

311405

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

Vol. 12
సంపుటము ౧౨

చెన్న పట్టణము 1925 వ సం॥ జూలై నెల 8-వ తేది బుధవారము
శ్రీ క్రొధనామ సంవత్సరము, ఆషాఢమాస బహుళ ద్వితీయ ౨.

No. ౩౩
సంచిక ౫౩

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గొప్ప గొప్పవారిచే వేలకు వేలు యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది. పంచభాష చీటి చూచి కొనిన మోరముగలుగదు.

అమృతాంజనము సకలవిధ నొప్పులకు సంజీవివంటిది

తలనొప్పుల మాన్పును, వాయువుపోట్ల బాపును,
పార్శ్వపునొప్పులు బారదోలును, పోట్లబోగొట్టును.
బెణుకుల భేదించును వాపుల చూపుమాపును.
దగ్గును తగ్గించును దురదను తొలగించును.

ఈమందును రుద్దగానే చెమట పట్టుటవలన శరీర,
మంసలి దుష్పదార్థములను తొలగించి దేహమున
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తగ్గించును
విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు

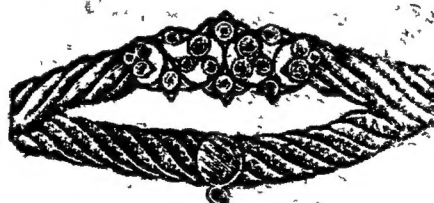
చక్కనిడబ్బీతో సహా సీసా 1-కి రు 0-10-0; డజన్ 1-కి రు 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.
అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుశెట్టివీధి, మద్రాసు లేక, 109 ప్రేరి రోడ్డు, ఫార్టు బొంబాయి.

నమ్మకము కల్పితేడు మోసములేదు

మీ మూఁడు అంశములను చక్కగా గమనించు తగినవి.

స్త్రీలు
పురుషుల
చేతి గొ
లుసులు

వారీములు, పురుషులు చేతికి ధరించు పలుకడ మాల బంగారు గొలుసు, ముంజేతి గడియారము గొలుసులు, సాదా
ఉంగరములు, రాళ్ల ఉంగరములు, వంటిలు, వడ్డ్యాణములు, మోపులు అన్ని రకముల చేడివగలు మావద్ద కిద్దముగా
నున్నవి. లేనివి అర్డర్ రిచ్చిన సకాలములో తయారుచేసి యిచ్చెదము. పవరం బంగారుకు సీమవెండికి పూచీనిచ్చెదము.

ఉమ్మడి రామయ్య శెట్టి, గురుస్వామి శెట్టి కంపెనీ, 25 వైదా బహు రోడ్డు, మదరాసు.

*****

హైడ్రాలిక్ ప్రెస్సు, ఫినిషింగ్ ప్రెస్సు, కాటన్ జిన్నులు, (సింగిల్ డబుల్ రోల్స్),
కాటన్ సీడ్ ఓవరులు, స్టీమ్ ఎంజినులు, రైస్ హల్లులు, పంపులు, బాయిలరులు, ఎలక్ట్రిక్
ప్లాంటులు, ఆయిల్ మిల్లులు, చక్కెరచేయు మెషినులు, షుగర్ కేక్ క్రషింగు మెషినులు
మొదలగునవి మావద్ద సిద్ధముగా స్టాకులోనున్నవి. యివిగాక బ్రిటిష్ బిల్బు, లక్ష్మి క్రూడు
ఆయిల్ ఎంజినులుకూడ మావద్ద సిద్ధముగానున్నవి. వీటికి హిందూదేశములో మేము
సోల్ ఏజెంట్లు.

Head Office:—Calcutta.
Branches:—London, Bombay,
Lahore, Delhi & Benares.

B. D. BERY & Co.,
Engineers, Machinery Merchants &
Government Contractors,
8, Sembudoss Street, G.T. MADRAS.

*****

రాజేశ్వరీ బొరార్ కు సబ్బు

చర్మ వ్యాధులకు వజ్రాయుధము

ప్రసృతములు, అన్ని రకముల సబ్బులు కూడ దొరుకును. అన్ని స్థలములలో ఏజెంట్లు కావలెను.

ఆర్. ఆర్. సోపు అండ్ క్యాండిల్ వర్క్సు. బెజవాడ

మేడ అమృతము

చెన్న పట్టణము, చిత్రాద్రి పేటయందు స్వంతువారి ఆగ్ర
హారములోనుండి 2/6. ఖరీదు మేడ అమృతమును. యింటికి
సరాస 8. నెల, 1-కి రు 100 లు బాడుగ పచ్చును. సంగరము
1-కి మసిపత్ పన్ను రు 120 లు మాత్రమే. యితర వివర
మలకు పైన తెలుపబడిన విజ్ఞానమునకు వ్రాసుకొన వలెను.

కె. సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రి,
స్వంతవారుడు.

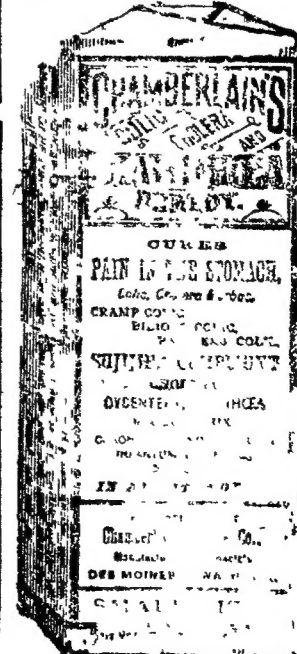
వెల్లింగ్ టన్ సి సి మా

4-7-25 శనివారమునుండి 10-7-25 శుక్రవారమువరకు
సాయంత్రము 6-15 ప్రతిదినము 2 అంబులు రాత్రి 9-30
శని, ఆదివారములందు మధ్యాహ్నము 3 గం-15 నిలకూడ

ప్రవర్తనము గలదు.

పాతన్ క్రొత్త శీరియల్

రూత్ రోల్ టం షన్ ఇన్
రూత్ ఆఫ్ రేంజి (2 వ భాగము)
అత్యద్భుతము, తప్పక చూడతగినది.

చేబర్లెన్ గారి
శూలనొప్పి
అతిసార.
నివారిణి (2)
ఈ బోషధమును
నేవించుటచే
కడుపునొప్పి, గ్రహణి
అతిసారము, శూలనొప్పి
వేగు సంబంధమైన వ్యా
ధులుమున్నగునవి అత్య
ద్భుతముగా కుదురును.
అన్ని జాగాలలోవిక్రయ
మునకు దొరుకును. 33

నిర్మాణకార్యక్రమము

దేంగాలు యెంతవరకు నిర్వహించెను?

హాదేశ దేశాధిపతి గాంధీజీగారు వంగదేశ పర్యటనము గొప్ప యిటుల ప్రాయమున్నది.

దేశ యాదేశాల్లో యిదివరకు ప్రాంతవానిలో వర్తకే యుద్ధమున వాటికేవలకొన్ని యంతములను ముఖ్యముగ ప్రాయవలసినవానిని యెత్తి ప్రాయమున్నాను.

నూలుచందా - ఖద్దరు

సత్రం లన్నింటియందును యిప్పుడును కాంగ్రెసు పక్ష త్వవద్దలికి వార్యనలేనని మావలు గాన్చించుచుండ దేంగాలు లోగాంధీజీతో మాట్లాడి వచ్చిన వారెవరుగాని ఆమాట యెత్త నందుట ఆశ్చర్యముగ నున్నది. కాని ఒక మిత్రుడుమాత్రము ఖద్దరు ఉద్యమమును గొప్ప ప్రశ్నపరంపరలో వచ్చెను. ఆయ న యిట్లునను.

"మహాత్మాజీ, మనము ఇదివరకే దేశ తత్వే చేయుచు వచ్చుము. 1905 నుండి 1908 వరకు అట్లుమార్గముతో యిట్లుగ జ్ఞిమి. కట్టెలె తడవుగ వది పడిపోయెను. మనము మరల నిష్కడ దేశని తేరుటానిమి."

"మీరు మొదటి స్వదేశ ఆందోళనమును యిప్పటిదాని నో బోల్చుచున్నారా? మనకిప్పుడు ముందుకు సామానలేనని యు గాంతముగ పనిచేయుటమాత్రమే కలవనియు మరచుచు న్నాను."

"అదివాడు చెరియును. కాని, అయ్యా, కట్టుబాటులే నండి."

"క్షమించండి, మీరు విషయము తేమియునుచెరియదు, దేంగాలు, తమిళనాడు, సుజరాతులలో మంచి కట్టుబాట్లున్న నని చెరియునా? ఖాదీ ప్రతిష్ఠానము, కొమ్మలలోని అభిమానమునుండి సుప్రభవము వచ్చిపొవుననుకూలరా?"

"కాని వానికి మాత్రమెట్లు జరుగును? మనమే మేదో అలవస్థలమీది బ్రతుకుచు మనమును నింకను తక్కువకు పనిచేయుచున్నాము. ఇట్లు యెంతకాలము గడువగలదు?"

"ఎంతకాలమా? మనమిట్ల యంతయుగూడ జ్ఞిజే. మన యువకులకు పట్టుటల తేనకుకొందురా? వారు కండ్లుదెరు కొనియే ఆపని? దిరి. ఏమైనను వారు వానిని విడువరు. అభిమానమును కొద్దికొజలక్రిందనే జూచితిని. అది చక్కని చూపునున్నది. అచట చక్కనిచిన్న నుడినెలుగలవు. అందమైన చెరువును, మైదానమును గలవు. వారి అన్నమును వారు వండు కొని, ఊడిగవు వనలను తీసికొని ఆమధుత్రిహిద వచ్చినడ బ్బుతో పొట్టపోసికొనెవరు. దాక్టరు మరణిష్టివాడుగాడు. బయట కేయనలనకపని ఆయనకు చెరియగను. తానేమైనను తన తోపనిచేయువారేమైనను రోజుకు రోజు ఖద్దరు ప్రచార ము కిచ్చు ధి యగు కటలు తే యు గల డు. ఖా దీ పరిధానపు తేట్లు యెప్పుడూ నున్న వనమన్నాడు. చారిత్ర గునుటకు వీలులేకన్ని అక్షరము యిప్పుడు వచ్చియు న్నది. సతీతబాలు చేయు పని చూడుడు. పరదలపచ్చిన ప్రదేశములకు బోయి యెప్పుడైనను జూచితిరా? పరదలపచ్చిన మైన వినప కాశ్యేతముగ సహాయకార్యములకుదిగిరి. ఖాదీప్రతిష్ఠానము ఉదరపోషణకు అలవస్థలమీదులను నమ్ముటలేదు. అచట పని చేయువారికి బజారులో అందరితోపాటు కూలి యిచ్చెదరు.

"అవునండి, మీరు పంపించుటతో ఆంతయు మారిన డి"

"ఏమైన గొనిండు కొంచెము మాదియే యులవస్థము. మామూలుస్థితికి మరల రాగలము. నూలు తయారుచేయుచోట్ల బోయి చూడుడు. ఇదివరకు యేకొద్దిమనుషులలో అమ్ముచోట్ల చంపిలకొలది మనుషులు సేవయ్యుచుపోవుచున్నవి. రాటుమలవలన చంపిలకొలది కుటుంబములు తమ ఆదాయమునకు తోడుకేసికొని సంపాదించుచు కేరముచున్నవి. సంపాదించుటలో జనమువచ్చి పడు కుటుకు నూది గావలెనని ప్రచారముచెంబడి యడుగుటనుజూడ కన్నులపండువుగ నుండును. ఈ పనిచేయువారలూపనిని మాను కొన్న యేమనునది మీరడుగవచ్చును. కాని వారెట్లు మాను కొనరు. వారు మంచిమంచి ఉద్యోగముల నూరక వదలిపెట్టి లేరు. అభిమానములో వారివిల్లులను మూడుదారములుగలవు. ఒక ఆశ్రమము గలదు. దానిమూలముగ వారికి గావసినంత వరకు పబ్బుదొరకును. సురక్షబాలు తనకున్న వైద్యజ్ఞానముతో వైద్యపాతకాలను స్థాపించుచుచున్నాడు. వారు ఖాదీపని చేయు టయేగాక ప్రజలలో మంచి పలకుటకే యందుటకునై బాలు ర పాతకాలనుగూడ పెద్దవానిని నడపుచున్నాది. ఇకను ప్రవ ర్తకసంప్రచారములు గలరు. వారు చెయుచున్న యేమో వాకు చెరియదు. కాని వారు 200 మంది యున్నారనియు నెన్నిక జ్ఞములైన బడి పనిచేయుచున్నారనియు వాకు చెరియును. అ ట్టిని చూడు ప్రతిష్ఠాపనలే గలవు అని ఆపచ్చుకుడు తృప్తి చెందక అడిగెను.

"అట్లేపట్టికిని గాదు. ఎందరో వినయముతో పనిచే యుచున్నవారు గలరు. అని మాడైన మాత్రమేమి? జమ్నాలా ట్టి, రాజగోపాలాచారి, కంకరలాల్ బ్యాంకరువంటి వారలు రోజునకు 24 గంటలును యిదేపని చేయుచు భక్తితో పట్టుద లతోనున్నవారు గలరు. అవసరమైన ఒక శతాబ్దమైనను ఆగవ లయునను సహనముతోనే వారు పని చేయుచున్నారు. అయి తే, రేపే విజయము గాంచవలెనను కాంత్యోగూడ పని చే యు చు న్నా రు. 1905-08 స్వ దేశీ యు ద్య మ ము నకును ఇప్పటి దానికిని ఎంత భేదముగలదో మీకు తెలియదు. ఆకాద్యమును పుట్టుకలో చాల కొప్పడిగనే యుండెను. కాని దానికి ఒకకట్టుబాటుగాని విధానముగాని లేకపోయెను. దాని పని బ్రటిషుబట్టును బహిష్కరించుట మాత్రమేయే యుండెను. బొందాయి, అహమ్మదాబాదు మిల్లులపై నాధారపడియుండె ను. సేద్యప్రగమములో తేసిన ప్రయత్నమునందు గలవిపత్తులనుండి రక్షించుచున్నాము. సేద్య భారతదేశములోని మిల్లులన్నియు తగులబడిపోయినను భారతదేశమునకంతకును స్వంతముగనే పడికిన గుడ్డును సిద్ధముచేయగల నమ్మకముతోనే నున్నాము."

"మన మంత గట్టిగాకెప్ప వీలులేదు. ఆరోజులలో గుడ్డు లులేక ఆవస్థపడినవారు చాలమంది యుండిరి.

మిత్రమా! నీవు యిట్లుకలనాటిమాట మాట్లాడుచున్నావు. ఆరోజులలో నేరేగాంధీ మరనూలుతో గాని లేక విదేశీపు నూలుతోగాని తప్ప వడుకుటకు వీలులేదని భ్రమలోనుండిరి. ఈ రోజున నేను యానిర్యామమునంతను కొంచెము తెలిసినవారు చేపట్టలేనని కొరుకున్నాను. విదేశీసహాయము ఏమాత్రము లేకుండప్రచారము చేసిన తప్ప యే యు ద్య మ ము గాని విశ్వవ్యాప్తము గాజాలదు. కాని సంకలిపందర్శములను తెలిసికొన గోరెదను. ఉద్యమ ప్రారంభములో ఖద్దరు ధర యెట్లుండెనో సేదెట్లుండెనో చూడండి. మనము తయారు చేయుచున్న నూలు చూడండి రాటుము ఖద్దరు పరిణామమును చూడండి. ఆప్పుడు మీరు చెప్పవలసినదేమో చెప్పండి.

మనము మిల్లుపరిశ్రమ అభివృద్ధిచేసి దానిమీద ఆధార పడియుండరాదా?

'మిల్లుల పక్షమున వాదిరేమవారి వైఖితిలో గల తప్పు ను ఈ యంగిండియాలో నేరేకసార్లు చూపితిని. కాబట్టి యిప్పుడు ఆమాట యెత్తి చెప్పను. నేను మిల్లులపై నాధార పడను. మిల్లులు నామీద నాధారపడ గోరెదను. దానినిగూర్చి చెప్పగోరెన దిదియే.'

'ఈ దేశపు మిల్లులనే పెట్టవచ్చును
"సరే, యీ విధముగ నూచించునారే ఆపనిని చేయ వచ్చును."

ఆధున కీమాటలు నచ్చెనో లేదో తెలియదు. కాని గాంధీజీని ఆలసట బెట్టినందుకు క్షమాపణ గోరుచు చెడలి పోయెను. రాటుముగూర్చి యెంతసేపు మాట్లాడినను ఆలసట లేదని గాంధీజీ చెప్పెను.

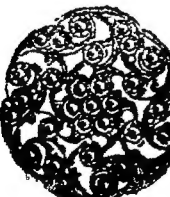
హిందూ మహమ్మదీయమైత్రి

ఇంకను హిందూమహమ్మదీయమైత్రిని గూర్చి గాంధీ జీని ప రీ క్ష చేసి న యి ద్ద రు మి త్రు ల నూ ట జెప్పెదను. ఒక మహమ్మదీయమిత్రుడు తన కష్టముల నొక పెద్ద పక్షి ప్రాణిగొనివచ్చెను. ఒకటి హిందువులు తమగొడల అస్పృశ్యభావముతో నుండుట రెండవది గోహత్యవిషయమున పోట్లాట. చూడవది తగినంత ప్రాతినిధ్యము లేకుండుట. వాల్ల వది ఇస్లాముకు ప్రతికూలముగ పుస్తకములు కరపత్రములకు సంబంధించినది. విదనది మహమ్మదీయులు పదభివృద్ధి చేయుదు రని మున్నగు ఘోరనేరములను వారాప్రతికలందు ప్రచురిం చుట. అరవది సర్వీసులలో తేర్చు పుం డు ట. ఏడవది మహాజనుల హతా వి డి, ఎని మి ద వ ది కా లీ. పూ జ కై జమీందారులు చేయు అబలబలు. ఈ కష్టములలో కొన్ని ఆచూకలములకు సంబంధించినవి, కొన్ని కొందరు వ్యక్తులకు సంబంధించినవి, కొన్ని ప్రతికారముగ లేలించినవి. నిజమైనది మొదటి దొక్కటియే యని గాంధీజీ చెప్పెను. ఆయనగూడ అదియే ముఖ్యమైనదనియు, మిగిలినవానిలోనుండియే వచ్చెనని యు తెలుసే ఒప్పుకొనెను.

'గాంధీజీ, వాడు ఘోష మిశాయాలను గూడ అమ్మురు నుమా' అని ఆయన ఆనెను.

'అవును అది నేనుచూచుచున్నాను' అనిగాంధీజీ అనెను. అదినిజమైనకష్టమే. కాని ప్రతిదిన్ని మహమ్మదీయజాతియం లేయుబడుకష్టమని పెద్దదిచేయరాదు. హిందువులు ఏదితాకిన ను మైలపడుచుమని తలచి అదిలేకుండ రక్షించుకొనగోరునెడల నాశనముగావచ్చునని నేను చెప్పచును. భారతదేశమంతను జైతై రతులు ఆరబుగా మార్చబాలరు. పూర్వపురోజులలో హిందువు లందు అన్ని జాతులవారును తేరియుండిరి. మనము యీమైలపడ తులన్నియును పోగొట్టుకొని హిందువులకు సులిమనేయు అడ్డం కులను తొలగింపవలయును. మనమెప్పుడును గాని యెవ్వరికి నలంకుండనుండలేదు. అందరునుమనలో చేరియేయుండిరి. ఈహిం దూమతములో ముఖ్యవిషయ ఘోషనగా ఇస్లాము, క్రైస్తవము లేములవలె పది ప్రచారకముధముగ నుండలేదు. ప్రకృతిసిద్ధముగ నే అదిపెరుగుచుండెను. ఈరోజులలో మనము యీ రోపియ పియను గొట్టెలుకాల్చువానివద్దనుంచి చాళిరేట్లు కొనుక్కొ నునపుడు మహమ్మదీయులకు మితాయాలమ్ముకుండ నేల ఆటంక పరుపవలెను అని నేను హిందూమిత్రుల నడిగెదను.

అ స్పృ శ్య త
మరియొకచోట నొకయువకు డత్యుత్సాహముతో వచ్చి అస్పృశ్యత తుండు తుడుముతోగూడ యేమీలేకుండ చేయువలెన

న మ్మ క మ గు క్రొత్త మాదిరి న గ లు దొరు కు స్థాన ము
ది ఆంధ్ర జ్యోతిషులరి మాన్యుపాకృరింగు కంపెనీ,

బ్రాంచి: 51, చైనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

మావద్ద ఆనేకరకములు జడబిళ్ళలు, నాగరములు, క్లిష్టములు, ఉంగరములు, చంపునకములు, పురుకములగాజులు, ఇవిగాక పెంపెనూళ్ళు, గిన్నెలు, కాలుగొలుసులు మొదలగునవి కిద్దముగావున్నవి. నచ్చువివి ఖాసుకు తీసుకొనబడును.

ప్రాచీనము: కాకుమాను లక్ష్మయ్యచౌదరి, శనగపాటి కొటయ్య అందు బ్రదర్సు.

రామమోహనఫార్మసీ, బెజవాడ.

సమస్త ఆయుర్వేదాషధములు సరసమైనధరలకు విక్రయింపబడును. కోరువారికి క్షౌటలాగు ఉచితము.

ను. 'సీతభిప్రాయ మేమిట' అని గాంధీజీ అడిగెను. 'మరే లేదు. అంతర్భాజనముల నిషేధముగూడ పోలేను' అని ఆ డన చెప్పెను. 'అందరూ ఒక్కపక్షములో దివలననియా? కాదు' 'అట్లయితే నీవు నాతో నేకీభవించుచున్నట్లున్నావు.' ఇయితే అయ్యా, వివిధజాతుల వర్ణములవారు ఒక్కగడిలో క్కపంక్తిలో కూర్చొని తినరాదా? 'వారు అట్లు జేయవలెను. నేను దానిని అంతర్భాజనమనను. 'అయితే అయ్యా న్యాకుమారిలో గుడిలోనికి మమ్ములను రానియనవుడు లోప కెందుకు నెట్టుకొనిపోలేదు? అట్టి అవమానమును మీరు భరింపడ నుండవలసినది' అని యవకు డగెను. 'అయ్యా మీరు ప్రపంచమునకు లేజన్న నొనగిన వారు మమ్ముల నాంకపెట్టుటకెవరు? గాంధీజీ నవ్వుచు 'అవును. నేను ప్రపంచమునకు లేజముగాకపోవలయును. వారు నన్ను రానియకపోవుట ను క్తము గనుండెడిది. లేదా నేను ప్రపంచమునకు లేజమేయైయుండిననుకెట్టుకొనిపోకుండ నుండవలెను' అని చెప్పెను. 'తెలిసినదయ్యా తెలిసినది. మహాత్మాజీ, మాలానా మహమ్మదీగారు దృఢిచారియగు మహమ్మదీయుడుగాంధీ యహమ్మదీకన్న యెక్కువని చెప్పినపుడు హిందూ మహమ్మదీయ మైత్రి సాధ్యమగునా? 'క్షమించండి. ఆయన అల్లెపప్పుడును చెప్పలేదు. ఆయన ఒక్కవిషయమున క్రీడులోయెక్కువని చెప్పెను. ఆయన చిత్రముగ నట్లుచెప్పెను. ఆస్వల్పవిషయము నేల తెలిసికొనరాదు? నావద్ద కొ హి నూ రు వజ్రమున్నపుడు గాంధీజీమీందారుకన్న గొప్పవాడని చెప్పరాదా? ఏకపక్షీకృతమునకు తనభార్యయే ప్రపంచములో నెల్ల అందమైన స్త్రీయైనట్లు ప్రతివాని కి నీ వాని మతము వానికి మంచిదిగ నుండును. అదేవిధముగ మహమ్మదీ ర్షిహమ్మదీయులకు మంచి క్రీడున్న కారణముచేత యేమహమ్మదీయుడైనను నాకన్న మంచివాడని చెప్పెను. 'అట్లయితే అయ్యా ఆయన వ్రాసినదానిని నేనువదిచి తెల్పిన యామాటలనలేదందురా' 'మీరది జాగ్రత్తగ చదువలేదు. ఆయన అట్టిదేమియు జెప్పలేదు. తాను పూజించు తల్లి గురువుకంటె గూడ నేను నచ్చి అండనని చెప్పెను గూడదు. ఆయన స్పష్టముగ నిట్లుజెప్పెను. కాని యీ విషయమునకు మరియొక అర్థము దీయవచ్చునని ఒప్పుకొందును. ఎవరిక్రిడుగాని వారు దాని ప్రకారము జీవించుచు ఆచర్యముగ నున్న నేనుమందిగును. మాలానా మహమ్మదీ ఆమాటలను -వాదసరణిలో జెప్పెను. ఆభేదముదీయుటలో నింత అపార్థములకు కారణమయ్యెనుగాని వాదభారణి కది సరిగానే యుండెనని చెప్పవలెను.

గాంధీ భక్తి

ఇకను తమూ సంగతుల చెప్పదను. డక్కాలో ఒక నామకూడ్రుడు 70 యేండ్లవాడు గాంధీదత్తు వచ్చెను. ఆయన మెడలో గాంధీ బొమ్మను కట్టుకొని యుండెను. ఆయన గాంధీజీని చూడగనే కాళ్ళపైబడి యెడ్డి కళ్ళకద్ద కొని ఆయన దయవల్ల పక్షపాతము పోయెనని పదేపదేచెప్పెను. ఆయన యేమందులువేసినను లాభములేక గాంధీనామ జపము చేయగా ఒకనాడు పూరిగా నయమైనట్లుండెనని చెప్పెను. 'నేను గాదు. భగవంతుడు నీకారోగ్యము కుదిరెను' అని గాంధీజీచెప్పెను. కాని ఆయన నమ్మనడెట్లు? ఆయనకు భగవంతుడు గాంధీజీ బొమ్మలో గాన్పించెను. అతనితో వాదించి లాభము లేకపోయెను. 'కాని నాయనా, అమెడలో నాబొమ్మను తీసి వేయవా' అని గాంధీజీకోరెను, అతని నాయన వెంటనేచేసెను భగవన్నా మోహ్యరణజేయమ నెమ్మదిగజోయెను. తనకు గుడి ర్పిన గాంధీమహారాజు ఆశాభ్యుతేజస్వినీచెప్పినాయనమాత్రముగాచని నమ్మకముతో చెడోపోయెను. ఈమాధవిశ్వాసము ఒక్క చదువురానివారిది మాత్రమే గాదు. ఆమధ్య ఒక వకీలు మిత్రుడు మాతో ప్రయాణము జేయుచుండెను. ఆయన ఒక స్టేషనులో రైలులో యెక్కి బోవుచుండగా కాలిజాతి తల క్రిందులయ్యెను. ఆయన కొడుకు

గొలుసు లాగి బండి ఆరించి రైల్వేకి యేమియు గాయములు తగలకుండనే లోపలికి దీసికొనెను. తరువాత స్టేషనులో మహాశయ్యుడు గాంధీదత్తుకు నచ్చి ఆయన ఆ రైలులోనే ప్రయాణముజేయకుండనిచో ప్రతికేవాడుమగానని చెప్పెను. 'ఈఅపాయనముల నచ్చియొండెకేగాను నేను లేకుంటే అని యేల యనరాదు? అని గాంధీజీ అడిగెను. ఆయన యాహమ్మదీయు గనుగొని యాండవచ్చును. సంగతేపంకే చాలవందకిది తెలియను. గాంధీజీపాదములు ముట్టిన పాపములు పోవునని శలంచువారిని గాంధీజీ అట్లు యెవ్వడను నవరూరకొనెను. చంద్నూరులో ఒక సోదరిమణి జనమండలితో గాయక మారముగ నుండ జూచితిని. ఆమె చాలవంద స్త్రీలతో నచ్చెను. వారందరూ గాంధీజీ పాదములను తక్కిరిగాని ఆమె అట్లు చేయలేదు. గాంధీభక్తితో ఆమె ఆయన అట్లు చేయవలసి కోరుటచేత చేయలేదని చెప్పెను. తరువాత నింతకన్న యెక్కువ విషయము జరిగెను. మరునాడు తమ పుస్తకములలో గాంధీ దస్తూరి వ్రాయించుకొనవలెనని వచ్చిన వారితో ఆమెచచ్చెను. వారు ఆహ్లాదాధులలో జేరినవారు. వారందరూ ను నూలునడికి ఖిదరు నేయువారు. వారలకు కాదని చెప్పటకు పిలు లేకుండెను. కాని గ్రామములందరి ఆస్త్రీలు నాగరకులు చేయు పనిని బట్టుకొనుట గాంధీజీ కష్టములేకపోయెను. కాని వారి నొప్పించుట కష్టమయ్యెను. ఆయనతీసుజీ అడ్డుముచ్చెను. పెద్ద పెద్ద స్త్రీలను జూచి 'గాంధీజీ యేమిచెప్పుచున్నాడో తెలియుటలేదా? ఆయన సందేశము నవ జీవనంలోను, మన మీదే విన్న ఉపన్యాసములోను గలవని చెప్పుచున్నారు. మీకింకను క్రొత్తసందేశ మేమి కావలెను?

నాకు, మహాత్మా, నేను రాటముజూడగానే మీసందేశము దివియును, భంగీలను (అస్పృశ్యులు) జూచినపుడు మీసందేశము తెలియును. బీదలను జూచినపుడు వారి కండ్లకు మీసందేశము గాన్పించును. నేను నడచినచోడ జమన నక్కరలేదు. ఆమెకు నిజముగా సందేశముదెలిసి ఆప్రకారము జీవనము గడపుచుండెను. ఆమె మిత్రులకుగూడ దానిని జోధింపగా వారును తృప్తిజెంది నెడవిపోయిరి.

అమృతమును

పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా యేలూరుతాలూకా పోరుగూరు గ్రామములోనున్న లేసు యెల్లెదెద్ది జానకిరామస్వామివంశులు గారి మాగాణి భూమి ఒకేఖండము కెందులందల యకరములు విడిగాగాని మొత్తముగాగాని, జూలై నెలఖరలోగా అమ్మబడును. కొనదలచినవారు ఈ తరములవ్యాపా గాని స్వయముగాగాని వివరములను తెలిసికొనవచ్చును.

పంచాంగ్నల సుబ్రహ్మణ్యం,

గవ్వగుంట, రెజివాడ.

ఆయుర్వేదాపధ రత్నాకరమ్

ఆయుర్వేద అత్యున్నతగ్రంథము

బొమ్మగూలుకరకు రైల 3-0-0.

శ్రీవాణి కృష్ణమూర్తిశాస్త్రి

ప్రెస్బూక్ ఆంధ్ర సీమియర్ డాక్టరు, రెజివాడ.

తోకామయహర కస్తూరిమాత్రలు

విజ్ఞాపన

మహాభాగా 25 సం||ల నుండి నేను లోకసేవ చేయుచుండునంత తమకు తెలిసియుండవచ్చును. ప్రతి సం||రము లక్షలకొలది కుటుంబములు నన్ను చాలా ప్రీతితో ఆహరించుచున్నారు. ఇండియావారుమాత్రమే గాక బర్మా, సిలోన్, మలయా, స్ట్రేటు, ఫిజిలాండు, ఇంగ్లాండు మొదలగు విదేశములందుండు వారుగూడ నాతో స్నేహము చేసియున్నారు. సాధారణముగా వైద్యులందరూ నన్ను ఆహరించుచున్నారు. సమయము నచ్చి నప్పుడునన్ను మరచుటలేదు. నాపేరు (లోకామయహర కస్తూరిమాత్రలు)నంటిపిలులు, జాలెంట్, చదుచు వాడు, ముసలివాడు, వాగు పిరనకేల సమస్త మానవకోటియు నన్ను ప్రేమించుచున్నారు. సమస్త కీటకులు, సకలజంతువులు, మాంస్యము, శీతవాతము, ప్రక్కలయ్యాడ్లు, అకలిలేవించుట, వలబునము, జీర్ణించిన భేదలు, కడుపునొప్పి, జలబుబు, దగ్ధ క్షయకాశము, పక్షివొప్పి, నకుమనొప్పి, ఇకొల్లాయెంజా, క్లేగ్, జ్వరములు మొదలగు వ్యాధులకు, ఇతరవ్యాధులకు అనుపాసపత్రికలో నున్న ప్రకారము వాడిన తప్పక నూగునును. నలు దిక్కులనుండి నన్ను గుఱించి పంపిన యోగ్యతాపత్రికలు వేనకువేలు గలవు. ఒకదాని నాతో స్నేహము చేసిన వారు మరెప్పుడు నన్ను మరచరు.

800 మాత్రలుగల బుడ్డి 1-కి ధర 0-4-0. పోస్టుఖర్చు వేరు. 6 బుడ్డ వెల పోస్టుఖర్చుతో రూ. 1-8-0. 12 బుడ్డు రూ. 2-18-0. 25 బుడ్డు రూ. 5-8-0. కావలసినవారు ఈ దినపత్రికాసమునకు వ్రాయుడు. ఆయుర్వేదవైద్య పాశ్యపు వెంకటాచల పండితులు, శ్రీ సీతారాఘవ వైద్యశాల, మైసూరు.

అభ్రకభస్మము

అమృతమై నమందు సక్రమముగా 800 పుటములు వ్రాసుబడినది. శ్రీ ముక్త్యలరాజాగారి సంస్థానమున స్వీయ యోగమున కై తయారుచేయబడినది.

దాని ఉపయోగమును గుర్తించి స్వల్పధరకు విక్రయమునకుకూడ పెట్టినాము. మాతవ్యాధులలో బాగావనిచేయును. డయ విటన్ అనే బహుమూత్రవ్యాధిని పోగొట్టి, మాత్రములోనుండి తీసిపడార్చును తీసివేయును. వేడిని, దగ్ధను, తయారోగమును పోగొట్టును. భగవంతు లన్నిటియందు చాలా మంచిది. ఔషధయోగములందుగూడ ఉపయోగించుకొనవచ్చును. గొప్పగొప్పవారు మెచ్చియున్నారు. అనుపాసనకేవలముచే నన్ని వ్యాధులకు గడుపును. ఒకసారి వాడియోడండి మీకే తెలుస్తుంది. ఉపయోగించువిధము మందులో పంపబడును. ఎక్కువగా కొనేవారికి ప్రత్యేక పుర్రెట్లు. కులం 1 కి 5-0-0.

లడను:— మేనేజరు, ఆర్థరసాయనశాల, ముక్త్యాల, (కృష్ణాజిల్లా)

సరస్వతీ పబ్లికేషన్స్, రాజమండ్రి

నూతనయంత్రములు! మేలురకము అచ్చవనులకు నమ్మకముగు తావు నూతన పరికరములు!!

తెలుగు-నాగరి-అరవము-ఇంగ్లీషు-లో గ్రంథములు మొదలగునవి ముద్రింపబడును.

తెలుగు పాఠాలు
కవర్లు
క్యాపబుక్కులు

రసీదు లిక్కులు
శుభలేఖలు
ఆఫ్టోను బ్లాకులు

పలురంగుల వాల్ పేపర్లు
చక్కగా సరసముగుధరలకు
నకాలమున ముద్రింపబడును.

గ్రంథములలోని కువయుక్తము లగు బొమ్మలు అనగా ఎంగ్రేవింగుపనులు చక్కగా తయారుచేయబడును.

దేశబంధుని సారకనభలు

ఆంధ్రదేశము

“దేశబంధుని స్వాగతం”

మ. ఆ! పుట్టకముందే దేశముకే యర్పించె సర్వము నా
 నకలలో గ్రుండుచు “దేశబంధుని” వేసక స్వస్థోకమున
 జేరెదాఁ, బ్రతిపదం నిజకౌరవైక్యముల నీ ప్రారబ్ధ
 మిట్లించిదో; ఇది కైవల్యము, భారతాంబ! మఱి నీ యీ నేన
 దప్పింపగలక.

నీ దేశదేశస్థులతో వర్జియగు నెంచి
 ముందంజవేసెనే మూర్తికృపను
 నానృంబునె స్థితి నిమియును సోయ
 గలమునెన గలమునెన గలమునెన
 విద్యాభివృద్ధియు విజయభివృద్ధి
 బలియించుచును కే ప్రభునిచరిత

భువినునెనానె బూజ్యం దీరెనెనె
 నాగనెనెనానె కే పుణ్యమునెనె.
 భువినునె శ్రీగాంధీ యెవ్వరి గాంధీను
 నూరహంబును గలచరమందును

నట్టి లోకానె నెడంకెనెనె
 భారతాంబ! నీవు కౌరవ్యమునెనె!
 నీ, దుఃఖపాగవసునె మారును దక్షిణక
 గుండునునెనె గూర్చునెనె

జయనినెనెనె వినినెనెనె నహా
 శోకాంబుధిని మున్ను సుతులసమితి
 భారతదేశపు భాగ్య మిట్లెనెనె.
 నెంచగానె నను నిరజనుల

శ్రీధాసు నాకని మది
 గౌరూహలను నొందు గాంధీగారు.
 గీ, గర్వము వెంట గొనిపోయే కాలమృత్యు
 నాత్మకాంతి నొసంగుత యనవరతము

శ్రీరమాపతికృపతో శ్రీయుతత
 సకలజనచి త్తరంజన కాంతి కాంతి.

ప్రస్తుతం

జూలై 1-వ తేది

శ్రీరేఖలకు దేశబంధు చి త్తరం జన దాసుగారి
 అకాలవరమునుగుంచి శ్రీ వహత్యాగాంధీగారి యజ్ఞాను
 సారకనగా ఈనెల 1వ తేది సాయంత్రము 5 గంటలకు శ్రీ వేణు
 గోపాలస్వామివారి ఆలయ మున శ్రీయుత కేసరి చన్న
 కృష్ణయ్యగారి యజమాన్యమున నొకసభ జరుపబడెను. కావలి
 తాలూకా బోర్డువారి ఉత్తరపు నమసరించి ఈయూలలోని
 బాలబాలికాపాఠశాలలు మూడికిని ఉపాధ్యాయులును బాల
 కులును సభయందు పాల్గొనిరి. సభకు దాదాపు రి, 4 వందల
 మంది పౌరులు హాజరైరి. సభారంభమున దేశబంధుని యాత్మకు
 శాంతిగల్గింపుటకు శ్రీ వేణుగోపాలస్వామికి ప్రవక్షిణమస్కారార్చ
 నలు గావించి పిమ్మట బహిరంగసభ గావించబడెను. అధ్యక్షులు
 దేశబంధునిజీవితములోని ముఖ్యభావములను, పద్యరూపమున
 నెల్లడించిరి. వారి జీవితమును సభ్యులకు లేబుడ వ్యాసరూప
 మున శ్రీయుత అనగానం కృష్ణయ్యగారు, దాసుగారి నిర్యా
 ణమును గురించి సభ్యులు దుఃఖావేశపరవకు లున్నట్లు పద్యరూ
 పమున శ్రీయుత వంగల ఆంజనేయులుగారు, చర్చిచిరి. సభాంత
 మునందు ఈక్రింది తీర్మానములు ఆమోదింపబడెను.

(1) దేశబంధుని యకాలవరమునకు ఈసభవారు మిగు
 ల చింతింపుచు వారియార్చన కాంతిగల్గింపుటకు భగవంతుని
 ప్రార్థింపుచు వారి కుటుంబమునకు తమ సానుభూతిని తెలుపు
 చున్నాము.

(2) ప్రతిభింపును గాల్చుములు నెట్లొచ్చి తీయబడిన
 నూలుచే సిద్ధముగాబడిన బట్టలచే ప్రతిపాదన భరించవలసినట్లు
 తీర్మానించబడెను.

సభాంతమున భగవంతునికి మంగళహారతు లాసంగి తీర్థ
 ప్రసాదముల స్వీకరించి స్వస్థానములకు వెళ్లిరి.

ఇట్లు
 కేసరి చన్నకృష్ణయ్య,
 జయలక్ష్మి వేణుగోపాలగ్రంథాలయ ఉపాధ్యక్షుడు.

మంతెనవారిపాలెం

వహత్యా గాంధీగారి ఆజ్ఞాసారముగా మంతెనవారి
 పాలెం గ్రామవాసులు దాసుగారి సంతాపదినముగా 1 వ తా
 రీఖను సభ జరిపిరి. సభకు శ్రీయుత గుళ్లపల్లి రామకృష్ణయ్య
 గారిని అధ్యక్షులుగా నెన్నుకొనడమైనది. శ్రీయుతులు దాసు
 గారి జీవితమును గురించియు ప్రస్తుతపరిస్థితుల గురించియు
 విపులముగా చెప్పిరి. తరువాత జయజయస్వములు చెలరేగ
 యాక్రింది తీర్మానములు తీర్మానించిరి

(1) శ్రీ చి త్తరంజనదాసుగారి నామరూపంకీర్తనచేసి
 వారు చేసిన వ్యూహత్యాగమును దేశసేవను ప్రశంసించుచు వారి
 యాత్మకు శాంతి కలుగుగాక యని పరమేశ్వరుని యీసభ
 వారు ప్రార్థించుచున్నారు.

(2) వారి కుటుంబమునకు సభవారిసానుభూతిని తెలియ
 జేయ తీర్మానించుచున్నారు.

(3) శ్రీ చి త్తరంజన దాసుగారు స్వరాజ్యసిద్ధికై చేసిన
 కృషి సంతూర్ణముగా ఫలింపవరకు యీ గ్రామవాసులు స్వరా
 జ్యసిద్ధిను ఆచరింతు మని ప్రతిజ్ఞ చేయుచున్నారు.

ఈ మూడు తీర్మానములు ఆయినతరువాత పట్టవాని
 పాలెం మిడిల్ స్కూలులో ఉపాధ్యాయులుగానున్న శ్రీయుత
 పోతూరి వెంకటేశ్వరవంతులుగారు దాసుగారు తన జీవితమంత
 యు మూలపిల్లలకొకే ఖర్చు పెట్టిరి. రాబడి యంతయు
 వారికొకే వినియోగించిరి. మొన్న కలకత్తాలో దాసుగారి
 శవమును బంధుమిత్రులుమోయకుండ స్కూలు పిల్లలు మోయ
 టునల్ల వారికి దాసుగారిమీద నెంతభక్తి యున్నదో తెలియు
 చున్నది. గాన చదువుకొనుచున్న (శ్రీయుత మిడిల్ స్కూ
 లులో) బీదవిద్యార్థులకు దాసుగారిపేర నొకనిధి యేర్పరచి
 డబ్బుప్రసంగచేసి బీదవిద్యార్థులకు సహాయము చేయవలసినదని
 యొక తీర్మానము పెట్టిరి. దాని మీద కొంత
 చర్చజరిగి ఆఖరునకు యీ క్రిందితీర్మానము తీర్మానించడ
 మైనది.

(4) శ్రీ చి త్తరంజనదాసుగారి పేర పట్టవానిపాలెం
 శ్రీయుత వాడ్యులు పాఠశాలలోని విద్యార్థులలోనొకనికి ఆపార
 కాల పాలకసంఘమువారు దాసుగారి పేర ఉచితముగ విద్యా
 వేతన మివ్వట సమంజసముగ నుండునని పాలక సంఘము
 వారికి యీసభవారు సిఫారసుచేయుచున్నారు.

తరువాత జయజయ ధ్యానములుచెలరేగ వహత్యాశీక్షై
 భరతమాతకుజై దేశబంధుకుజై అనుచు సభముగి సెను. (పురవాసి)

ముస్తాబాదా

ది 1-7-1925 తేదీ దేశబంధు చి త్తరంజనదాసుగారి
 చాదుపటమును జాతీయ గీతాపఠనముతో ఉర్రేగించిన పిమ్మట
 సాయంత్రము 5 గంటలకు బహిరంగ స్వాగతసభజరుపబడెను.
 కోలవెన్ను గ్రామకాపురములైన కామమాను లక్ష్మయ్య
 చాదరిగారు అగ్రాసనాధిపత్యము వహించి మృదువైన అసమాన
 గాంధీరోపనాభాసమొనరించి సభ్యుల నాకర్షించి సభ జయప్రద
 ముగ జరిపిరి. పలువురు దేశభిక్షువులు-పురస్కరించిరి. చి త్త
 రంజనుని అత్యుక్త కాంతిచేకూర్చుటకై భగవంతుని సభవారంద
 రును లేచి యొకగ్రీనముగ ప్రార్థించిరి. ఈ క్రిందితీర్మానముతో
 సభ 5 గంటలకు ముగింపబడినది.

“నిరసమాన త్యాగమూర్తియు అకుంతిత దేశసేవాధురం
 కుడును మొక్కనోని యోధాగ్రేవరచక్రవర్తియు దీపపాటి
 కల్పవృక్షమును నను దేశబంధు చి త్తరంజనదాసు అకస్మాత్తుగా
 దినంగతులగుటచే వహత్యాశీక్షి దక్షిణభుజము కూలిబోవుటయు
 ముఖ్యముగ నంగదేశమునకంతయు దీరినవస్తువు వాటిల్లుటయు
 గాక పిరపత్నియు పిరమాతయు సతీమవల్లియు నగు వహతా
 దేవిగారు కడు దుఃఖముననుచు మునుగుట తెలుపించినందున
 ముస్తాబాద గ్రామవాస్తవ్యులు శ్రీయుత దేశబంధుదాసుగారి
 యాత్మకు శాంతి కలుగు గాక యీ దీపమును ప్రార్థించు
 చున్నాము. (2వ విలేఖరి)

ఫిర్యాదు

ఈనెల 1 వ తేది బుధవారం సాయంకాలము (బహు
 శ్రీ మొక్కపాటి నరసింహశాస్త్రిగారి. అధ్యక్షుల క్రింద ఒకపౌర
 మహాజనసభ జరుపబడి దేశబంధు చి త్తరంజనదాసుగారి య
 కాల మరణమునకు తమ వివాదమును తెలుపుచు నొక తీర్మాన
 ము గావించబడినది. శ్రీయుతులు ముందుకుట్ల పేరిడితీరులుగారు
 జనాభా పుష్కల అలీనాకవిగారు, గాడేపల్లి నూర్యనారాయణ
 శర్మగారు, మ. వెం. గోపాలరావుగారు దాసుగారి జీవితాదర్శ
 మలను గురించి విపులముగా నుపన్యసించిరి.

ఫిర్యాదు } ము|| వెం|| గోపాలరావు,
 2-5-25 } కార్యదర్శి, తా. కాం. సంఘము, ఫిర్యాదు.

ఉర్రటం

1925 సం|| జూలై నెల 1-వ తేది బుధవారం సాయం
 త్రము 5 గంటలకు ఉర్రటం, కైలాసపల్లం, తంగేడుపాడులు,
 ఉర్రటం సమావేశమై ము||రా||శా||శ్రీ శ్రీ రా జా సా గి
 సత్యనారాయణరాజుగారి ఆధిపత్యముక్రింద సభచేసి ఈదిగున
 తీర్మానములు ఏకగ్రీవముగా అంగీకరించిరి:—

1. అఖండత్యాగకారియు, దేశసేవాధురంధరుడును, దేశ
 బంధుడును అగు శ్రీ చి త్తరంజనదాసుగారి మరణమునకు ఈ
 సభవారు తమయొక్క అధికవిచారమును వెలిబుచ్చుచున్నారు.
2. దేశబంధు శ్రీ చి త్తరంజనదాసుగారి ఆత్మకు శాంతి
 ని కలుగజేయమని భగవంతుని ఈ సభవారు ప్రార్థించుచున్నా
 రు. మరియు దుఃఖసముద్రములో మునిగియున్న వారిహృదయ
 పూర్వకమైన సానుభూతిని పంపుచున్నారు:—
4. వారు ఏర్పరచిన స్వరాజ్యము త్వరలో కలుగజేయు
 టకు భగవంతుని ప్రార్థించుచున్నారు:—

శ్రీ|| ము|| వెం|| గోపాలరావు,
 గ్రామ కాంగ్రెస్సంఘ కార్యదర్శి.

అనకాపల్లి

(2వ విలేఖరి)

1-2-25 తేది సాయంకాలము 5 గంటలకు యీపుర
 జాతీయోపసంఘ కార్యాలయమునంద కీర్తీశేఖరియిన శ్రీ దేశ
 బంధు చి త్తరంజనదాసుగారి ప్రశంసాయుతముగ బహిరంగసభ
 శ్రీయుత కోరుకొండ లింగమూర్తి శ్రేష్ఠిగారి అధ్యక్షతను
 జరుపబడెను.

అందు కాంగ్రెసుసభ్యులును తక్కిన అన్ని పక్షముల
 వారును చాలమంది శ్రీయుతులు విశేషభక్తికృత్యంతో పాల్గొనిరి.
 కార్యదర్శి శ్రీ|| గుళ్లపల్లి నారాయణమూర్తిగారును, భాషిం
 కోటవాస్తవ్యులు శ్రీ|| కొల్లూరు సత్యనారాయణగారును దేశ
 బంధుని యెడ తమకుగల గాఢానురాగమును తమ కవితామాధు
 రికి వన్నె చెప్పునట్లుగా దేశబంధుని అపారత్యాగదత్తులు
 మున్నగు పద్ధతులు విపులముగ సభ్యులకు విశద మగులాగగ
 చక్కనికైలిన గొన్ని పద్యములు చదివి ఎల్లరను భక్తిపరవకు
 లుగా నొనర్చిరి.

పిమ్మట యంతముందు పురపాలకసంఘాధ్యక్షులుగా
 నుండిన శ్రీయుత సుఖవాళి బ్రహ్మాండనాయకపాత్రుడుగారు
 దేశబంధుని నిరంతర కార్యక్షేపాభిజయములను విపులమున
 కొనిధి-డి యీతరుణమున మా పురపాలక సంఘమువారు
 ముఖ్యముగా జూరవలసిన సానుభూతి గౌరవములను ఏవగ్రము
 తెలుపవందులకు తమ విచారమున తెలుపుచు వారినగర్హించిరి.

ఇంతట గోదావరిజిల్లా ఫిర్యాదురం కాపురస్థులు శ్రీయు
 త శ్రీగయ్యగారు దేశబంధుని క్షౌర్య-విర్రుణ మహిమలను
 ప్రబోధన నాయకత్వ కాలమునాటి వారి సందేశాసారము
 సానుభూతి జూరెడు ప్రతివాదును కార్యరూపమున జరుపగల
 విషయములును విపులముగ మాట్లాడి సభ్యులనును అటుతో
 త్సహమును కలుగజేసిరి.

పిమ్మట తీర్మానము శేక్రగ్రీవముగ అంగీకృతమయ్యెను.
 తీర్మానము: “స్వరాజ్యోద్యమాభివృద్ధికి తమ పరస్పరము ధార
 వోసిన కీర్తీశేఖరుల దేశబంధు చి త్తరంజనదాసుగారి యకాల
 మరణమునకు మిక్కిలి విచిత్రము, ఈసభవారు వారి
 యాత్మికాంతికై శ్రవర మేశ్వరుని ప్రార్థించుచు శ్రీవారి కుల్య
 బమునకు తమ సానుభూతిని తెలుపుచున్నారు.” అనంతరము
 దైవప్రార్థనలతో అధ్యక్షులు కడపటి ఉపవాసమును చెలుప
 అధ్యక్షునికి వందనములతో రాత్రి 7 1/2 గంటలకు సభముగింది.

అక్షిణు
(ఒక విలేఖరి)

ఈ గ్రామమునందు దేశబంధు దాసుగారి మరణమునకు విచారము తెల్పుటకుగాను బోధుస్థులులో 1 తేదీ సాయం కాలము 5 గంటలకు నర్సాపురంతాలూకా కాంగ్రెసు కార్య వస్థగా ఉండిన శ్రీయుత భాస్కర్ల గోపాలకృష్ణమూర్తిగారి యధ్యక్షత్వక్రింద సభ జరుపబడినది. అధ్యక్షులు దాసుగారి తీవ్ర తపస్వీగ్రహమును తెలిపినపిమ్మట వారి యాత్మశాంతికి భగవంతుని ప్రార్థించుచు తీర్మానము శ్రీయుత పులవర్తి లక్ష్మీనాథమూర్తిగారిచే నుపపాదించబడి శ్రీయుతులు ఎవమండ్ర వనదుర్గప్రసాద రావుగారిచేతను హైదరాబద్ సాహెబుగారిచేతను బలపరచబడెను. ఇంకను కొందరు దాసుగారి త్యాగమును ప్రశంసించుచు ఉపన్యసించిన పిమ్మట, హరిదాసుగారి ఆసువుగా ప్రార్థనకావించిరి. ఆరాత్రియే శ్రీయుత పులవర్తి లక్ష్మీనాథమూర్తిగారింట హరికథాకాలక్షేపము చేయబడెను.

పార్వతీపురము
(ఒకవిలేఖరి)

పార్వతీపురము, జూలై 1:—దేశబంధుని స్మారకసభ యిచట జయప్రదముగ జరిగెను. సభయందు శ్రీయుత పులవర్తి అప్పలస్వామిగారిచే వక్రములు చదువబడెను. పిమ్మట హరికథాకాలక్షేపము జరిగెను. హరిదాసుగారు చిత్రంజనుని గూర్చి మధ్యమధ్య విషాదమును నేటిబుచ్చి వారి జీవితసంగ్రహముల ముచ్చటించసారి.

ఆదిమాంధ్రసభ

సాయంకాలమున స్వరాజ్యమైదానమందు అయిదారు పండులమంది యాదిమాంధ్ర శ్రీ పురుషులను సమావేశపరచి శ్రీ పురిపండా అప్పలస్వామిగారు (సాలూరు) దేశబంధుని జీవితమును గూర్చియు, ఆదిమాంధ్ర సంఘోద్యమమును గూర్చియు నుపన్యసించిరి. దేశబంధు వియోగమును గూర్చి సంతాపమును వెల్లెబ్బిరి. “దాసుగారి యాత్మకు శాంతిచేయగాక” “గాంధీజీహిత్యుజే” యను గంధీరధ్యులతో సభముగ నెను. పిమ్మట సుమాగు వేయిమంది పేదలకు దేశబంధుని యాత్మశాంతి పట్టాకాంగ్రెసు సంఘమువారు గ్రామస్థుల సహాయమున నన్నుదానమునరించిరి.

జాతీయపాఠశాల - ధవళేశ్వరం

శ్రీ శేషులకు దేశబంధుదాసుగారి ఆత్మశాంతికి అకుది ౧-౭-౧౯౨౫ సం॥ 1 తేదీని యాపాఠశాల విద్యార్థులు దాసుగారిపటముతో నూరే సాయంకాలము ౫ గంటలకు యాగ్రామములో నుండెడు దేవాలయములకు బోయి దైవప్రార్థనలు సలిపిరి.

తిరువూరు తాలూకా మద్దులవర్వ

జూలై 1 వ తేదీన దేశబంధు దాసుగారి స్మారక సభ లను హిందూదేశము నందంతటను నెలకొల్పి దేశబంధు సుగంధముల జ్వలించినవలసినదను మహాత్ములవారి యజ్ఞానుసారం మా గ్రామమునందు సాయంకాలం ఆరు గంటలకు శ్రీయుత చిల్లర సుందరం పంతులవారి ఆధిపత్యమున నొక సభ జరుపబడెను. పలువురు గ్రామస్థులు విచ్చేసిరి శ్రీయుత వేదాంతేశ్వరశాస్త్రి గారు మాగ్రామమున నుండినముగా ప్రవేశించిన వారగుటచే ఆ సభకు విచ్చేసి దేశబంధుని సుగంధముల దైవసాహసముల కార్య దీక్షను దీనజనపాపకలను వితిరణను విపులముగా జ్వలించిరి. దేశసాయకుడును మహాత్ములవారికి దేశబంధుని వియోగము ఎంతయు విచారకరమని యుద్ధించిరి. దేశబంధుని కోల్పోయిన భరతమాత నూరారుటకు దేశబంధుని శుశ్రూషసరించి ప్రతియింటను రాటమలపై దారమతీసి శ్రీపురుషులెల్లరు కాంగ్రెసు సంఘమునచేరుట కన్న వేరుమార్గము లేదనియు, అట్లాచరించుచున్న భారతమాతయొడ కృతఘ్నులమై పరలోకమున నరకము ననుభవించక తీరవని నడిపిరి. సభ్యులెల్లరును వ్యసనపూరిత హృదయాలై దేశబంధుని వేదముల కొనియాడిరి. సభాధ్యక్షుల గౌరవ వాక్యములతో సభ ముగింపబడెను.

మరునాడు శ్రీశాస్త్రిగారు శ్రీపంతులవారి సహాయమున భవానీ శంకరస్వామి ఆలయమున అభిలభారత దేశార్థి ముత్యాలటమను మహాత్ములవారి కోరిక అచరకాలమున నెరవేర్చుటకు సంకల్పమున ఒక రుద్రము అభిషేకము నొనరించిరి. సాయంకాలమున దేశబంధుని యాత్మశాంతి కొరకు భజన సలిపిరి.

రవిలి శెట్టి వెంకటసుబ్బయ్య

మదనవల్లి

(స్వకీయవిలేఖరి)

జూలై 1:— జూలై 1-న తేదీని కి॥ శే॥ లైన దేశ బంధు చిత్రంజన దాసుగారి శ్రాధ్ధదినమున శ్రీ వేంకటేశ్వరాలయమున సరిగ ౫ గంటలకు కాంగ్రెసు సంఘ యజమాన్యముక్రింద సభ జయప్రదముగ జరుపబడెను. ఇంతటి- శిలా రామరావుగారి రధ్యక్షులుగ ఎన్నుకొనబడిరి. “జూలై ౧-న రేడి” యను కీర్తిక్రింద నుండు ఆంధ్రపత్రిక సంపాదకీయ వ్యాసమును, వీ॥రా॥శ్రీ వి. యస్. శేషగిరిరావుగారు చదివి సభకులకు వినిపించిరి. అధ్యక్షుల కొరకైన, కళాకాల ప్రధానాచార్యులగు, శ్రీ వి. యస్. త్రిలోకీకర్ గారు, వృత్త్యువును గురించి, తత్వజ్ఞున విచారవృత్తితో సహస్వయము జేయుచు, విపులముగ నుపన్యసించిరి. శ్రీయుత, వి. యస్. శేషగిరిరావు గారు, స్థానికముగ, నూలు, ఖద్దరుత్పత్తిజేయుటకుగరించి ప్రతివారును వారికి తోచినంత తోడ్పడవలసియు, ఖద్దరు బోధువారి ప్రయత్నములకు ప్రతివారును తోడ్పడి, ఏదో ఒక విధముగ ఖద్దరు వ్యాప్తికి సహాయము చేయవలె ననియు, అట్లు చేయుటలన దాసుగారిని సంస్మరించినట్లుననియు చెప్పిరి. రా॥శ్రీ ఆర్. శేషగిరిరావుగారు, త్రిలోకీకర్ గారు మాట్లాడినంతనే మాట్లాడిరి. ఆర్. కృష్ణశాస్త్రిగారు, దాసుగారి స్మారకనిధికి వారివారి శ్రద్ధనుసారము విరాళము లొసంగవలె నని కోరుచు, ఇక ననేకవిషయములనుగురించి చెప్పుచు ఆంగ్లమున గంభీరముగ నుపన్యసించిరి. కళాకాల, ప్రాథమిక, భగవద్ గౌరంగారు, రాజకీయములలో పిల్లలు ఆటాడినట్లు, ప్రతివారును, రాజకీయములు వృత్తికి జేసికొనుచున్నారనియు, అందుచేత రాజకీయములకు గౌరవము తగ్గుచున్నదనియు, న్యాయవాదులు ధనముగడించుచున్నారనియు, పల్లకుబడి సంపాదించుకొని వృత్తివాదకముచేయుటకును, రాజకీయములలో ప్రకాశించెదరనియు, దాసుగా రాతెగకు జేరినవారగురనియు, ధనమనకును, వృత్తికిని, వాసింపక, దేశమాతపిలు పాలించి, సర్వస్వము త్యాగముచేసిన మహానీయుడనియు, మున్నగు విషయములనుగురించి మాట్లాడిరి. కదిరి శ్రీనివాసాచార్యులుగారు, స్వరాజ్యము స్వారాజ్యమునుగరించుచు, దాసు మున్నగు మహానాయకులు, స్వరాజ్యమును, స్వారాజ్యమును వారిజీవితమునం దనుభవించిరనియు, మననిమి త్రము కృషిచేసి దివి కేసిన నాయకులు, నవరైజిత్తిన స్వరాజ్యగమ్యస్థానము చేరుటకును, స్థాపించుటకును, కాంగ్రెసు నిర్మాత కార్యక్రమాంశములను మించి పూరిచేయుటయొక్కటే ఆత్మ్య త్రమస్మారకచిహ్నము, దాసుగారిపేరిట ఏర్పాటుచేయుటయగునని మాట్లాడిరి. అధ్యక్షులగు శీతారామరావుగారు ప్రస్తుతరాజకీయవిషయములను విపులముగ చర్చించి, దాసుగారి త్యాగమునకు, అసహాయ్యముమే మూలకారణమనియు, వారి త్యాగముచలననే, నాయకమణి యయ్యెననియు, పూజింపబడుచుండెదరనియు, దాసుగారు లేని కొరతను దీర్చుటకు తీసివారెవ్వరులేదని దేశీయులందరును, ముఖ్యముగ వారిమిత్రులును, శిష్యులును చెప్పట విశేషము కాదనియు, ప్రతికూపారి యభిప్రాయము ముఖ్యమనియు, ఇదివరకు జన్మినపాస్తి ప్రముఖులంగ నుండిన కంఠస్వామిశెట్టిగారు దేశబంధు దాసుగారిని గురించి వ్రాసిన యభిప్రాయములకు చాల విలువగలదనియు విద్యార్థులందరును ముఖ్యముగ చదువవలె ననియు చెప్పిరి.

అధ్యక్షులకు పంచనములు సమర్పించుచు, శ్రీయుత ఆర్, రామచంద్రరావు వి. ఎ. ఎల్. టి గారు ఖద్దరునుగరించుచు, వాచోత్సు దుపదేశించిన తారకమండ్రము, రాటమను గురించియు, దేశమున నావరించుచున్న మౌమమునుగరించియు, మానవనేప లోకనేనయని యరచుటకంటే, ఖద్దరు రాటమలనేప చేసి మౌమదేశముల బయటనున్న తోడిదేశీయులకు సహాయముచేయుటయే దాసుగారి స్మారకచిహ్నమని ఆంగ్లమున గంధీరమగు నుపన్యసించిరి. దాసుగారి స్మారకనిధికి సభలో రూ॥ 13 ల వరకు వసూలుచేయబడెను. ఇంకను కొంత వసూలుచేసి మహాత్మునికి పంపబడును. సభకులందరును శ్రీ వేంకటేశ్వర స్వామివారిని దర్శించి పూజాప్రార్థనలు చేసిరి. స్వామివారి ప్రసాదము ఇయ్యబడెను. వాటి దివప్రాయశ్చిమును గురించియు దేశబంధుదాసుగారి ఆత్మకు శాంతి కలుగుగాక యని కోరుచు దేవస్థానము కమిటీ ధర్మకర్తలగు శ్రీయుత నంబూరి వెంకన్న శ్రేష్ఠిగారు, దాసుగారిపేరిట మరుదినము స్వామివారికి పూజలుచేయించెదరనియు, ఆ మరుదినము తిరుమట్టు ఉత్సవము చేయించవనియు, యాచన్యంబి విచ్చేయవలెనని శ్రేష్ఠిగారు

కోరుచున్నారనియు, కాశీపండితులు కె. సుబ్బాశాస్త్రిగారి గారుపన్యసించిరి. అనేకతిన పూజాదులు జరుపబడినవి.

దేశబంధు దాసు నేతపరిశ్రమశాల

దేశబంధు చిత్రంజనదాసుగారి శాశ్వత స్మారకచిహ్నముగ, ౪౦౦ మందికి పైగా బీద విద్యార్థులకు ఉచితముగ విద్యాదానము చేయుచున్న, ఏ. వి. ధర్మహళశాల మేనేజరు గౌరవ కార్యదర్శిగారు శ్రీయుత, ముళ్ళబాగల్ రామరావు గారు, తమ పాఠశాలయందు నేతపరిశ్రమశాల నెలకొల్పి సంకల్పించి యున్నారనియు, ప్రభుత్వపాఠశాలకళాభివృద్ధిలో నుత్తరప్రత్యుత్తరములు జరిగినవనియు, చాలవరకు ఏర్పాట్లు జరిగినవనియు, నెలకొల్పుటకు కనీసము ఒక మాసము పట్టుననియు, ఆనాడు దాసుగారి స్మారకచిహ్నముగ నామకరణము చేయుటకుననియు శ్రీ రావుగారు తెల్పుచున్నారు. తమ పాఠశాలయందు విద్యార్థులకు చాలావరకు జాతీయపద్ధతులపైన మామూలువిద్య గరపబడుటయేగాక, విద్యార్థులయొక్కయు, దేశముయొక్కయు, భావ్యకృష్టికి ఆత్మ్యావశ్యకములైన స్వతంత్రస్వతేజిని పెంపొందింపజేయుటకు నిరంతరము సాధనము లక్ష్మిపించుటయేగాక, నిరంతరము కృషిచేయుచుండు వీరి సంకల్పము నెరవేరుటకు ప్రభుత్వమువారును, విద్యార్థుల తల్లిదండ్రులును, పురవాసులును తోడ్పడి ప్రాతాహ్న మొసంగి శిష్యులయొద్దరుగాక యని విద్యాభిమానుల నెల్లరను కోరుచున్నాము. ఖద్దరుత్పత్తిని, రాట్నప్రచారమునకును చాల అనుకూలపరిధితు లేర్పడగలవని నమ్ముచున్నాము.

వెంకటగిరి
(స్వకీయవిలేఖరి)

జూలై 2:—20-6-1925 తేదీన, వెంకటగిరి తాలూకా బోధువారు నూల్లూరుపేటయందు సమావేశమై, శ్రీ కటికినేని సోదరులచే నుపపాదించబడిన, ఈక్రింది తీర్మానమును, సభ్యులెల్లరు నేతగ్రీనముగ నంగీకరించిరి.

“భారత దేశోద్ధారకుడను, సర్వసంగ పరిత్యాగియు, హైందవ ప్రజోద్ధారణచేత తనపరమావధిగ నెంచిన, మహానీయుడగు శ్రీయుత, దేశబంధు చిత్రంజనదాసుగారియొక్క అకాల మరణమునకు, ఈ బోధువారు తమయొక్క దీర్ఘవిచారమును నూచించుచు, వారియొక్క శ్రాధ్ధదినమున తే 1-7-25 దిన, వారిజ్ఞాపకార్థము బోధుకార్యాలయమును మూయుటకును మన్నారపోబారు, నూల్లూరుపేట, నాయుడుపేట, వెంకటగిరియందుండు, బాలబాలికాపాఠశాలలను మూయుటకును, సదరు పాఠశాలలోనుండు ఉపాధ్యాయులు, తమ బాలబాలికలను పాఠశాలయందు నాటిసాయంకాలము 4 గంటలకు సమావేశపఱచి, ఆ మాగ్రామములో శ్రీయుత చిత్రంజనని జీవితమును గూర్చి, జరుగు బహిరంగసభలకు, తమతమ విద్యార్థులను తీసికొని రావలసినట్లు యా బోధువాగు తీర్మానించుచున్నారు. సదగు తీర్మానమును శ్రీమతి నసంతోషదేవిగారికి పంపవలసినట్లు తీర్మానించుచున్నారు.”

తాలూకాయందుండు అన్ని పాఠశాలలు మూయవలసినట్లు తెలియజేయుటకు వ్యవస్థలేనందున, పిలుగునున్న పైనాలు గ్రామములలో మాత్రము మూయవలసినట్లు తీర్మానించిరని తెలియుచున్నది.

1 వ జూలై బహిరంగసభ - హరితాళము

గాంధీమహాత్ముని యజ్ఞానుసారము కాంగ్రెసువారి యజమాన్యముక్రింద నిన్న సాయంకాలము 5 గంటలకు, గాంధీ మైదానమున, శ్రీయుత కటికినేని కళ్యాణరావుగారి ఆధిపత్యముక్రింద నొక గొప్పబహిరంగసభ జరిగినది. సదరు సభకు తాలూకాబోధువారి తీర్మానప్రకారము, బోధువారి పాఠశాల యుపాధ్యాయులు, బాలబాలికలు శుశ్రూషించియు హాజరైరి. శ్రీయుత మాడభూషి గోపాలకృష్ణమూర్తిగారి దైవప్రార్థనగీతముతోటి సభ ప్రారంభమయ్యెను. దేశబంధుని నిర్మాణమునుగుఱించి ఆచార్యులుగారు చదివిన పత్తము సభ్యులను తన్వయత్వము నొందించెను. దాసుగారి జీవితమునుగూర్చి శ్రీయుతులు కటికినేని వెంకటరామరావు, దేశురెడ్డి శేషారెడ్డి మొదలగువారు నుపన్యసించు సానుభూతి తీర్మానమును ఉపపాదించిరి. తీర్మానమును సభ్యులెల్లరు నిలువబడి యేకగ్రీనముగ నంగీకరించిరి.

గ్రామమున హరితాళము జయప్రదముగ జరిగి పొరులు, దేశబంధునిపట్ల తమ గాఢభక్తి కిని ఫెల్లించిరి.

వెద్దాపురము

(ఒకవిలేఖరి)

1వ తేది ఉదయమున గ్రామమునందలి జేవాలయములలో అభివేషములు పూజలు ప్రార్థనలు జరిగించబడినవి. సాయంత్రము గాంధీ భావలో శ్రీయుత బోక్కా నారాయణమూర్తిగారి ఆధ్వర్యమున బహిరంగసభ కావించబడినది. బ్రహ్మశ్రీ కాశీభట్ల అప్పయ్యకాస్తులివారు దైవప్రార్థనతో ఆరంభించి దేశబంధుని సుహృదములను పట్టించి రాజకీయకక్షల వారందరు ఐకమత్యము గలిగి స్వరాజ్యప్రాప్తికి తోడుపడుడని ప్రజలను హెచ్చరించిరి. మాగ్రామమనుష్యసమూహము ఉపాధ్యాయులగు శ్రీయుత మద్దాలి సోందర్యరావు బి. యె. యల్. టి. గారు హిందీభాషలో దేశబంధుని కర్మచర్యము, త్యాగదీక్ష, ప్రజారంజకత్వమునుగూర్చి ముచ్చటించి వివిధమతజాతులవారు ఐకమత్యము కలిగి దేశకల్యాణమునకు తోడ్పడెదరు గాత యని భగవంతుని ప్రార్థించిరి. పరమపదించిన వీరపురుషుని జ్ఞాపకము నలని లాభములను దైవప్రార్థనల ప్రాముఖ్యమునుగూర్చి అసహాయవాదులగు కేశవపు కామరాజుగారు ఉపన్యసించిరి. అగ్రాసవాధిపతిగారు యుక్తియుక్తముగ, తరుణమునకు సరిపోవుతీగ ప్రజలపూనయములందు కార్యకూరిత బీజములను వెల్లజల్లుచు శ్రీయుత దేశబంధు దాసుగారివలె ప్రతిమానవుడను లని విద్య, ధన, బలములను ప్రజాసౌఖ్యముకొరకు లోకకల్యాణముకొరకు వినియోగించవలెనని ప్రజలను హెచ్చరించిరి. అఖిలసంఘం అందరు దేవి నిమిషమిది నిశ్శబ్దముగా 5 నిమిషములు దైవప్రార్థనను పట్టి భగవంతుని సమీపించిరి.

హిందీభాషావ్యాపకము

మాపుర మిషనుసమూహములో ఉపాధ్యాయులగు శ్రీయుత వద్దా సోందర్యరావు బి. యె. యల్. టి. గారు హిందీభాషను బాగా ఆధ్యసించినవారు. భాషను వ్యాపింపజేయు పట్టుదతోగలవారు. గత 2 మాసములనుంచి తమయింటి వద్దను హిందీపాఠశాల నుంచిరి. రమారమి 20 మంది విద్యార్థులు క్రమముగ హిందీని చదువుకొనుచున్నారు. వీరు నూలు పడుకుటు యం దాసక్తులు- కొన్ని రోజులములనుంచి నూలుపడుకుటును నేర్చుకొను విద్యార్థులకు దానినికూడ భాషలోపాటు నేర్చుచున్నారు. వీరు తనుతీరిక కాలమును వృధాపరగక దేశక్షేమముకొరకు పాటుపడుచుండుట నిరహ్యమయ్యెదమనగా ఉదాహరణ చాటుచున్నది.

వేదశాస్త్రముల పాఠశాల

జటాంతస్వాధ్యాయులు, నవశిక్షాపాఠశాల, కావ్యాలం కారసాహితీచతురులు మోక్షశాస్త్రాధ్యయనము ఆయుక్త్యన భూషణులు నగు శ్రీయుత వద్దమాని నరసింహాచార్యులుగారు సుమారు నాలుగైదులయి మాగ్రామమునకు విచ్చేసినారు. వీరు ప్రతిరోజు ఉదయమున 2 గంటలకాలము శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామిగారి ఆలయమునందు వేదము వగయిరాలు విద్యాధులకు పాఠముచెప్పుచున్నారు. ప్రస్తుతములో పదిమంది విద్యార్థులు మాస్టరుగలరు. శ్రీ కాశీభట్ల అప్పయ్యకాస్తులివారు కావ్యశాస్త్రాంకార సాహిత్య చక్రవర్తులు, తర్క-వ్యాకరణాది శాస్త్రవేత్తలు, మంచి పాఠాధిపతులు ప్రతిరోజు సాయంత్రము శివాలయమునందు సాగిందపురాగమును రాత్రి విష్ణులయమునందు శ్రీమద్రామాయణమును చదువుచున్నారు. పగలు విద్యాధులకు కావ్యపాఠమును శాస్త్రపాఠమును చెప్పుచున్నారు. వీరు భయములకు పురప్రజలు తగు ప్రోత్సహ మొసగి, హెచ్చుమంది విద్యార్థులు చేరి, యితరులమును ప్రోత్సహించినక వేద శాస్త్రములను పునరుద్ధరించి విశాకాముష్మిక సౌఖ్యములనందెదరు గాత.

కాంగ్రెసు-నూలుచందా

అసహాయోద్యమము బయలుదేరిన దానిక విశేషములును ఉత్పత్తిచేసి ఇతర ప్రాంతములలో ఖద్దరు వ్యాపారమును విరివిగచేసిన యీతాలాకాలో, నూలుచందాను పంపువారొక్కరైనను తేరిన నుడువుట కంటెయు విచారమునున్నది. తాలాకా కాంగ్రెసు సంఘముగాని పట్టణాధికారి కాంగ్రెసు సంఘముగాని అందువల్ల పనిచేయు ఆర్థికలో తేవిన చాల నిగ్గునున్నది. ఈపట్టణము న్యాయవాదులకు స్థానమై అన్ని ఆఫీసులు గల్గి నుమారు 16 వేల జనాభాగలది. ఇట్టి కిటిలో తాలాకా ప్రజలు విశేషించి ముఖ్యపట్టణమునందలి విద్యాధికులు ఇకముందైనను తమధర్మమును గుర్తించి, కాంగ్రెసు సంఘములను బలపర్చి నూలుచందాలను తప్పక యిచ్చుచు దేశక్షేమమునకై ప్రయత్నించెదరు గాక. పౌరులు విద్యాధికుల ప్రయత్నములకు తోడ్పడెదరు గాక.

మంత్రిగారిరాక

ఇండస్ట్రీసు మంత్రిగారు మాగ్రామ మీమధ్య విచ్చేసిరి. ముప్పనవారి సిల్క్ మిల్లును దర్శించి రాజమండ్రి వెల్లిపోయిరి. ఈమిల్లునకు యీడిపార్టుమెంటువారు 50 వేలు బదులు యిచ్చిన మాట యెల్లరకు విశేషమే. దీనిసాఫ్రయలుగ్గు దేవాంగులు, వీరు బహు నిరాడంబరముగా హృదయపూర్వక స్వాగతమును యిచ్చి పున్నారు. అధికారి వచ్చి వెల్లిపడంగలి తాలాకాలో ఎవరికి తెలియదు.

వెంకటాపురం (కైకలూరుతాలూకా)

(ఒకవిలేఖరి)

వెంకటాపురం 1-7-25:—ఈ రోజున యీ గ్రామము లో సాయంకాలము 5 గంటలకు రాజవీధిలో గ్రామస్థులందరు సుమారు 100 మంది నమావేళమై బ్రహ్మశ్రీ శేషుణి రామావధానులుగారి ఆధ్వర్యమున వేంకటేశ్వర గావించిరి.

అగ్రములుగారు గ్రామస్థులందరు సమావేశమైన కారణము వెల్లిబుచ్చ నవసరము లేదని చెప్పుచు, దాసుగారి యందు నాకు ప్రేమయేగాని వారిబిషయమై నా కేమి తెలియదని చెప్పి సూక్ష్మముగా వారిజీవితచరిత్రమును దెల్పిరి. తదనంతరము అవధానుగారు దాసుగారే ఉత్తరక్రియలతర్వాత వారికుమారు లగు చిరరంజన్ దాసు గారికి ఈసమయమే ఆస్వీర్యచనసమయము గనుక మనమంధము వారికుటుంబమునకు శుభములుగల్గుటకై ఆశీర్వచనము చేయవలెననియు కోరుచు ఆశీర్వదించిరి.

అంతట గుడిపాటి వెంకటాచలపతిపంతులుగారు దాసుగారి ఉదారస్వభావమును గురించియు, పితృభక్తిని గురించియు దాతృత్వమునుగురించియు, స్వరాజ్యవాంఛను గురించియు విపులముగా దెల్పి సభవారందరి నొక్కక్షణము విచారసాగరమున ముంచివేసిరి.

ఈ క్రింది తీర్మానములు సభవారందరిచేతను ఏకగ్రీవముగా అంగీకరింపబడెను.

1. శ్రీకృష్ణేశ్వరలైన దేశబంధు చిత్తరంజనదాసుగారి మరణమును గురించి యీసభవారు తమవిచారమును వారికుటుంబమువారికి తెలియబర్చుచు శ్రీవారి ఆత్మకు శాంతిగలుగుగాక యని దైవమును ప్రార్థించుచున్నారు.
2. శ్రీదాసుగారు దేశసేవానిరతులై స్వరాజ్యమునకు తనధనమును ప్రాణమును అర్పించిన మహామహాను గాన వారి దేశోద్ధరణలన భారతదేశమునకు అచిరకాలస్వరాజ్యము చేకూరుగాక యని ఈ సభవారు అభిలషించుచున్నారు.
3. శ్రీదాసుగారు గ్రామపునరుద్ధరణమే స్వరాజ్యమునకు ప్రథమసోపానముగా నిర్ణయించి, వారు చేసినపనికి యీసభవారు తమ ఆమోదమునకైతెల్లము స్వపరిపాలనాంగమైన గ్రాంపవర్ణలలో నొకటి యగు గ్రామ పంచాయతీ ఆఫీసునందు శ్రీదాసుగారి చారిత్రమును ఉంచుటకు ఈసభవారు గ్రామ పంచాయతీవారికి శిఫార్సుచేయుచున్నారు.

దేశబంధు స్తారకనిధి

ఇంతవఱకు పైనిధికి షిఫ్ట్ లకుల రూపాయలకు పైబడి చందా చేయబడినది. (ఆ. ప్రె.)

కిషన్ చందు చెల్లారాం,

71, 72 రత్నబజారు రోడ్డు, పార్కు-టౌను, మద్రాసు.

చెన్న పురిలో విస్తారమైన ఆమ్మకము

1.7.1925 తారీఖు నుండి ప్రారంభించబడినది.

కొంత కాలము వరకు మాత్రమే నుండిను.

పలురకముల పట్టు నూలు తుండ్లు వేనకువేలు కొనగోలు ధరకంటెను

మిక్కిలి తక్కువ ధరకే యిచ్చి వేయబడుచున్నవి.

(మా వేనవేలు గౌరవనీయులగు పోషకులు అనేక మాసముల వెనుక కోరుటచే ఈ ఆమ్మకము

మాప్రిన్సు పాలుగారి ఉత్తరవువైననే ప్రారంభించబడినది)

పంజాబు శాసనసభ

గురుద్వారాచట్టము సభామోదము నొందెను

సిక్కులు గోరు మరతులు—నాయకులను నవలడు

సిక్కులు, జూలై 7:—గురుద్వారాచట్టము చలనశీలమందు గురుద్వారాచట్టము పంజాబు శాసనసభయందు నేడు సభ్యుల ఆమోదము బడసెను. (అ. ప్రె.)

అధ్యక్షుని ప్రకటన

శాసనసభయందు గురుద్వారాచట్టము పాఠ్యముగాబడిన పిదప శాసనసభాధ్యక్షుడు సభ్యులను ప్రకటించి, జూలై 9-న తేదీయందు గవర్నరు సర్ మాల్ కోము హేలీగారు ఉదయం 11 గంటలకు సభ్యులతో శాసనసభయందు మున్ఫటించెద రని పంజాబు శాసనసభాధ్యక్షుడు ప్రకటించెను. (అ. ప్రె.)

వివరములు

సిక్కులు, జూలై 7:—పంజాబు శాసనసభ నేటి ఉదయమున తిరిగి సమావేశమయ్యెను. నిన్ను ఛాయాంశము సభ నిర్వహణయ బడిన పిదప ఒకటవ పాఠ్యముగాను గావించవలసిన గురుద్వారా చట్టమును గురించి హిందూసిక్కు సభ్యులు కలసి సభ ప్రతిపది ఉభయమును నొకటవలసినట్లు కన్పించి, ప్రక్షుతులచే శాసనసభ యందలి కేరీలు క్రిక్కిరిసిపోయెను. వివరములను నిన్నునవచ్చి సంతమంది ప్రక్షుతులు రాలేదు. విస్తారముగ శాసనసభ్యులు హాజరుగాలేదు. జూడిషులు కమిషనరు కోర్టుభాష పంజాబీ భాషగ నుండవలయునని సర్దారు భూతసింగుగారి సవరణను బల పర్చుచు సర్దారు జోధసింగుగారు ప్రసంగించిరి.

సర్దారు జోధసింగుగారి ప్రసంగము

సిక్కుసభ్యుల నమ్మకమునుగురించి కొంతమంది మహమ్మదీయసభ్యులు అనుమానమును వేచిబుచ్చిరి. రాయబారులు జరుగుచున్నప్పటినుంచి యిప్పటివరకును సిక్కుసభ్యు లట్టికారణ భంగకరమున వర్తనమును జూపిరా లేదా యని దొరతనము ప్ర త్యక్షతర మీయవలసినదని బోధసింగుగారు గోరిరి. దొరతనము అంగీకరించుటకు ఇష్టపడనట్టిసవరణలను సిక్కుసభ్యులు ప్రతిపా దించ దలచుటలేదు. సిక్కుసభ్యులట్లుగావించుటచే వారికి ప్రజల యందు గల పలుకుబడి దగ్గిపోవునని వా చెరింగినను వారు దొరత నము వారిని చిక్కులందు బెట్టుట కిష్టపడుటలేదు. హిందువుల, ముఖ్యముగ పండిత మదనమోహన మాలవ్యాగారియొక్క, వైఖరి చట్టముపై అనుకూలముగ నున్నందులకు - సభ్యుడు కృతజ్ఞతను జూపుచున్నాడు. భాషాసమస్యను లేవదీయుటకు సవరణ అద నుగా జేసికొనుటలేదని జోధసింగుగారు మహమ్మదీయుల కభయ మిచ్చెను. సిక్కులు దొంగపోటు పొడువరు. ఇ ను క నుండి చారణ గావించుటయందును దోడ్పడిన సభ్యులను అధికారులను ప్రకటించెను. ఒకప్పుడు అతిక్రిష్టమున నిరుత్సాహము గలిగించిన గురుద్వారా సమస్యను బరిష్కారము గావించినందులకు సభ్యుడు సర్ మాల్ కోము హేలీగారిని గొనియాడెను. ప్రధాన కార్య దర్శియగు క్రేగు, విద్యామంత్రి, సెటిలసింగు గార్లను తారాసింగు గా రభినందించిరి. చట్టమునకు సిక్కుసభ్యులు చూపిన విశాల హృదయమునకు వక్ర సిక్కులవైఖరిని గొనియాడెను. ధర్మ మే జయమునుటకు యాచటము శాసనసభయందు పాఠ్యము అగు టయే నివర్తనమని తారాసింగుగారు నడిపిరి. (నవ్వులు హర్ష ధ్యానములు) మహాత్తరమున నొక ఆశయముకొరకు సిక్కులు మాన ప్రాధానముల నర్పింప సమకట్టిరి. వారి ఆశయము పవిత్ర వంతమైనదియెగానా సిక్కులు యాధర్మయుద్ధమందు విజయు లైరి. గతము నాస్తి గావించి సిక్కులనుస్వభావముల నాదరించి, దొరతనమునకు సిక్కులకు గల గౌరవభావములను తెంపాం ద జేయవలసినదని సభ్యుడు విన్నవించెను. సర్ హేలీగారు సిక్కుల ఆశయ ముల ను నెర వేర్చి వారి ప్రేమను భక్తిని చూరకొనునని సభ్యుడు విశ్వసించుచున్నాడు. జైలునం దున్న సిక్కులను వదలుటచే అనుకూలపరిస్థితులు చేయరును. అట్టితరీ పరస్పరసంతోషము లంతరించను. మాత్రన ప్రేమగౌర వములు పొడవుచు పాలకులను పాలితులను స్రేమబంధములచే జుట్టిచేయబడుదురు. (దీర్ఘ ధ్యానములు)

రాజాన రేంద్రనాథగారు చట్టమును బలపర్చుట

గురుద్వారా చట్టమును శాసనసభ్యులు ఆమోదించవల యునని కోరుచు, నెలెట్టు పిటి రిపోర్టునందు అభిప్రాయభేద ములను జూపినను ఏల మాజీ భాషము తాను వహించినో గత మును రాజానరేంద్రనాథగారు చెప్పిరి. నెలెట్టు కమిటీయందు గ్రేని శాసనసభ్యులు అనవ్వలిరి హర్షించి అననరమున చర్చకు కోసనసభ్యులందు వారు దీసికొనెదరని తాను నిమిత్తినని రాజా నరేంద్రనాథగారు చెప్పిరి. హిందువులకును సిక్కులకును జరి గిన ఒడంబడి ప్రకారము కొన్నిసవరణలు అనుసరింపబడెను. చట్ట మిప్పుడు పాఠ్యము అగుటకు సిద్ధమగుచున్నది. కొన్ని సంవర్స రుములందుండి హిందువులతో సేర్పడుటకు సిక్కులు ఉచ్ఛ్రమమును నడపుచుచున్నారు. ఈ ఉచ్ఛ్రమమునకు పంజాబు హిందూలు హిందువులు విముఖత జూపిరి. కాని సిక్కులు ప్రత్యేకసంఘ

మని యెల్లరును యెరింగిన విషయము. ఈవిల్లును ఆమోదించు టచే యిదివరకున్న విషయముల జేమియు హిందువులు మార్పు చేయలేదు. మార్పు చేయకుండుటయే గాక వారు సిక్కులను ప్రత్యేకసంఘముగ జేయుటకు బూనుకొనలేదు. పంజాబునందు గురుద్వారాచట్టము ఒక మాత్రనకమును స్థాపించుచున్నది. దీనిని వివక్ష తిలో బహు భద్రముగ సిక్కులు ఉపయోగించెదరని తాను నమ్ముచున్నాను అని సభ్యుడు నడిపెను. భగవంతుడు సిక్కుల ఆశయముల నెర వేర్చుగాక యని హృదయపూర్వకముగ జనదేవుని ప్రార్థించు చున్నానని రాజా నరేంద్రనాథగారు పేర్కొరి. (దీర్ఘ హర్ష ధ్యానములు.)

మేకు మహమ్మద్ హుస్సేనుగారు

సిక్కులు నిర్భాగకాత్మములైనను ఉత్పైష్ట్యత్యాగము వలనను గురుద్వారాచట్టమును ప్రభుత్వమునండి సంపాదించినందు లకు మేకు మహమ్మదు హుస్సేనుగారు సిక్కులను అభినందిం చిరి. తమతమ దేవాలయములను సంస్కరింపవలయునను అభి లాష గలనో హిందువులును మహమ్మదీయులును సిక్కుల అనుక రింపవలయును. గురుద్వారాచట్టము అనుకూలపరిస్థితులందు అను బంధము కల్పించవలసినట్లు జైలునందుండుటచే పెద్దనాయకు లను దొరతనము వంటనే విడుదల జేయవలయును. కారా గారమం దున్న నాయకులను తారాసింగువంటి నాయకులను హస్తమిశికాంతరము గలదు. (నవ్వులు) పెద్దనాయకులను వదలుట ముఖ్యవసరము.

విజయమొందినందునకన్యసివాల్ రాముగారు సిక్కుల నభి

నందించెను. జైలునందున్న నాయకులు విడువబడవలయునని కో రెను. అంబాలావాస్తవ్యులగు సర్దారు గురుబక్ సింగుగారు టిల్లు ఆమోదన నొందినంత మాత్రముచే సిక్కులకు జయము వాటిల్లె నని తాను దలంపజాలననెను. త్యాగ మేరూపము గరించినను నిష్ప్రయోజనము కాబోలు. కావనీ గురుద్వారాచట్టము ఆమో దించబడినది. అని సర్దారు గురుబక్ సింగుగారు చెప్పిరి. ఈతరువా తు సిక్కు-చరిత్రయందు సంస్కరణీయ మైనదిగాని గర్వింపవలసి న సమయముగాదు. ఎవరిని కారాగారములందుండి విడువవల యునని సిక్కులు గోరుచున్నారో ఆనాయకములు జైలునం దుండి విడువబడువరకును నిబంధన సంశయము ఒక్క సిక్కు-హృ దయమందును జనింప జాలదు. గురుద్వారా చట్ట మనుకూలతావరణముం దమలులో బెట్టి, యిప్పిత్తార్థము నొందుటకు ఏవరతులను గోరకయే సిక్కులను జైలునందుండి దొరతనము విడుదలు ముఖ్యవసరమని సర్దారు గురుబక్ సింగు గారు గట్టిగ చెప్పిరి. నిరాటంకముగ కృపాశ్రయముల గరింప నీయవలయును. జయతోమాత్రములను నిరభ్యంగముగ నవలం ఆరాధనలను ప్రార్థనలను జేసికొన నీయవలయును. శిరోముణి గురుద్వారా కమిటీ, అకాలీదళములు, అకాలీదక్షి మొదలు సిక్కుల సంఘము లక్రమమైనచే ప్రభుత్వము గావించిన ప్రక టనలు ఉపసంహరింపవలయును అని సర్దారు గురుబక్ సింగు గారు చెప్పిరి.

ఈసమయమందు 1-80 గంటలకు ధలహరము నిమిత్తము శాసనసభ నివ్వేమబడెను. (అ. ప్రె.)

మిల్లు పరిశ్రమ - జపానుపోటీ

ప్రతిమీద ఎగుమతివస్తును విధింపవలెను

బొంబాయి, జూలై 7:—ప్రభుత్వవాణిజ్యశాఖా కార్యదర్శియగు బాడ్విక్కుగారు నిన్నుటిదినమున బొంబాయి మిల్లు యజమానుల సంఘసభవారీతో మాట్లాడగా, నూలులో ను నూలుబట్టలలోను జపానుపోటీ తరులుచున్నదికావున దానికి రక్షణోపాయముగా ముషిప్రతిమిద ఎగుమతివస్తును విధించ వలసినదని మిల్లుయజమానులు చెప్పినట్లు తెలియుచున్నది. జ పాను నూలుబట్టలమీద నూలుమీద 80 పెంబరుకు తక్కువగా నున్న గుడ్డమీద పెద్దపన్నును విధింపవలసినదని యాసంఘము వారు గట్టిగా వాదించిరి. కరెన్సీయొక్క విలువ నూటికి 80 వం తులు తగ్గిపోవుటవలన జపానుకు బాధకరముగనున్నదనియు అం దుజలన జపానులో నీకిని నిలిచి ఇండియనుమిల్లు పరిశ్రమను నా శించు చేయుచున్నదనియు మిల్లుయజమానులు తెక్కలనుజూ పిరి. పత్రికాసంబంధముల కన్యసిని రానియేచేదు గావున వివర ములు తెయారనందులకేతే విప్లవకర్త-వైద్యుని చాడ్విక్కు గారు చెప్పిరి. హిందూదేశము నిలంపకు వైదా జపానులలో గిరాకీలేదు గావున స్వల్ప యెక్కువ తయారగుచున్నచని మిల్లు యజమానులు చెప్పిరి. అందువలన ఆకాలంతయు నింకియనుమిల్లు లలోనే ఉత్పత్తిగల్గుటచున్నది. సంఘమువారి యభిప్రాయ మలను ఇండియా దొరతనమువారికి తోయజేసినచని చాడ్వి క్కుగారు వాగ్దానమివర్పిరి. (అ. ప్రె.)

తాతా ఉక్కు-కంపెనీ ప్రతినిధుల సాత్వము

కీటూర్పుహోరు విచారణ

కలకత్తా, జూలై 7:—తాతా యినుము ఉక్కు-కంపెనీ ప్రతినిధులు హరిపుబ్లానెడుగు తిరిగి విచారించబడిరి. పీటరు సన్ను, సాతేగార్ల కంపెనీతరపున ప్రతినిధులుగ విచారించబడిరి. అక్కతుడు గోరనప్రకారముగ సామలు ఉత్పత్తిని గురించి సంపూర్ణముగ చెప్పిరి. వివిధసమయందును కంపెనీ పాంక్షతిక విద్యాలయమందు శిక్షనభ్యసించిన పదియేవురు భారతీయులు కంపెనీ యందు బనిచేయు చున్నారని డా॥ మత్తయ్యగారు తెలిపిన ప్రశ్నకు పీటరు సన్నుగారు జవాబొసంగిరి: ఐరోపావిద్యుదీకీ బరులగు-చూపని వారలను బెట్టుకొనుటకు కంపెనీ యొచించుచున్నదా యని మత్తయ్యగారు ప్రశ్నించుచు అడిగిరి. సిబ్బందియందు పెద్దకొన బతుమిన్నారని పీటరుసన్నుగారు చెప్పిరి. శిక్షనభ్యసించు విద్యార్థులను నియోజించుచున్న విద్యార్థులను గావాలిరవచ్చునని పీటరుసన్నుగా రొప్పుకొనిరి. (అ. ప్రె.)

నాగపూరు పురపాలక సంఘము

అధ్యక్షుని యెన్నికతగాదా

నాగపూరు, జూలై 7:—టెల్లు లెక్క-పెట్టవచ్చునన రహస్యముగా నుంచలేదనియు ఎన్నికనీబంధన లతిప్రమింపబడినది నియు కావున నియోజిగారికి అధ్యక్షునిగా నిన్నుకొనుట స రిగా జరుగలేదనియు అధ్యంతర పెట్టుచు నాగపూరు పురపాలక సంఘసభ్యు డొకడు విడువమకెట్టెను. కమిషనరుండి గవర్నరుచే బట్టలగారు ముఖ్యపట్టణ మునకు తిరిగివచ్చిరి. (అ. ప్రె.)

సరిహద్దులలో నల్లరులు

పెహవరు, జూలై 7:—బాజారు సంస్థానమునండి వచ్చిన మనుష్యు లిట్లు తెలుపుచున్నారు: బగాగీ జఫ్హిందారు. త్యాగంజ్ఞా జమీందారు మమరుడగు రాధానుజ్ఞును చెతె యొ క్క పెన్సరును దీసికొని భాగువనములోలలపై దాడిచేపిరి. తెండు పెన్సరులు పొడ విరిగిపోయి వంది నవ్వుచునే గలిగించిరి. కాని యాజయములన గలిగిన సంతోషము బక్రీదు నింటివద్ద జూపుకొను నుత్సాహము ప్రబలి పెన్సరులు విడుదల చేయబ టచే నిర్వహణ కొంతమగ్గుచున్నది. (అ. ప్రె.)

గ్రామసంచారయత్నము - పున్నెల్ని ర్యాణము

బొంబాయి, జూలై 7:—గ్రామసంచారయత్నల ప్ర త్యక్షమచి చారిం చి పున్నెల్ని ర్యాణమును జయ ప్రభువుగా-స్థా ప్తి 9 చుట్టు పుల్లె గి న చ ర్యల ను గూర్చి విచారించుటకు బొంబాయి ప్రభుత్వమువారి కమిటీ నేర్పాటు జేసిరి. (అ. ప్రె.)

బొంబాయి, జూలై 7:—ఈయనయమున విక్టోరియా గాడ్డెన్సుకు నల్లిన ఒకపిమ్మియాప్రక్షుకును నాన కురియుచుండు టచే పొగపొటను నింపుటకు నానకొని నిలువబడియుండె ను. పిమ్మియా బోనునుండి సంజామయటికి చాచి వాని భుజము నుండి కండు బాగెను. ఆప్రేక్షకుడు ఆస్పత్రికి గొంపోబడెను. (అ. ప్రె.)

రాజపుత్ర సమాజము

ఈ సమాజ మువ్విది కార్యనిర్వాహక సభ 1925 సం॥ జూలై 25న తేది ఆదివారము వగలు 1 ఘంటకు వరకాపుర ములో పుష్పాలవారి జేబిడిలో శ్రీయుతి వేదేశన ఉండవరా వరాజు జేబి (సీతరు) గారి భవనమున జరగెను. ఈసమా వేశములో విద్యార్థులతోచేయు సహాయమును నిర్వయింపబడు నుగాన కార్యనిర్వాహక సభ్యులేల్లరు విశ్వేయ ప్రార్థితులు. సహాయమునకొను విద్యార్థులేల్లరు నిస్థియమైన అచ్చున మోవాలు నింటి తోడు చదువు పాఠశాలా ప్రధానో సాధ్య యులు నింపవలసినవానిని నిలించి ఈ నెల 25 న శేఖిలాగా మాకు అందునట్లు పంపింపవలె ను. ఆ శేఖి కి సుభు చేదని దరఖాస్తుజే మరుసమావేశములోగాని తీర్మానించబ వు. మరు సమావేశము అత్యవసరమును. అచ్చునమోవాలు కార్య స్థానమునకు భవనరంప్రాసానినవిషయగలరు.

మెనుమెచ్చరామచంద్రరాజు, అల్లూరి రామకృష్ణరాజు, కార్యదర్శులు.

చరణపత్రములు

సోదరులకు బహుశ్రద్ధలు:—అను విషయమునను కలరాగ్రాహియు వాయువీల క్రైస్తవ యువజనసమాజమునందు డా॥ ఎ. ఎం. వాసుదేవుని దేహదానముగా 10 వ తేదీన 6-45 గం. ఉపసమించెదరు. లె. కర్నూడి. జి. కే. గారు అధ్యక్షుల సమీపించెదరు.

నిన్నిక సభలు:—కాంగ్రెసు, కిరీటము, స్వరాజ్యపక్షముల యాజమాన్యముక్రింద 10 వ తేదీనను, ఏడుబావుల పేట జిల్లాను సభ్యులనును అభ్యర్థిగా నిలుచు గడ్డెరంగయ్య నాయకుగారిని బలపరచుటకు తేపు సాయంకాలము 6 గం. గోవిందస్వామయ్యపేటలో వజ్రగుంపానుచుకాము సమీపమునను శ్రీనివాసయ్యుని పేటలో బహిరంగసభ జరుగును. డా॥ రామకృష్ణగారు అధ్యక్షుల సమీపించెదరు. కాంగ్రెసు నాయకులెల్లరు ఉపస్థితులగుదురు.

రాకపోకలు:—మనరాసు వైశ్య ఏజంటుగారు, మహమ్మదీయ కళాశాల క్రీస్తుపాలు రాసుగారు నేడువయము నచ్చిరి.

సర్. జే. మున్షి, పిమ్మనుగారు, టి. ఎం. రాసుగారు, గౌ. వి. రాసుదాసుగారు నిన్న రాత్రి మదరాసు వీడిపోయిరి.

డి. బి. మోదర్ల రామచంద్రరావుగారు నిన్న మదరాసు వీడిరి.

ప్రధానమంత్రిగారు తేల్చుయము రాసున్నారు.

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము

బల్లారి కోర్సులు

బల్లారి పురజనులు 2వ తేదీన వార్తాపాఠశాలను సభకేసి యీమిల తీర్మానమును గావించిరి:—

“బల్లారి నొక కేంద్రాధికారముగాజేసి ముమ్మందు ప్రత్యేక విశ్వవిద్యాలయమునకు అ కాళి ముసలిననో ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయము దేవర్పాల వంటి బల్లారికేరటకు అభ్యంతరము లేదు”

మదరాసు ప్రధాన

న్యాయ స్థానము

ఆంధ్రపున్యాయమూర్తుల యువోగ్యతానిమితి

హెచ్చింపబడుట

ఉత్తరగంజులను, జూలై 8:—మదరాసు ప్రధానన్యాయస్థానపు న్యాయమూర్తులు ముఖ్యమంత్రిగారు, శ్రీనివాస ఆయ్యంగారిల యువోగ్యతానిమితి 1925, ఆగస్టు 31 నుండి 1926 ఫిబ్రవరి 28 వరకు హెచ్చింపబడెను.

నేనకువేలు మోసముజేయు తొణ్ణివాడు

నిన్న రాత్రి ఎగ్జిక్యూటర్ల మధ్య పోలీసు ఇన్స్పెక్టరులు ఎన్నవైన ఆంధ్రుగావించెడిరి. ఎగ్జిక్యూటర్లు “అక్టోడుపాసు” అను పెద్దభవనము అధికారినిచేతకోసు తేమ్మువాట్లను 55 ఏండ్ల అండ్లయని పట్టుకొనిరి. ఈయన వాట్లనుకంపెనీకి సెర్వ వ్యాపారముగలవనియు అందు వధువుకెట్టిక మంచి లాభము వచ్చుననియు తల్లి అందు ఉద్యోగము చేయించునట్లు వాగ్దానముజేసి రూ. 500 నుండి 2000 వరకు చాలమంది వద్ద డిపాజిటులు వున్నట్లుచెప్పి పోలీసు కమిషనరుగారికి యీ మున్నె ఫిర్యాదులు చేసినది. ఈదొంగ కల్పించినవారు యిందలి మోసమును నిర్ధించి తీసుకొని తిరిగి యిచ్చుచిరి. కాని ముద్రాయున్న ఒక్కకాపైకే తేను. అదిను చెప్పకుండా పోలీసుగల డెను యుద్ధకోసాలో పోలీసు ఫిర్యాదుజేయుగా వారు అరెస్టుచేసిరి. ఈయన వాట్లను మగ్గజేను అనుప్రతికను ప్రకటించుచు అందు కోర్టునుపట్టుల చెరిపి వాటిని పూర్తి చేయువారికి రూ. 4000 బిలుచగల శిక్షనును ఉచితముగా నియ్యబడునని ప్రకటించుచుండెను.

కార్యరేషన్ ఎన్నికల వివరములు

డివిజను సంఖ్య	ఎన్నికజరుల తేదీ	ఎన్నికజరుల స్థలము	నామినేషనులు క్రింది కేటగిరీలోగ పంపించెను
6	8-8-25	ముత్యాలపేట హైస్కూలు, లింబుచెట్టిపేట.	23-7-25
11	...	“సాందర్బమహల్” గోవిందస్వామయ్యకోవిడి, జూరిటాను.	...
18	...	“ప్రొగ్రెసివ్ యూనియన్ స్కూలు” ఆదియప్పనాయక్ కోవిడి.	...
30	...	“కార్యరేషన్ మాడల్ స్కూలు” ముద్దవల్లి, మెలూపూరు.	...
2	15-8-25	“కార్యరేషన్ మాడల్ స్కూలు” మూర్తినారాయణచెట్టిపేట.	30-7-25
8	...	పచ్చయప్పకళాశాల, యస్ పేట.	...
20	...	“కార్యరేషన్ మాడల్ స్కూలు” శాగప్పముదలిపేట, గోయ్యతోపు.	...
10	12-9-25	“కార్యరేషన్ మాడల్ స్కూలు” వలయప్పకోవిడి.	27-8-25
14	...	“కార్యరేషన్ మాడల్ స్కూలు” ఎడపాలయం.	...
21	...	బాధరక్ మిమకాస్కూలు, పరశువాకం హైకోడు.	...

గుత్తియదనపు పోలీసు

కూర్చి గారు నివేదికము ప్రభుత్వమునకు

సమర్పించెను.

ఉద్యమమును జూలై 8:—ప్రత్యేకముగ నియమించబడిన యువోగ్యియల ఆర్. హెచ్. కూర్చి గారు గుత్తియదనపుపోలీసు వ్యవహారమున పంజాబ్ పూర్తిగావిమర్శించుటకు నియోగించబడి తాము తయారుచేసిన నివేదికను ప్రభుత్వమునకు సమర్పించిరి. దీనిపై ప్రభుత్వపుట్టాల్లు వెంటనే చేయబడునని యూపింఫుబడుచున్నది. (ఆ. (కె.))

గొప్పచుక్క సాగిపోయెను!

సార్వభౌమము, జూలై 8:—రాత్రి గుమారు పదునొకండు ఘంటలైనవి. విశాలాకాశమున మబ్బులున్నను చంద్రునింబయు ప్రకాశమానముగా వెలుగుచునే యున్నది. అస్సన్నుతులకు పురిపండా అపవలంబుమిగిలినను నేనును స్వరాజ్యపత్రికయందలి మహమ్మదాల్ గారి కామేదువ్యాసము నందలి “భగవంతుడు ఎండలను కలుగజేయును” అను వాక్యమును చదువుచుండగా సముద్ర నాకాశేధిని చంద్రకాంతికంటె వేయి మడుంగు లభికముగ దివ్యకాంతిలో దక్షిణమునుండి పశ్చిమమున కొక పెద్దచుక్క సాగిపోవుట చూడగలిగితిమి. దానిమట్టును గజముకొలరను మనోజ్ఞ మగు నామవచ్చరంగు నా కాశ్చర్యానందముల చేపూర్చెను. ఇంతవరకు నెన్నిసార్లులా తారకావలీనము గాంచితిమి గాని యిట్టిది గానము. పిమ్మట నందరమున నొక గంభీరనివాదము రెండు నిమిషములకు మా కర్ణగోచరమయ్యెను. చంద్రునింబయు దిక్కు దృష్టి సారించునదికి బింబము నాలుగవర్ణములలో గన్పట్టినది. పిమ్మట సంతయు నిశ్చయమై దయయుంచి యిందులకు కారణ మెట్టిదయో శాస్త్రజ్ఞులు వెల్లడించెదరు గాక!

మంత్రాల లక్ష్మీనృసింహం.

రామవిలాస సభ - తెనాలి

తనివారము 11-7-25

ప్రతాప రుద్రీయము

కాకినాడ సరిస్వతి భవనములో

ప్రతాపము } ద్వితీయాంధ్ర నటసభాభ్యుదయము, హైకోడు పేరికాడు } న్యాయవాదులును అం. శ్రీ॥ పెద్దిభట్ల వెంటక చలపతిరావుగారు. బి. ఎ. బి. యత్.

యుగంధరుడు } బ్ర॥ పిల్లలపూరి సుందరరామయ్యగారు. పిచ్చివాడ. }

మేనేజింగు కమిటీ

మాతర ప్రేమరము ఆనందాశ్రమ గంధర్వము

శ్రీమదాంధ్రమహాభాగవతము

పోలినామా త్యక్తసతీతము. ఇదివఱకు ముద్రితములైన ప్రతులకన్న బాగుగ ముద్రించయినవారియే.

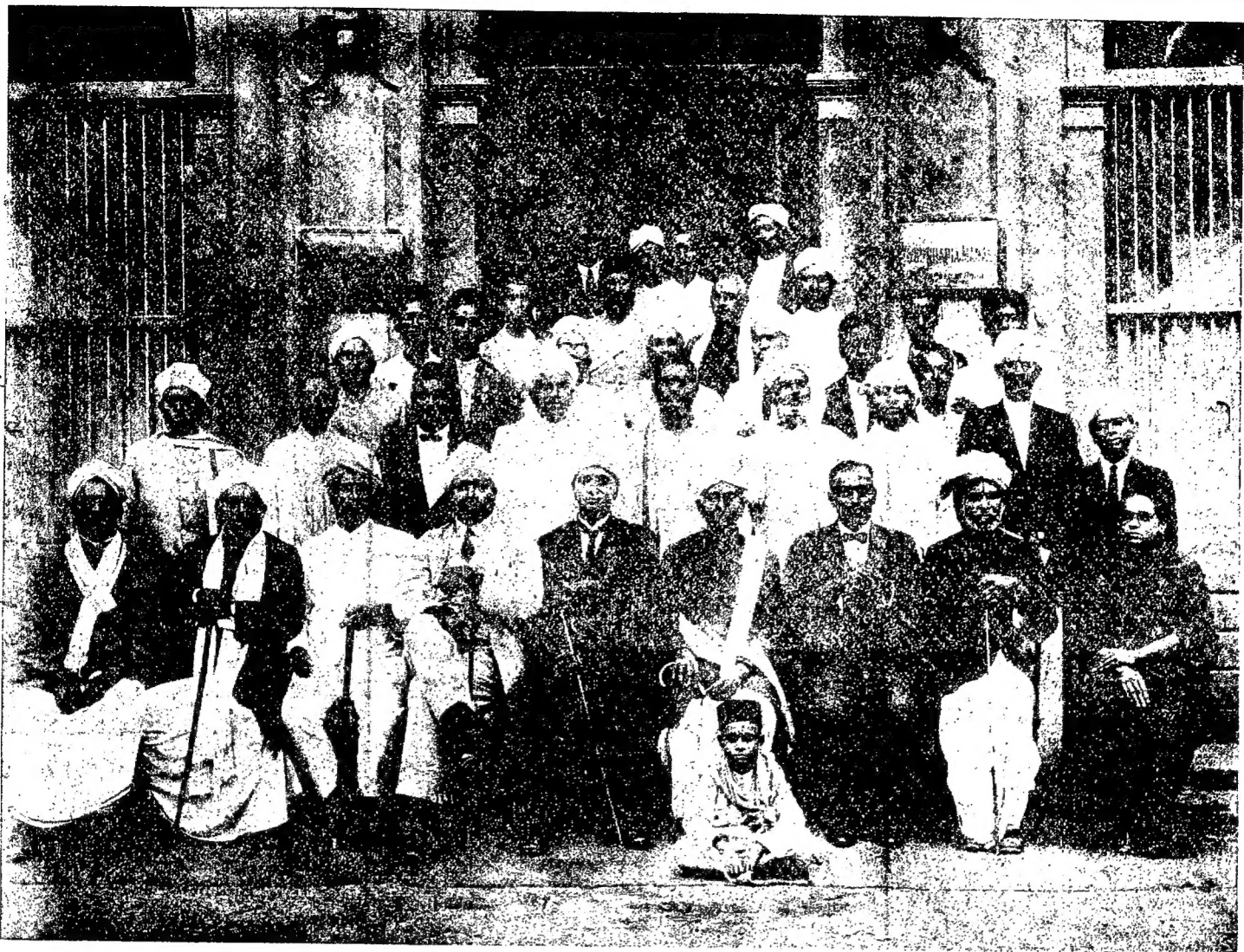
12 స్కంధములుగల సంపుటము స్థూలకావితములు క్యాలికోబైండు గిల్లు చేరు రూ. 6-0-0

సంపూర్ణప్రతి రెండు సంపుటములుగా క్యాలికోబైండు గిల్లు చేరు రూ. 8-0-0

సంపూర్ణప్రతి 3 సంపుటములుగా క్యాలికోబైండు గిల్లు చేరు రూ. 9-0-0

ఎ. కణ్ణన్ సెట్టి అండ్ కంపెనీ, 286, చై నాబాబురోడ్డు, మద్రాస్.

అంతర్జాతీయ సహకార వర్ధంతి

చెన్నపురిలో రైల్వే స్టేషన్లో జరిగిన టి. వి. శేషగిరిఅయ్యగారి అధ్యక్షతక్రింద జరిగినది. 5-7-25

శ్రీ లక్ష్మణరాయోపన్యాసములు

ఆంధ్రజాతీయకళాశాల-బందరు

2-7-25 లేదీ ఆంధ్రపత్రికలో ప్రకటించిన ప్రకారము శ్రీయుత చిలుకూరి వీరభద్రరావుపంతులుగారు, జూలై 11 మొదలు 16 వరకు ప్రతి సాయంత్రము 5 గంటలనుండి 6-30 వరకు "కాలవాహనులు" అను విషయమును గూర్చి శ్రీ ఆంధ్ర జాతీయకళాశాలలో నువ్వస్సించెదరు.

కార్యక్రమము

11-7-25 కాలవాహను లాంఛనులు (ఈ విషయము ప్రాచీన వాఙ్మయమునుండియు, సంప్రదాయసిద్ధములైన గాథల నుండియు, కుప్రసిద్ధ పరిశోధకుల విమర్శ గ్రంథములనుండియు, ప్రమాణముల నెత్తి యాపి పీఠపఠపఠింపడును.)

12-7-25 కాలవాహనుడే కాలివాహనుడు! కాలివాహన శీకనిర్ణయము.

13-7-25 కాలవాహనరాజుల చరిత్రము! వారి పరిపాలనా పద్ధతులు.

14-7-25 కాలవాహనుల కాలమునాటి సాంఘిక పరిస్థితులు, పరివర్తనములు.

15-7-25 కాలవాహనులకాలమునాటి చిత్ర పరిణామ నిర్మితము.

16-7-25 కాలవాహనుల కాలమునాటి శిల్పాది కళాభివృద్ధి.

ఆంధ్రదేశపు నానా ప్రాంతములనుండి కవులును, పరిశోధకులును విచ్చేసి ప్రతి సాయంత్రము 7 గంటలనుండి యుపన్యాసించుచుందురు. ఆంధ్రచరిత్ర, వాఙ్మయములం దాదర్శ గల ప్రాచీనకవులను ప్రత్యేక ఆహ్వానములతో నిమిత్తములెకుండు, ఉపన్యాసములకు విచ్చేసి, జయప్రదముగ కార్యక్రమమును నిర్వహింప తోడ్పడ ప్రార్థించుచున్నాము.

ఇతర ప్రదేశములనుండి విచ్చేయువారికి భోజనాది పనులు కళాశాలయందే ఉచితముగ నేర్పరుపబడును.

కో॥ రామకోటిశ్వరరావు

అధ్యక్షుడు, సారస్వతసంఘము

గూడూర్ కృష్ణమూర్తి

కార్యచ.వి.

కలకత్తా పాలక సంఘాధ్యక్ష పదవి

సర్కారుగారి నుండి గొందఱు

స్వరాజ్యసభ్యులు గోరుట

రాజకీయసంబంధము లేనివా రుండవలయునని

యూరసియను సభ్యులను నుడువుట

కలకత్తా, జూలై 7:—కలకత్తా పురపాలకసంఘములో

స్వరాజ్యపక్షమునకుఁ జేరిన కొందఱు సభ్యులు యఫ్. యన్. సర్కారుగారి (ప్రముఖత వహించిన న్యాయవాదులు)ని గలసికొని పాలకసంఘాధ్యక్షత పదవి నధిష్ఠింపఁగోరిరి కాని సర్కారుగారు నవంబరువఱకుఁ కలకత్తాలో నుండవలసిన కారణమున నిరాకరించిరి.

పాలక సంఘసభకు డబ్ల్యు. హేచ్. ఫిలిప్సుగారిట్లు తెలియఁజేసిరి. కలకత్తా పాలక సంఘాధ్యక్షుఁడగుండి కీ॥ శే॥ దేశబంధువాసుగారి యాహ్వాన పురపాలక సభలోనికి రాజకీయములను దీసికొనిరాకుండుట యగుటచే నా మహామహనీయం దుండు గౌరవము ననుసరించిరి. సభలోనికి రాజకీయములు రాకుండునట్లు చేయవలయును.

బహుమానము

గుంటూరుజిల్లా, నల్లెనపల్లి తాలూకా నంది గామగ్రామకాపురస్థులు ములుగు కాళహస్తి లింగము (తుహినకరిధర శాస్త్రిగారి పుత్రులు) ఇప్పటికి 5 మాసముల క్రితము శిష్యసంచారము నకు వసవర్తి గద్వాలుమొదలగు ప్రాంతములకు వెళ్లియుండిరి. వారిజాడ తెలియలేదు. ప్రాయము 26 ఏండ్లు చామనచాయ, సన్నని పొడవైనమనిషి. తల్లి దుఃఖార్తయై యున్నది. వారిజాడను తెలిపినను వారి నింటికిబంపినను తగిన బహుమాన మొసంగబడును.

కా. నాగేశ్వరరావుగారు

ఆంధ్రపత్రిక, పోస్టుబాక్సు నెం 212, మదరాసు.

తూర్పు బెంగాలు రైలుమార్గము

సలహాసంఘమువారి నివేదికము

కలకత్తా, జూలై 7:—తూర్పు బెంగాలు రైల్వేకంపెనీ యొక్క సలహాసంఘమువారి నివేదికము సంతృప్తికరముగ నున్నది. రైలుపథపుట పనిచేయుండుట మొదలగువానిలో మిక్కిలి యముపథతులను ప్రవేశపెట్టిన 1922-23 సంవత్సరములోకంటె సీసంవత్సరము రైల్వేకంపెనీవారు 78 లక్షలు సంపాదించిరి. మరుసవత్సర మంతకంటె అధికపరిశీతులు బాగుండుచున్నది లెంచుచున్నారు. ఇదేసమయములో క్రిందటి సంవత్సరముకంటె సీసంవత్సరపు ఆదాయము 760,000 రూపాయ లెక్కిన గానున్నది. ఆదాయ మింత యెక్కువగావచ్చుటకు తూర్పుబెంగాలముతో నెక్కువగా జరిగిన బియ్యపున రకమున జనపనార ఎక్కువగా పండుటయు కారణములని ఏకైకముచెప్పెను. అస్సామకాళి మంచి అభివృద్ధిలో నున్నది. ఆదాయమునకు ఇంటరు తరగతిరైల్లును మార్చి 1 లేదీనుండి తగ్గించుటయుగూడ కారణమే. ఆర్థికముగా సీసంవత్సరము చాలబాగున్నది. ఏప్రిలునెలలో నీతరగతి లాకపోగులనుచ్చిన రాబడి తక్కిన 11 నెలలకు కంటె నూటికి 90 వంతులు హెచ్చుగా నుండెను. (అ. ప్రె.)

ఆంగ్లేయులు హైందవుని గొట్టుట

లాహోరు, జూలై 7:—ముగ్రినుండి యొక విశేషతెలియుట రైలుపునున్నాడు: హిందూ ప్రాంతములలో సోకచోట పెనువెళ్లు రావచ్చుండులందు వడ్డీపాపారమునందు కంట్రాక్టు చేయుటయందు ప్రసిద్ధిచెందిన మర్యాదకుఁగల హైందవుని, వాని హక్కునుగూడ నిర్ణయ తాంకేయులు బలవంతముగ కొట్టిరి. వారిరువురకు గాయములు లగిలెను. వెంటనే వారాసు పత్రికి గొంపోబడిరి. ఆనంగతి పోలీసువారికి తెలియగా నాంగ్లేయులు నిర్విరమ బంధించిరి. కాని సాంతజామీనుపై కఠినమైన వారిని విడిచెను. ముందు విచారణ జరుగును. (అ. ప్రె.)

ఎన్టీఎల్ఎండు ఆర్థిక సవరణసంఘము

ఎన్టీఎల్ఎండు ఆర్థిక సవరణ నిమిత్తము యాదీరున పేర్కొనబడినవారిని సభ్యులుగా నియమించిరి. (1) పి. ఎల్. మారు ; రిచన్యాబోర్డు సభ్యుడు (2) మదరాసు భూస్వాముల సంఘ కార్యదర్శి (3) రా॥ సా॥ జి. పి. వేదన యశవెరు, మధుర (4) పి. రఘునాథకవి విశాఖజిల్లా.

బర్క్లెన్ హెడ్డు ప్రభువు ప్రకటనము

బర్క్లెన్ హెడ్డు ప్రభువుగారి ప్రకటన మను కొనిన రీతికి భిన్నముగ లేదు. వారి యభిప్రాయ భోరణి యదివరకే తెలిసెను. ద్వంద్వ ప్రభుత్వ విధానమును ఫలితమునుబట్టి విచారించవలెనని, బర్క్లెన్ హెడ్డు ప్రభువుగారు గోరుట జూడ, ఓరి నింకను ప్రాతవాసనలు విమవలెదని దోచును. మడ్డిమెను సంఘమువారు జరిపిన విచారణలో, ద్వంద్వ ప్రభుత్వ విధానమును నిర్వహించిన మంత్రు లేమి తదితరులేమి, తమ తమ యనుభవములను చక్కగ తేటపరచిరి. ఈ పద్ధతి సభిమానించిన వా రెవరును లే రయిరి. చెన్నరాజధానిలో, పానగల్ రాజా, నర్ సే. పి. పాత్రో, నర్ కె. వి. రెడ్డి నాయుడుగార్లు సంపూర్ణరాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్యము గోరిరి. ద్వంద్వ ప్రభుత్వమును నింకను నిలిపియుంచి లాభము లేదని వీరు స్పష్టపరచిరి. వీరు మువ్వలను అనుభవజ్ఞులగు మంత్రులే. వీరు జాతీయవాదులు కాకుండుటచే, వేరు యుద్దేశ్యముల నాలోపించు టకు వీలులేదు. బొంబాయి ప్రభుత్వపు కార్య నిర్వాహక సభ్యులగు చునీలాల్ మెహతా, కిహం గిరుగార్లు ద్వంద్వ ప్రభుత్వ పద్ధతిని తొలగింపగోరిరి. బొంబాయి మంత్రులు, హీడయతుల్లా, బి. వి. యాదవ, ఆలీ అహమ్మదుఖాను గార్లును యిటు లనే సూచించిరి. బొంబాయి ప్రభుత్వ కార్య నిర్వాహక సభ్యులు గ నుండి రాజీనామా నిచ్చిన నర్ సేతల్ వాడుగారు, రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్యము నొసగి, అన్ని శాఖలను ప్రజాయత్నము జేసినగాని ప్రయోజనము లేదని పలికిరి.

సంయుక్తరాష్ట్ర ప్రభుత్వసభ్యులగు మహమ్మ దాబాదు రాజగారు "ఇంకను వేచియుండుట తప్ప. ద్వంద్వ ప్రభుత్వము తప్పక పోవలయును. భావి ప్రభుత్వమునందు మంత్రులుమాత్ర ముండ వలయును. ప్రస్తుత చట్టమునుమార్చినగాని, ప్రజా భిప్రాయమును సంత్కృతిపరచలే" రని చెలికిరి. సంయుక్తరాష్ట్ర మంత్రు లిట్టి యభిప్రాయమును మూచించిరి. వీహారు ప్రభుత్వ కార్యనిర్వాహక సభ్యులగు సచ్చిదానంద సింహగారు, రాష్ట్రీయ పరిపాలనమునందు సంపూర్ణ బాధ్యత తప్ప వేరొక అంగరము బనికీరాదని నుడివిరి. వీహారుమంత్రు లీ యభిప్రాయము నామోదించిరని శ్రీశైవనక్కరలేదు. మధ్యరాష్ట్ర ప్రభుత్వసభ్యులగు నర్ జోషీగారును సంపూర్ణ రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్యమును కోరియుండిరి. చిత్రామణి మున్నగు మంత్రు లీ విషయమును ఖండి తముగ తేటపరచిరి. తెంగాలు, పంజాబు, ఆస్సాం,

బెంగాల్ రాష్ట్రీయవాలో మంత్రులును, ప్రభుత్వ కార్య నిర్వాహక సభలోని భారతీయ సభ్యులును ద్వంద్వ ప్రభుత్వ విధానమును నిరసించిరి. అనధి కారాభిప్రాయమును గూర్చి చెప్పనక్కరలేదు. భారతీయులలో నేరకపువారును ద్వంద్వ ప్రభుత్వ పద్ధతిని కోరుటలేదని విదితమగుచుండ, యింకను ఫలితములకై వేచియుండవలెనని, ఇండియామంత్రు గోరుట హాస్యాస్పదముగాదా? ఇంకను ఎంతకాల ము వేచియుండవలెను? ద్వంద్వ ప్రభుత్వపద్ధతిని నిర్వహింపగలవా రెవరు?

ప్రస్తుత సంస్కరణవిధానము మార్పుకెంద వలెనని, ఇండియామంత్రుగా రంగీకరించుచున్నారు కాని, ఆమార్పు యిప్పుడే జరుగవలదా? రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్యము నొసగుట దప్ప, వేరుత్రోవ లేదని మడ్డిమెనుకమిటీ మైసూరిటిరిపోర్టు స్పష్టముగ చెలు పుచుండ, యింకను సందేహింపనేల? నర్ పి. ఎస్. శివస్వామిఅయ్యరుబోలు ప్రభుత్వాభిమాను లీతిరున నిర్ణయించుచుండ, బర్క్లెన్ హెడ్డు ప్రభువు గా రెవరిని ప్రమాణముగ గైకొందుకు? రాయల్ కమిషనును వెంటనే నియమింపవలయునని, మైసూరిటిరిపోర్టు గోరెను. అబ్జర్వర్షన్రక గూడ యీసూచన నిటీవల యామోదించెను. భారతీయ నాయకులు, ప్రస్తుత సంస్కరణవిధానము నుప యోగించి ప్రభుత్వమునకు తోడ్పడుచో, రాయల్ కమిషనును కొంచెము ముందుగ నియమింపవీలగు నని బర్క్లెన్ హెడ్డు ప్రభువుగారు సూచించిరి. ఏయభివృద్ధి గోరినను, భారతీయులు మున్నగున ద్వంద్వ ప్రభుత్వమును చేపట్టవలయునని విదితమగు చున్నది. ప్రతిపక్షపక్షధిని పూర్తిగ విడనాడ వలయును. కదలనేరని ద్వంద్వ ప్రభుత్వాశ్వముపై స్వాగతేయు తెటులనో చెలియదు. భారతీయాభి ప్రాయమును బర్క్లెన్ హెడ్డు ప్రభువుగా రిటుల నిరసించుటచే, నిరాశ గలుగక మానదు. కీర్తి శేషులగు దేశబంధు దాసుగారు జూచిన కరములను బర్క్లెన్ హెడ్డు ప్రభువుగారు అందుకొన రయిరి. హృదయమునందు మార్పుజూపరయిరి. రాజకీయ నిర్బంధితులను విడుదలజేయుటకు గాని, ప్రజల స్వాతంత్ర్యపుహక్కును గుర్తించుటకుగాని వీరు బూనరయిరి. హైందవశాసనసభవారు రౌండు టేబిలు సమావేశము గోరిరి గాని, రాయల్ కమి షను గాదు. రాయల్ కమిషనును నియమించినను, అనుకూలఫలము గలుగనేరదు. నిరర్థకపు సంస్క రణవిధానము నిచ్చి దానిని నిర్వహింపగోరుటయు, అందునుగూర్చి పరీక్ష జరిపి ఫలితముదేల్పుటయు, అసభ్యము. భారతీయులు గోరునది జన్మస్వాతం త్ర్యము. అది పరీక్షలకర్హమయినదిగాదు. బర్క్లెన్ హెడ్డు ప్రభువుగా రిట్టి స్వాతంత్ర్యమును నిరాక రించుచో, భారతీయులు అధైర్యపడక స్వతంత్రమై నాధారపడి, మనోభీష్టసిద్ధి గాంచుట, ధర్మము.

పండిత మోతీలాల్ నెహ్రూగారు

పండిత మోతీలాల్ నెహ్రూగారు, జ్వరపీడి తులై యున్నారని వినుట కెంతయు చింతించెదము. దేశబంధు దాసు మరణాంతరము, వారికి తోడు సీదగ బనిచేయుచు సామ్రాజ్య శాసనసభలో స్వరాజ్యపక్షమును అద్వితీయముగ నడుపుచు, సభ్యులు మంత్రులవల సంగీకరింపకుండునటుల

భగ్రహించుచు, హిందూమహమ్మదీయ కలహము లను నివారించుట కత్యాతరము చూపుచుండెడి, నెహ్రూగారయినను ఆరోగ్యముగ లేకుండుట, దేశ దురదృష్టము దప్ప వేరు గాదు. జ్వరము, నిద్ర బట్టక పోవుట, ఉబ్బసము మున్నగు జబ్బులు నెహ్రూగారిని వేధించుచున్నవి. వీరికి అతి త్వరిత ముగ స్వస్థత గలుగుగాక యని, పరమేశ్వరుని వేడెదము. భారత దేశ నాయకులలో ప్రసిద్ధి పడ సిన, గాంధీ, దాసు, నెహ్రూ గార్లు మువ్వలను జాతీయ సంయోగము ప్రధానమని భావించిరి. దేశసేవయందు ఇతర దురభిమానములను మిళి తము జేయుటకు వీ రెంతమాత్ర మంగీకరింపరు. హిందువులును మహమ్మదీయులును పోదకులును భావము వీరి మనముల నావహించియుండెను. గాంధీమహాత్ముడు మహమ్మదీయులకు జేసిన సహ యము గూర్చి చెప్పనక్కరలేదు. దేశబంధు దాసు గారు మహమ్మదీయనాయకులను సమాధానపరచు టకు జేసిన ప్రయత్నములు సుప్రసిద్ధములు. వారు గావించిన ఒడంబడిక, అపారమగు దేశభక్తిని జూపుచున్నది. నాగపురమున హిందువులకును మహమ్మదీయులకును మధ్యగల పోరాటములను పరిష్కరించుటకు, నెహ్రూగారు నిరుడు గావించిన ప్రయత్నము లీసంవత్సరము ఫలించినవి. మధ్య రాష్ట్రములం దంతటను, బ్రకీడుపండుగ నెమ్మదిగ గడిచిపోవుటయే ఇందుకు నిదర్శనము. ప్రస్తుత సమయమున నెహ్రూగారు పత్రికల నయినను చదువగూడదని వైద్యులజ్ఞాపించి యుండుటచే, వారు బాహ్యప్రపంచముతో సంబంధమును వదులు కొనిరి. కాని, దాసుగారి మరణము, నెహ్రూగారి విషాదము సధికము జేసెను. వ్యాధిబలమగుటకు గూడ ఇది కారణమై యుండును. దాసుగారి మరణ ముచే గలిగిన సంతాపమున కన్న నుగూడ, పంజాబు నందు ప్రబలిన హిందూమహమ్మదీయ విభేద ములు నెహ్రూగారిమనము నెక్కుడుగ కలవరపెట్టు చున్నవి. పంజాబునందు స్వరాజ్యపక్షము లేనేలే దని, నెహ్రూగారు బలికిరి. సాంఘికవిభేదములను వదలి, పలుపలజూడగలవారున్నపుడే, స్వరాజ్య పక్షమునకు పునాది ఏర్పడును. నెహ్రూగారి వాక్యము లెట్టి కఠినవృద్ధయము నయినను కరగిం పకమానవు. దేశము స్వరాజ్యమును పొందవల సిన సమయమున, అంతర్విభేదము లడ్డపడుట కన్నను దురదృష్టము వేరే ముండును? నెహ్రూగారి హెచ్చరిక ననుసరించియైనను, జాతీయ సఖ్యమును బలపరచుటకు నాయకులు శ్రద్ధవహిం చుచో, వారి చిత్తము కొంతవరకు శాంతించును. లేనియెడల, భావిపరిణామము మిగుల నిరుత్సా హము గలిగింపక మానదు.

మొరార్జీ

మొరార్జీ యుద్ధమునందు రిఫ్లు కడుధైర్య ముతో పోరాడుచున్నట్లు, సర్వత్ర యంగీకరింప బడుచున్నది. స్వయాను శ్రేంచినైత్యములు గలిసి నను రిఫ్లు నింతవరకు జయింపలేకున్నవి. రిఫ్ నాయకులగు అబ్దుల్ కరీంగారు, స్వాతంత్ర్యము నిరుత్తము పోరాడుచున్నారు. వీరితో సంధిజేసి కొనుటయే మేలని, శ్రేంచివారు గుర్తించిరి. కాని శ్రేంచివారు మూచించిన సంధి మరతును అబ్దుల్

శీ॥ శో॥ దేశబంధుదాసుగారు

ప్రశంసక వ్యాసములు

కలకత్తా విద్యార్థులసభలో జె. ఎల్. బెనర్జీగారి యువనాటము. ఒక చీనాదేశపు విద్యార్థునినిస్తుతి

కలకత్తా విద్యార్థులసభము

ఈసభమువారి యేర్పాటు ప్రకారము రెవరేదీ సాయంకాలము ఆల్బర్ట్ హాలులో కలకత్తా విద్యార్థులసభ జరిగినది. (శ్రీమతి జ్యోతిర్మయి-గంగూలీదేవిగారు రధ్యక్షతన పాఠించిరి. సంతాపమును సానుభూతిని వెల్లడించుతీర్మానము నందురును లేచి నిలిచి ఆమోదించిరి.

ఆచార్య ప్రఫుల్ల చంద్రరాయ, చక్రవర్తిగారి కుమార్తె వివాదేవి, ప్రొఫెసరు జె. ఆర్. బెనర్జీ, జె. ఎల్. బెనర్జీ, ప్రవతు గంగూలీగారు మున్నగువారు రుపన్యసించిరి.

జె. ఎల్. బెనర్జీగారు బంగళాలో నుపన్యసించిరి. దేశబంధు దాసుగారి ఆధ్యక్షమున గ్రహించుటకైన మనము గట్టి కృషిని సలుపనిచో నిట్టిస్వార్థకసభను చేయుటకు మన కెట్టి అధికారములేదు. దాసుగారు గొప్పత్యాగి, విరాగి, నైపుకుడు నని పలువురు ప్రశంసించుచుందురు. విరాగి యను పదము దాసుగారికి సరిగా అన్వయింపదు. ప్రపంచమునందుగల మాధుర్య, సౌందర్య, ఆనంద, ప్రకాశములను దాసుగారు పూర్తిగా ననుభవించుటకు దారి ద్వంద్వము మెట్టి అభ్యంతరమును కలిగించదు. దాసుగారు లక్షల వార్షికులను నట్టి వ్యాయవాదివృత్తిని నిర్లక్ష్యముగ విడచియుటలను ఆయనయాత్మ విహాసంపన్నుమనియే స్పష్టము కాగలదు.

దాసుగారి స్వభావము సమృద్ధిమును వితరణలమునై యున్నది. ఆయన మానవాధికుడు గాననే సర్వవిషయములందును ప్రభుత్వము బుంబుగలిగెను. న్యాయస్థానమునందును రాజకీయములందునుగూడ అగ్రస్థానమున నిలువగలుగుట కదియే కారణము. 1917లోనే ఆయన కాంగ్రెసులో చేరిన గాని 1918లోనే కాంగ్రెసులో శాసకుడయ్యెను. అదియే ఆయనస్వభావమునందుగల మహిమ. దాసుగారు ఫలితమున చెప్పెడును సంతోషించియుండును. ఆయనచానాపముఅపారము లేవకలిగియున్నదినివలన లాభమా జన్మమా? అని ఆయనఎట్టివిషయములోనుగూడ ఆలోచించియుండలేదు. ఆయనజీవితమునం చెప్పిసారులో యిట్టి దృష్టాంతములు కనబడెను. ఘండగతి యేమని లాభనష్టములను లెక్కింపనారంభించినచో మహాదైశ్వర్యమును దిగనాడి అసహాయాద్యమును నవలించుట కాయన యెన్నటికిని సాహసించియుండును. చిన్న నాటిసేపీ తులును సమాచరలను చుట్టి స్వరాజ్యపక్షమునేర్పరపగలిగియుండును. నిరాధారస్థితిలో అతివిప్రులముగ ఎన్నికల ఆందోళనమును జరుపగలిగియుండును.

ఇదియే భారతయువకులు దాసుగారిజీవితములను గ్రహించవలసినముఖ్యము. లేవకలిగి మామకొనును. లాభనష్టములను గణించును. నిదానించును అని అందరును చెప్పెదరుగాని దాసుగారు మర్రము ఆవ్యతిరేకముగానే వెలంగిరి.

“భువనకార్యమును నెరవేర్చుటానినపుడు లాభనష్టములను లెక్కింపకము. విహింసరహితమున అంబుధిలో త్రోయుము. లేవకలిగియుండుని ఆలోచింపకము.” అనునదియే దాసుగారిజీవితములను నమనము గ్రహించవలసిన నిత్య నితి. కాననే దాసుగారి మహిమను సరిగా గ్రహించుట అసంభవము” అని బెనర్జీగారు నుడివెరి. (నూర్ ఎంపైరు.)

ప్రిన్సిపాలు

లింగాగోచియాంగుగారు

ప్రస్తుతము భోత్పూరునందు రచించకవింద్రుని విశ్వభారతీ ఆశ్రమమున నివసించుచున్న చీనాదేశపు విద్యార్థునియగు ప్రిన్సిపాలు లింగాగోచియాంగుగారు దాసుగారి స్మారకసభలో నిలుల నుడివెరి:

“ప్రాద్దేశిక చరిత్రయందును చీనాదేశపు చరిత్రయందును 1925 వ సంవత్సరము చాల విషయమును ప్రభావము నని నేను భలముచూచాను. చీనాదేశమునకును నితర ప్రాద్దేశములకును మధ్యనుం దెట్టిగతి కలుగనో దురూహ్యముగానున్నది. చీనాదేశము నందలి రాజకీయ సూయకులలో అగ్రగణ్యుడగు దాసుగారు సను

ఎటువైదుగారు గూడ ఇంగ్లండుననే చనిపోయిరి. ఆయన చీనాదేశము కికి తనజీవితమునే అర్పించెను. అది జరిగిన మరొకన్నిటిలక దేశబంధుదాసుగారు భారతదేశమున కెనుపు దొంగిరి.

నే నీదేశమునకు రాకముందే కొన్ని ఏండ్లముండి దాసుగారి కేరు నాకు పరిచితిమెనది. ఇపు డీదేశమునందల సాంఘిక రాజకీయ పరిస్థితులను నేను బాగుగా గ్రహించగలిగినందునను సమగ్రముగా నాయకు డిపుడు ముఖ్యముగా నుండవలె నని తెలిసికొనగలిగినందునను దాసుగారి మరణమునకు నాకు సంతాపముధికముననున్నది. దాసుగారి స్వామ్యర్థమును నేను బాగుగా గ్రహించగలిగితిని.

చాల సారులు నేను దాసుగారిని సంప్రదించి వారితో సంభాషించుట గూడ తలపించినది. అందులను ఆయన మరణమునను నీదేశమునకు ప్రవేశమున నష్టము కలిగినదని నేను దాసుగా గ్రహించగలిగితిని.

ఈ దేశమునం చిన్నిపక్షములవారునుగూడ దాసుగారి మృతికి దుఃఖపడుచునే యున్నారు. దాసుగారి అంత్యక్రియలు జరిగిననాడు కలకత్తానగరమున విధులన్నియును జనసంకులమునై యుండెను. కాశీపుట్టమున గంగానది కిరుప్రక్కలను జనులు నిండియుండిరి. అటునే బహుశక్తియ జరిగినది. నేనుగూడ ఆనాడు కడపరకును శివముతో నుండిని. భారతీయుల దుఃఖమునకు మేరలేదు.

ప్రాచీనకాలమునందు భారతదేశమున మహాపురుషు లెందరో జనించిరి. ప్రస్తుతకాలమున భారతదేశమున పూజ్యులగు వారెందరోయున్నారు. వీరందరును ధన్యులగుచు దేశభివృద్ధికి పనిచేయుచున్నారు. వారిలో దాసుగారిొకరు. రాజకీయములందు దాసుగారు నాయకులలో అగ్రస్థానమును బడయగలిగిరినియే నేను తలంచుచున్నాను. అందులకు వారికి న్యాయవాది వృత్తియందుగల గొప్ప అనుభవమే కారణము. డైర్యము, కార్యదీక్ష, స్థిరత్వము. ఈ దారభావము మున్నగు లక్షణము లన్నియును దాసుగారికి కలవు. ఇదియే నాయకున కుండవలసినవి. పరిస్థితుల నాయన లోబడుచుకొన గలిగెను కాని నానికి లొంగలేదు. ఆయన నాటిసమైక్య ఆయన జీవితకాలమునందే ఫలించుటను మాత్రము మాధుర్య మాడబాలకపోయెను. ఆయన పునాదిని వేసెను. దేశీయులు కట్టడమును పూర్తి చేయవలెను.

భగవంతుడు నాయకుల సోపానములలో పనినలెను వారే పూర్తిచేయవలెనని అతనియొద్దేశము కాదు. దారిమార్పులచే అతనియొద్దేశము దేశీయు లాదారిని ముందుకుపాపలెను. కవులు, ప్రవక్తలు, రాజనీతిజ్ఞులును గూడ మార్గదర్శకులగుచుండుట. వారి ఆదేశములను ప్రజలు నెరవేర్చవలెను. లేనిచో దైవసంకల్పమును నాయకుల కృషియునుగూడ విఫలమగును. కావున భారతీయు లెవరు దాసుగారు మానించిన మార్గముననే దేశసేవ చేయగలరని నేను నమ్మెను. స్వరాజ్యపక్షమువారి ప్రయత్నము కొనసాగినచో భారతదేశము స్వరాజ్యమును బడయగలగును. అదియే దాసుగారికి కాశ్యకమును స్వార్థకమును కాగలదు.

చీనాదేశీయులలో వివేకమును శాశ్వతమును కలవారందరును గూడ దాసుగారి వరహిమనుకు దుఃఖించుచునే యుండురు” అని ప్రెస్విటేరియన్ చీనాదేశీయుగారు నుడివెరి. (నూర్ ఎంపైరు.)

బుల్దానా జిల్లా సంఘ సభలో గవర్నరుకు నన్నాగమిచ్చుట కంగీకరించుట

బొబ్బిలు, జూలై 7:—బుల్దానా జిల్లా సంఘము యొక్క యభ్యుత్థాని, యుపాధ్యక్షుడు నేన్నకొనుటకు ప్రత్యేక సభకు గాంచిరి. అందులో రావుసాహెబు సేఖరామప్పగారు గవర్నరునకు తమ పట్టణము వచ్చినపుడు సన్మానపత్ర మిచ్చుట కొక తీర్మానమును ప్రతిపాదించెను. ప్రత్యేకసభలో ప్రధాన కార్యము విడిచి యితరులు చర్చింపగూడదని కొందరు ఆభ్యంతరపడిరి. కాని యభ్యుత్థుడ డభ్యంతరములను సరకు నేయలేదు. అప్పుడు ప్రొల్లగానెన్నకొనబడిన కార్యసంఘ సభ్యులు, మహిళాసభు తమతాతేపమును జూపుచు సభ ను విడిచి. ఏండ్లు తీర్మాన ముమోదించబడెను. (అ. ప్రె.)

ఆయుర్వేద ధర్మపాఠశాల

సికింద్రాబాదు, దక్కన్

పాఠశాలమునందు బ్రహ్మశ్రీ సుబ్బారాయశాస్త్రి గారు జూలై 18 వ తేదీ ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రతియందును శ్రీమాన్ వెంకటాచార్యులవారు 26 వ తేదీ ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రతియందును వ్రాసిన వ్యాసములను చూచితిని. గృహమృతములలో చెన్నపురి యందు జరిగిన ఏడవ ఆంధ్రప్రదేశ్ సమ్మేళనమునకు నేను పల్లెయుండియు సమరపాఠశాలను కర్మపథాభ్యాసము నేర్చునట్టి సంఘపట్టిలో చేర్చింపలేననుచో మనము వ్యాపకమోషియున్నందుకు పరిస్థితుల గాధార్యమును తెలుపకపోయిన యవసరము నాకు కలిగినది. బ్రాహ్మసూత్రాయశాస్త్రిగారున్న నేనున్న బ్రాహ్మకంఠ గణపతిశాస్త్రిగారున్న కలసి నాలుగైదు సంవత్సరముల క్రిందు నొకపాఠశాలను స్థాపించి ఆయుర్వేద విషయములను విద్యార్థులకు బోధించుచుంటిమి. కొన్ని మాసములు గడచినవెనుక బ్రాహ్మసూత్రాశాస్త్రిగారు రెవర్సర్వసమైక్యము శ్రీ ఆరుణాచల త్రేతమునకు చయచేయుండెరి. పిమ్మట బ్రాహ్మసూత్రాయశాస్త్రిగారున్న నేనున్న పైపాఠశాలా సంబంధ విద్యార్థులకు ఆయుర్వేదమును బోధించుచుంటిమి. ఇట్లు కొంత కాలము జరిగిన పిమ్మట కొన్ని కారణములచేత నేనువిరువురము కలసి బోధించక ప్రత్యేకముగా ఆయుర్వేదాభ్యాస నిమిత్తము ఎవరినెవరు నచ్చిన విద్యార్థులకు వారి బోధించవలసినవైనను, ఇట్లు నేటివరకును ప్రత్యేక శిక్షణకు మే జరుగుచున్నది. ఇదిగాక శ్రీ శాస్త్రిగారు కొంత కాలము అనారోగ్యముగానుండి సామ్యసంపాదన నిమిత్తము బంధరు మొదలగు గ్రామములకు దయచేసియుండెరి. నేనున్న సికింద్రాబాదులో నేను తగిలించుచున్నచో కొన్ని మాసములు తెజవాడ మొదలగు గ్రామములకు వెళ్లవలసినవైనను ఇట్టి పరిస్థితులలో శ్రీ శాస్త్రిగారి పాఠశాలయొక్క స్థితిగతులు నాకు తెలిసియుండలేదు. వారికిని శ్రీమాన్ ప్రతివాది భయంకర కృష్ణమాచార్యులవారికిని వారి పాఠశాల ఆంధ్రప్రదేశ్ విద్యా పీఠమునకు అనుబంధముగల పాఠశాలగా ఏర్పాటుచేయుటకు ఈ ప్రకటనలముల జరుగమండినట్లు శ్రీ శాస్త్రిగారు చెప్పుచుండిరి. దాని పర్యవసానము నాకు తెలియదు. ఆచార్యులవారు స్వయముగా శ్రీ శాస్త్రిగారి ఆహ్వానముపైని వారియింటి వద్దకు దయచేసి వారి పాఠశాలను స్వయముగా చూచి వారితో సదరు పాఠశాలను గురించి ఈ ప్రకటనలములను జరుపుచున్న శ్రీమాన్ ప్రతివాది భయంకర కృష్ణమాచార్యులుగారు శ్రీ శాస్త్రిగారి పాఠశాలను కర్మపథాభ్యాసమును నేర్చునట్టి సంఘపట్టిలో చేర్చింపక కొంతకాలమునుండి సదరు పాఠశాలతో సంబంధమును వసులకొని దానిస్థితిగతులు తెలియనినా పై నట్టిపూచిన మోపుట న్యాయముగాదు. పరిస్థితులు పూర్ణముగా తెలిసికొనక వారి పాఠశాలను చెన్నపట్టణ సమ్మేళనములో చెప్పి పట్టిలో చేర్చింపవలసిన భారము నాపెనున్నట్లు శ్రీ వెంకటాచార్యులవారు వ్రాయుటగూడ న్యాయముగాదు. అన్యాయముగా యిట్లు నెరవలపైని గోహోదాన. చేయుట కంటే సమర పాఠశాలను శీఘ్రముగా పట్టిలో చేర్చుటకు తగిన ఏర్పాటులను చేయించి శాస్త్రిగారి యుభయమునకు ప్రోత్సాహమును కలిగించుట యుక్తమని విన్నవించుచున్నాను.

శ్రీరంగం సంగమేశ్వరశాస్త్రి

భోగము, స్త్రీలను విరబంధించిన కేసు

రంగూను, జూలై:—భోగము, స్త్రీలను విరబంధించిన నందులకు యిద్దరు పోలీసుదొంగలొకరును, ఒక హెతు కానిస్టేబులు మీదను, ఇద్దరు వార్డు హెడ్లు మొదలమీదను మొత్తము 11 గురి మీద లేబడిన కేసు నేటి సాయంకాలము తిరిగి జిల్లామేజిస్ట్రేటువద్ద విచారణకు వచ్చెను. ముద్దాయిల వంట వల్లన కొంతమంది నుండి సాక్షులు తీసుకొనబడెను. గంజామినికి మొలుదాడికి సాక్షులుగానుండుటచే వారివెంట వెళ్లవలసిన పోలీసుదొంగల కిగినట్లుగా సాక్షులందరును చెప్పిరి. కాని యచాడి జరుగలేదు. ఇద్దరు హైందవపాలికలను పోలీసు స్టేషనుకు తీసుకొనివెళ్లుటకు గూడు మహమ్మదు అనే హెతుకానిస్టేబులు వారిని బలంబరుముగా లాగుకొని వచ్చుచుండెననియు, కాని మరియొక ముద్దాయి మాచనమీద గూడు 50 రూపాయలొప్పుని అడిగిననియు, కాని మరియొక బోలిక 30 రూపాయలు మాత్రమే యిచ్చెననియు వానికు అనే బండివాడు తన సాక్ష్యములో చెప్పెననియు అంతటితో కొద్ది లేచెను.

ఈసాక్షిచే గుర్తింపబడుటకు పోలీసు శక్తు కొద్దికు చచ్చెను. (అ. ప్రె.)

విసెంటుగారి చట్టము

విమర్శలకు ప్రత్యుత్తరము

భారతీయులలో ముఖ్యము చేరకుండుటకు కారణము

|| అనివిసెంటుగారు త్రైపు ఆఫ్ ఇండియా ప్రకటనలో ముద్రపరచినపుడు రస కామనానాచట్టము నామోదించు భారతీయ నాయకులలో ముఖ్యులైన సంతకములు చేయలేదో తెలిసెను.

ఆ చట్టమునకు యీ వేళమునందు కలిగిన హామీలు ఆమె సంస్కృతిచేరిన. తాననుకొన్నంతటియైన యెప్పుడైనా ప్రజల బాధించిరి. తాను విశేషముగ చట్టనిబంధనల దెలుపగనే ప్రజల ఆశ్చర్యపోయినది.

తన మెమోరాండమునందు మహమ్మదీయులెవ్వరు సంతకములు చేయలేదనియునుగా నామె యిట్లు ప్రత్యుత్తరము చెప్పెను: "మెమోరాండము అప్పుడే ప్రకటించినప్పటికీ ముగ్గురు మహమ్మదీయులు చేరిరి. మొత్తము 5 నరు మహమ్మదీయులు గలరు. క్రొత్తవారిలో హసానాబుద్దీన్ గారికే. మహమ్మదీయ నాయకులలో యీ విధునకు ముగ్గురు ఆమె చూడగలిగెను. గూఢాచారులనుగూడ యింకను వివిధగా అధికముగ నున్న చట్టమునందునైనది. వారిచట్టము సంగీకరించెను. కాని సైన్యముపై అధికారము చెట్టునే తీసికొనలేననిది. కాని సైన్యములో చేరియ సైన్యములు, నాయకులు లేనందున వారిసలహా ఆచరణయోగ్యము కాదు. అయితే, మహమ్మదీయులే ప్రతికూలముగ నుండుకొని యిట్లని యుండెను. ఏమన, వారు సమస్తినియోజక స్థానము యేర్పాటుకే కొన్ని స్థానములను మహమ్మదీయులకు ప్రత్యేకించి పెండ్లికొకసారి కమిషను నియమింప యేర్పాటు చేసిరి. వారిలో కొందరికి ప్రత్యేక నియోజకవర్గాలు స్థానముల ప్రత్యేకించుటగూడ పనికిరాదు. చట్టములో కైరొనియనులకు మహమ్మదీయులకు రిజర్వేషన్లునుగలవు.

స్వరాజ్యయుల వైఖరి

చట్టము నామోదించిన నాయకులందరి గూర్చి చేరువేరుగా ఆమె యిట్లు తెలిపెను. స్వరాజ్యపక్ష నాయకులకు పండిత మోతీలాలుగారి నామె వర్ణింపలేదు. వి. జి. పటేలుగారు చట్టమును ప్రభుత్వమువారు నిరాకరించినచో జేయవలసిన కార్యమును ముందుగ అందులో సూచించవలసినది. అదియే అతని ఆశ్చర్యము. కాని అట్లు. ముందుగనే దెలిపిందెవరో మనప్రత్యక్షము జాగ్రత్తగానుండి, మనకోర్కెలకు సమ్యుత్తరములు లేవుగాక ముందు యర్జనములకు సిద్ధముగ నుండునని ఆమెవలంబెను. ఈ కారణముచేగాని లేకుండున పటేలుగారు సంతకముచేసి యుండురు.

విమర్శలకు నాయకులలో సురేంద్రనాథ్ బెనర్జీగారు ప్రార్థిగనున్న స్వయంపరిపాలన చట్టమున కనుకూలముగారు. సర్ చిమనులూ సర్ బాబుగారి కేమి అభ్యంతరముగలదో తెలియకున్నది. వారినిగాని, మహామోహన్ మాలవ్యాగారినిగాని, లాలా లజపతీరా యిగారినిగాని ఆమె అడిగియుండలేదు. సర్ సిద్ధానాథ్ గారు చట్టమును సంతకము చేయలేదు. వీరందరికి స్పష్టముగ పంపబడినది. నన్నాగారు యావద్దేశల నామోదించలేదు. నాంధ్రప్రదేశ్ ప్రాంతస్థానము లోలించి సమస్తి నియోజక వర్గాలనుంచి, స్థానముల ప్రత్యేకించుట కారదు యిష్టపడదు. ఆరనికి సాంఘిక ప్రాతినిధ్యము, ప్రత్యేక నియోజక వర్గాలు కావలెను.

శ్రీ దాసుగారు కాదనుట

దెంగాలు స్వరాజ్యయులెవ్వరు సంతకము చేయలేదని సూచించగా ఆమె యిట్లు చెప్పెను. దెంగాలులో విధునకు సంతకము చేసిరి. మేము యెక్కువ మంది సంతకములు కావించలేదు. దాసుగారి తో నేను మాడుసారులు మాట్లాడియుంటిని. ఆయన స్వయంప్రభుత్వము కాదు. ఆయన గాంధీగారితో కలసిపోయినాడు. ఆయనను కాంగ్రెసు వారిని చట్టమున కామోదించజేయుట సులభపాత్రముని ఆయన దెలిసియుండెను. హిందూ మహమ్మదీయులన్నియు లేనిది స్వరాజ్యము వచ్చినను లాభములేదను చలంపుతో గాంధీగారితో చేరువలసిది యెమిజేయుట సంగీకరింపకు. అనగా మనకు స్వరాజ్యమే చేరవలసియున్నది. ఇది చాల కష్టమిదియే. దాసుగారే స్వరాజ్యయులకు సుంజినచో సంతకము చేసియుండునని నమ్మకము. ఆయనగూడ ముందుగా దెలిపింపు సూచించవలసినెను. ఆయన మెమోరాండమును పూర్తిగా అంగీకరించెను. మేము చాల స్నేహభావముతో సంభాషించితిమి. దెంగాలులో విధునకు చేరిరి. దెంగాలు స్వరాజ్యయులందరు దాసుగా లేమి చేయుదురో అని వేచియుండవచ్చును. ఆయన గతించెను. ఇప్పుడు నేను ప్రధానమి చెప్పుదురాయని వేచియుండునచేమో! మహారాష్ట్ర మంతయు ఏకగ్రీవముగా ఆమోదించినందుల కామె సంతసము దీర్చెను.

సంతకము చేసినవారలలో ముఖ్యులైన ముఖ్యులెవ్వరు లేరని సూచించ, మదరాసు చేంబరు ఆఫ్ కామరూప కార్యదర్శి గలదని ఆమె చెప్పెను. నేను వ్యవహారములవద్దకు పోలేదు. వారు రాజకీయములందు పాల్గొనునారు కాదు భయములు. భారత దేశపు భాగ్యమంతయు వారిచేతులలో నున్నది. కావున వారి భావాలను చూచుకొనుచుండవలెను. వారిని నిందింపలేదు. సర్ పురుషోత్తమదాసుగారో? యని యడుగ— "ఆయన చాలమంచివాడుగాని దెబ్బలాటకు లెనినవాడుగాడు. చాల జాగ్రత్తగలవాడు. వైష్ణవు లందరు సహజముగ కృష్ణవహరస్థులేగాని, పోరాడవలసినవారు గారు." అని నుచివెను.

విసెంటుగారు శనివారముసాయంకాలము ఇంగ్లాండునకు పయన మయిరి.

ఆలమారు సహకార సంఘము

దేశబంధుని సంస్కృతిని మోహించింబడినది

ఆలమారు, జూలై 7:— ఆలమారు సహకార సంఘము యొక్క సాధారణసభ 5 వ తేదీన జరిగినది. సభకు 14 సభ్యులు ప్రాతినిధ్యముగ జేరిరి. మొత్తము 1 గ్రామములలోని సభ్యులు పంచాయితీదారు వచ్చిరి. సామర్లకోట వ్యవసాయ పరిశ్రమలయపు టువోగి సహకార సంఘములయొక్క లాభములనుబట్టి వివరముగ చెప్పిరి.

పిమ్మట సభ్యుల కార్యదర్శియగు సరసింహాచేమ సత్యనారాయణగారు సంఘముయొక్క సాంఘిక నివేదిక జరిపిరి. ప్రస్తుత సంవత్సరముందు రు 200,000 లు వివిధసంఘముల కప్పు తీయబడినవి. కొన్ని సంఘములు కేంద్రసంఘమునుండి యెక్కువ ధనమును దీసికొనినవి. అట్టిసంఘము రు 80,000 ల వసూలుచేసెను. వ్యక్తులు రు 2,000 లెక్కున దీసికొనిరి. వాటిపైన వడ్డీలుపూడి నిచ్చు కొన వలెను. సహకార సంఘములెరవున ప్రచురింపబడిన కరపత్రమునుండి యంశములు వదిలి యప్పటికి కొనినవారిపై గల బాధ్యతలను చెప్పిరి. పంచాయితీదారు లీ విషయమున శ్రద్ధ దీసికొనగోరెను.

కేంద్రసంఘము లెరవున రెండురూప్రీతిపాఠాలు, నొక సంచార గ్రంథాలయము, పానమందిరము నెలకొల్పబడెను. నాలుగు కరపత్రములు, ఒక బాలికీక్ష (సహకార సంఘములను గూర్చి తెలుపునది) ప్రచురింపబడెను. సహకారోద్యమప్రచారమున కొక మేజిటూంటరుగూడ నున్న వాటితో యువస్వాసములు, చాలవోటులం దీయబడినవి. నూ పర్విజను నిధికి రు 10,000 లు పోషబడినవి. అందు రామచంద్రపురపు కేంద్రసంఘమువారి రు 250/- లిచ్చిరి. సంవత్సరాంతమునకే నిధిలో రు 300 లు నిల్వయున్నవి. కార్యదర్శి మతియొక మాసవైజయకుడ నుండలయునని చెప్పెను. దానిని సభ్యులంగీకరించి నెలకు రు 25/- ల జీతముపై నేర్పాటునీయుటకు నిశ్చయించిరి.

పిమ్మట సభ్యులు ఫలాహారములకు లేచిరి.

మొదల గూడి దేశబంధుని యకాలమరణమునకు జింతిలుచు తీర్మానించిరి. కార్యదర్శి దేశబంధుని జీవితసంగ్రహమును వర్ణించుచు, గ్రామనిర్మాణముందు శ్రీ శ్రీ నాయకోత్తమునకు గల పట్టులను విరించెను. సహకార సంఘములకు గూడ దేశబంధుని విశ్లేషణకాదని. పైగా స్వర జ్యోతిషానికి దేశబంధుడు, సహకార సంఘములు రెప్పనివిగా దేశబంధుడే వానినను వక్రము నడిపిరి. తీర్మాన వందలకు నిలువబడి నప్రచురపత్రము దాని మోదించిరి.

ఈ కేంద్రసంఘమును రాష్ట్ర కేంద్రసంఘముతో గలపుట కంగీకరించిరి. (స్వకీయవిలేఖరి రెంటి)

గాజగృహములు

అమెరికాలో గాజపనివారు ఇండ్లను గూడ గాజ (అద్దముల)తో కట్టుటకు యత్నములు చేయుచున్నారు. ఇవలె నుండి అవలంబ కనుపడని అద్దములు సామాన్యగృహకు ఎక్కువ దొరకగలవు.

క్రైము జర్నలులో నొకరు ఇట్లు వ్రాయుచున్నారు: "గాజయిండ్లు చాలకాలమునుండి కళలలో వినుచుందుము. ఆయిండ్లలో అంతయు బయట కగబడిపోవును గావున, లోపలి వారు పండుకొనునపుడు జాగ్రత్త నుండవలసిన సూచనలు గూడ గలవు. కాని యీగాజగృహముల కుపయోగించు అద్దపు పలకలు 1/8 అంగుళము దశముగను, 30 అంగుళములు వెడల్పుగను 9 అడుగులు పొడవుగ నుండును. ఇవి యేర్పంగలో కావలసిన ఆరంగులో, దృష్టి నాటక పరమనట్టివిగా నుండును." ఈగృహములు నుంచి పునాదిపై కట్టినప్పుడు స్థాపింపబడు అద్దపుపలకలతో నిర్మింపబడును. రెండు గోడలకు మధ్య కొంత భారీపల ముండును గావున యింట్లోనికి వేడిగాని చలిగాని అంతగా రెగలవు. దీనికి మరమ్మతు అనునది యుండదు కాన మధ్య మధ్య ఖర్చులుండవు.

వాతావరణస్థితి

1925 సం॥ జూలై నెల 6-వ తేది సోమవారము

ముఖ్యజిల్లాలు	గత 24 గంటలలో ఆర్ద్రత	గత 24 గంటలలో ఉష్ణోగ్రత	గత 24 గంటలలో వర్షము	జూన్ 1-న రేడియండ్ల నిర్మాణము	మరియు సరియైన సందర్భాలనుగ నుండునట్టి సమాచారమును తెలుపు.
గత 24 గంటలలో ఆర్ద్రత	గత 24 గంటలలో ఉష్ణోగ్రత	గత 24 గంటలలో వర్షము	జూన్ 1-న రేడియండ్ల నిర్మాణము	మరియు సరియైన సందర్భాలనుగ నుండునట్టి సమాచారమును తెలుపు.	

గోపాలపురం	87.5	80.1	...	8.18	44.96
విశాఖపట్టణము	99.0	81.1	...	1.93	37.09
కాకినాడ	96.4	81.8	0.29	7.81	39.09
మచిలీపట్టణము	98.7	78.6	0.05	5.80	41.59
కర్నూలు	96.1	78.8	...	2.10	26.01
బళ్లారి	96.5	74.1	...	0.24	20.51
కడప	101.4	81.7	...	1.08	31.23
నెల్లూరు	101.7	86.2	...	2.46	37.98
మద్రాసు	101.0	81.0	...	0.24	50.74
కడపూరు	99.0	79.5	...	1.35	52.94
నెలము	99.2	74.4	...	4.88	39.30
కోయంబుత్తూరు	88.0	69.5	...	1.15	22.29
తిరుమనాపల్లి	102.1	77.8	...	3.66	33.18
నాగపట్టణము	95.9	79.1	...	0.78	54.98
పధుర	102.2	77.5	...	2.52	33.58
పాంబన్	89.4	79.9	...	0.05	37.00
తిరునల్వేలి	...	...	...	1.64	28.34
తిరువేంకడము	83.6	74.9	...	8.78	64.51
కొచ్చిన్	85.0	75.5	...	29.80	114.51
కాలికట్టు	87.6	75.1	...	36.63	117.16
మంగళూరు	89.3	76.2	...	44.56	125.68
బెంగళూరు	89.4	64.8	...	1.81	35.87
మెర్కార	71.4	62.2	0.27	32.70	125.46
కొడెకనాల్	71.6	50.2	...	8.54	62.18

సర్కారులు:—కాకినాడలో, 29 అంగుళముల వర్షము గరిగినది. బందరులో కొద్ది చినుకులుపడ్డవి. ఆకాశము బాగా మేఘావృతమై యున్నది.

డక్కను:—బళ్లారిలో ఆకాశము నిర్మలముగ నేయున్నది. కాని యితరప్రదేశములు చుట్టునుగనున్నవి. అంతటను ఆర్ద్రత యెక్కువగ నేయున్నది

కర్ణాటకములో కొంచెము మేఘావృతముగ నేయున్నది. మధ్యదేశము గూడ మేఘులతోనే యున్నది.

దక్షిణదేశమును కొంచెము మేఘావృతముగ నున్నది.

పశ్చిమదేశము గూడ కొంచెము మేఘముగ మేఘావృతముగ నే యున్నది.

మైసూరు కొడగు ప్రాంతములలో మేఘములు దట్టముగ నున్నవి.

కొడెకనాల్లో ఆకాశము నిర్మలముగ నే యున్నది. ఆర్ద్రత యెక్కువగ నున్నది.

గాల్లో మార్పులేమియు నుండక బాగానేయుండును. అచ్చటచ్చట చినుకులు పడుచుండును.

ఎస్. ఆర్. యు. సామ్రా, వాతావరణశాస్త్రజ్ఞుడు.

లాహోరు పురపీఠములకు విద్యుద్దీప్తిము

లికముం దుండవు

లాహోరు, జూలై 7:—జూలై 13 వ తేది సోమవారము నుండి లాహోరు పురపీఠములందుంచబడు విద్యుద్దీప్తిములు, క్షేత్ర నియంతకు నలుగు నిశ్చయించినటులు విద్యుచ్ఛక్తి కంపెనీవారి కార్యదర్శి ప్రజలకు ప్రకటన చూపుముగా జరిగెను. ఇందుకు గారలుపే మనంగా పురపాలకసంఘమువారి, కంపెనీకి చాల పూచీపడి యున్నారు. తన బాకీ నియ్యవని సంఘమునకు కంపెనీవారు జూను 6 వ తేదీన నోటిసు నిచ్చిరి. పురపాలకసంఘము కంపెనీకి రు 62,000 ల నుండు బాకీవడిరి. దేవిసుకోడ్డు, ఫిరోజ్ పూరుకోడ్డు, గోలుబాసుతోటలపట్టణ పరిపాలనను కడగి అకే విద్యుచ్ఛక్తి నిచ్చుటయొపు చేయబడినది. దానిలో పట్టణ మందు సీటిసరఫరాకు చాల భంగకరముగానున్నది.

(అ. పే.)

కరిముగా రంగీకరింతురని దోచదు. మొరకొ సుల్తానుగారి పరిపాలనము క్రింద, రిఫ్లు మెలగ వలయునని కోరుట, విచిత్రము. రిఫ్లు సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యము కోరుచున్నపుడు, మొరకొసుల్తాను పరిపాలనము సంగీకరింతురా? సుల్తాను పరిపాలనము నామమాత్రమని పలుకుచున్నది. ఇది నిజమై యుండవచ్చును. కాని సుల్తాను నయితము ప్రాంచి వారి వశమైయున్నాడు. అందుచే సుల్తాను పరిపాలన నామమాత్రమయినను, ప్రాంచి పరిపాలన నిజముగావచ్చును. స్వాతంత్ర్యప్రియులని పేర్గాంచిన ప్రాంచివారు, యిట్టి వ్యర్థపు పరతులను విధించుట కన్నను, రిఫ్లు స్వాతంత్ర్యము సంగీకరించి తమ ప్రతిష్ఠను నిలుపుకొనుట శ్రేయస్కరము. బ్రిటిషువారును యిట్టి ఫలమునకు తోడ్పడుట మంచిది. అబ్దుల్ కరీంగారు, మోటుమనిషిగాక ప్రపంచపరిస్థితులను గుర్తెరిగినటులు, గనుపట్టును. అమెరికా విద్యార్థులకు జేసిన హెచ్చరిక యందేమి, సకల దేవుల మున్న ప్రతినిధికి దెలిపిన విషయములంథేమి, వీరు విశాల భావములను జూపిరి. స్వాతంత్ర్యమును రక్షించుకొని, శాంతముగ మెలగుటయే తమ సంకల్పమని, అబ్దుల్ కరీంగారు పలికిరి. అందుచే, అనాగరికుల యెడ ప్రవర్తించిన విధమున, రిఫ్లు విషయమున గూడ మెలగుట, యూరపియనుజాతులకు భావ్యముగానేరదు. నానారాష్ట్రసంఘ మిపుడయినను చలనము జూపి, జోక్యము కలుగజేసికొనునా యని పలువురకుగక మానరు. ముందేమి జరుగునో చూడవలయును.

అకాలి విజయము

గురుద్వారాచట్టము పంజాబుశాసనసభలో సంగీకరింపబడుట, అకాలివిజయఫల మనుటకు సందియము లేదు. హిందువులను మహమ్మదీయులను సిక్కులకు తోడ్పడిరి. కాని, విజయకారకులు సిక్కులేయని జెప్పవచ్చును. సర్దారు తారాసింగు గారు దెలిపినటులు, అధర్మముపై ధర్మము విజయము గాంచెను. సిక్కులు స్వధర్మానుష్ఠానము నిమిత్త మప్రమత్తులై పోరాడిరి. సత్యమును అహింసను సాధనములుగ గైకొనిరి. అట్టివారికి విజయము గలుగకుండునా? అకాలి లవలంబించిన మార్గములు భారతీయు లెల్లరకును ఆదర్శప్రాయములుగనుండ గలవు. వారుచూపినభక్తిలో నితరు లణమూత్రము జూపినను, స్వరాజ్యముచేరువకు వచ్చియుండెడిది. కాని మే మిదివరకు దెలిపినటులు, సిక్కులకు సంపూర్ణమగుసంతృప్తి గలుగలేదు. వారి వదనము లింకను పూర్ణ వికాసము గాంచలేదు. మతరక్షణకై తమ సర్వస్వము సర్పణ జేసిన సిక్కు నిర్బంధితులను విడచిపెట్టి, జయిత్తోకు బోవుటకు గల యాటంకముల నన్నిటిని తొలగింపవలయునని శాసనసభలు పలువురు గోరిరి. అనుకూల వాతావరణ మిందువలన గాని గురుదన తెలియజెప్పిరి. సిక్కు సభ్యుల కోర్కెను, హిందూ మహమ్మదీయ సభ్యులు గూడ బలపరచిరి. పంజాబు ప్రభుత్వము వారి కోర్కెను సఫలపరచి, శాశ్వత శాంతిని సమకూర్చుట ధర్మము. పంజాబు గవర్నరగు సర్ మాల్కాం హాయిలీగారు రేపటిదినము, శాసనసభలో ముచ్చటించెదరని అధ్యక్షుడు బలి

కెను. హాయిలీగారి విషయమై అనుకూల వాగ్దాన మొనర్చెదరా?

శ్రీలక్ష్మణరామోపన్యాసములు

శ్రీలక్ష్మణ రామోపన్యాసములకు సంబంధించిన ఆహ్వానమును గత సోమవారపు ప్రతి కలో ప్రచురించి యుంటిమి. చిలుకూరి వీరభద్ర రావుగారు “శాతవాహనుల” గూర్చి 11 తేది మొదలు 16 తేదివరకు బందరు ఆంధ్రజాతీయ కళాశాలలో నుపన్యసించెదరు. కార్యక్రమ వివరములను స్థలాంతరమున బ్రచురించితిమి. ఇంతకు మున్ను ఉపన్యాసము లేర్పాటు జేయబడినను, వీరభద్రరావుపంతులుగారి అస్వస్థతవలన నవి జరుగుటకు పీలులేకబోయెను. ఈమారు తప్పక జరుగునుగాన, సారస్వత సంఘాధ్యక్షులగు కోలవెన్ను రామకోటిశ్వరరావుగారి ఆహ్వానము సంగీకరించి, ఆంధ్రవాఙ్మయా భిమానులెల్లరును వారి సత్ప్రియత్నములకు తోడ్పడ ప్రార్థితులు. వీరభద్రరావుగారి పరిశోధనా సామర్థ్యమును గూర్చి ప్రత్యేకముగ వ్రాయ వలసరము లేదు. వీరభద్రరావుగారు ఆంధ్రదేశమునకు చిరపరిచయులు. వారి యుపన్యాసములలో, ప్రాచీనాంధ్రచరిత్ర గూర్చి పెక్కు విషయములు తేటపడునని నమ్మెదము. శాతవాహనులగురించి, పరిశోధన లింకను జరుగవలసియున్నవి. హిందూదేశమునంతను ఏకచ్ఛత్రముక్రింద పరిపాలించిన ఆంధ్రస్థుల చరిత్రను దెలిసికొనుటకు ఏ ఆంధ్రునికి కుతూహలము గలుగకుండును? పరిశోధ క్షాగ్రణ్యులును కీర్తిశేషులగు కొమత్తాజు లక్ష్మణరావుపంతులుగారి నామమున యిట్టి యుపన్యాసములను నెలకొల్పు లెంతయు సంభావ్యముగనున్నది. ఇవి జయప్రదముగ జరుగుగాక యని మనఃస్ఫూర్తిగ కోరెదము.

ఉక్కురక్షణము

టారిఫ్ బోర్డు విచారణ కలకత్తాలో ప్రారంభమయ్యెను. తాతాకంపెనీవా రిచ్చిన సాక్ష్యమునందు, ఉక్కురక్షణను తొలగించుట పాడిగాదనియు, ప్రస్తుత చట్ట మమలులో నుండువరకు పునర్విచారణ జరుగగూడదనియు, ఇంకను నెక్కుడు సహాయము జేయుట ముఖ్యమనియు, దెలుపబడెను. ఉక్కురక్షణను ఇంతత్వరలో తొలగించుట కెట్టి కారణము గనుపించదు. విదేశపు ఉక్కులో హిందూదేశపుఉక్కు పోటీ జేయగలుగు నప్పటికి చాలకాలము బట్టును. టారిఫ్ చట్టము కొంత కాలమువరకే నిలిచియుండును. ఆ పిమ్మట యీ సంగతిని సావకాశముగ యోచింపవచ్చును. ఉక్కునకే గాక, యితర వస్తువులకు గూడ ప్రభుత్వ రక్షణ యవసర మనుటకు సందియములేదు.

హజీయాత్ర

హజీయాత్రను, మహమ్మదీయులు నిర్విఘ్నముగ ముగించిరని తెలిసికొనుటకు సంతసించెదము. ఈ విషయమై మొదటినుండియు భీతి ప్రబలెను. ప్రయాణము జరుగుటయే మొదట కష్టమయ్యెను. యిమ్మట రబీగుయొద్ద యాత్రికులు దిగుట కాటంకము గలిగెను. అమీరు ఆలీగారు ముట్టడించుచున్నారను సంగతి, ప్రలంబదోశన కారణ

మయ్యెను. వీరికి తుదకు వివేకము ప్రబలుటచే, మహమ్మదీయ యాత్రికులు సుఖముగ దిగి యాత్రను ముగించుట తటస్థించెను. ఈసందర్భమున మాలానా షాకతాలీగారి పట్టుదలను, ధైర్యసాహసములను ఎంతని కొనియాడవచ్చును.

పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారు

జ్వరపీడితులై బాధపడుచున్నారు
లాహోరు, జూలై 7:—పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారికి జ్వరముతగిలి మంచమెక్కిరి. గం 7 లపప్రభు శరీరోష్ణము 101.8 డిగ్రీలున్నది. త్నయదగ్గ మామూలుగ నేయవచ్చు. ఈ జ్వరమే శేపుకూడనున్నచో లాహోరునుండి యలహాబాదునకు నిశ్చయించుకొనిన ప్రయాణము జరుగనని తోచెను. (అ. ప్రె.)
కొంచెము స్వస్థమగుచున్నది
లాహోరు, జూలై 8:—పండితుని దేహము నేడు కొంచెము స్వస్థమగు నున్నది. దేహమంతలై యుష్ణము మామూలుగ నున్నది. త్నయబాధ కొంచెము తగ్గినది. కలకత్తామెయిలు వివాద అలహాబాదునకు బయలుదేలుచున్నారు. (అ. ప్రె.)

హజీయాత్రకులు

సౌఖ్యముగనే చేరిరి
కొంబాయి, జూలై 7:—కలకత్తా కార్యదర్శి బొంబాయినుండి యిల్లు తిరిగివచ్చుచున్నారు.
మాదాను శేపునుండి అల్పము ఆల్ఫులుకగారి ప్రతినిధి తీర్థయాత్ర యెట్టితిగాయివాయునదేకుండ సాగినదని జూలై 6 వ తేదిని రంతి యిచ్చెను. తెల్లికులు రాబీగుకు దిరిగి వచ్చివచ్చుచున్నారు. ఈ సందర్భము హజీయాత్ర కొక లక్ష నాజల్లీలుపాడ వచ్చిరి. హైదరాబాద్ తెల్లికులు జూలై నెలఖరునకు రావచ్చును. (అ. ప్రె.)
జిహంగీరు యోడనుండిపాడ హజీయాత్రను హాయింద. వత్తెక్కులు బాగుగా గడపిరినియు, నాఉదోగ్యము చెడలేదనియు తిరిగి చేరినది. (అ. ప్రె.)

కిడ్నరుపూరు యల్లరులు

ప్రశాంతస్థితి పర్చినది
మొత్తము 26 గురు బంధింపబడిరి.
కలకత్తా, జూలై 7:—కిడ్నరుపూరునందు సందర్భములు ప్రశాంతస్థితికి వచ్చినవి. పనులన్నియు మామూలుగా జరిగినవి. హులివాల్డు మామూలుగా పనిచేయుచున్నాడు. ఆయల్లరి జరిగినఫలములను పోలీసువారు కాపరియుండిరి. ఇంతవరకు పోలీసువారు 26 గురు మనుష్యులను బంధించిరి. చెబ్బులుతగిలిత వా రాసుప్రతిలో నమ్మిది నొందుచున్నారు. (అ. ప్రె.)

సుత్రాపూరు గల్లంతులు

పోలీసువారికి నితలు
కలకత్తా, జూలై 7:—సుత్రాపూరులో పోలీసువారికిని ప్రజలకును జరిగిన గల్లంతుల సందర్భమున కాళీదోగ్యులు జరిపిన విచారణకు ఫలితముగా పోలీసు సూపర్వైంటు తార్దమ గారు సుత్రాపూరు పోలీసు స్టేషనులోనున్న ఆఫీసును తగ్గించి మరియొకచోటికి బదిలీచేసెను. మరియొద్దకు సబ్ యిన్స్పెక్టరులకు ప్రమాదము లాపించెను. ఒక హత్యకుసుగూడ తగ్గించిరి. పోట్లాటకు కారకుడైన ఒక అపిష్టెంటు సబ్ యిన్స్పెక్టరు పనినంది తొలగింపబడెను. (అ. ప్రె.)

గవర్నరు దంపతులు

17 వ తేదీన పంగనూరుకు పోయెదరు
చెంబూరు, జూలై 7:—గవర్నరు దంపతులు సరిచారముగా 17 వ తేదీన మైసూరు సంస్థానములోనున్న పంగనూరుకు పోయెదరని తెలియుచున్నది. పంగనూరు జమీందారుగారు వీరికి స్వాగతమొసంగుటకు తగిన యేర్పాట్లను చేయచున్నారు. (అ. ప్రె.)

గొప్ప అగ్ని ప్రమాదము

ప్రాణనష్టము లేదు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేక కథ)

లండను, జూలై 7:—గొప్ప అగ్ని ప్రమాదము గల్గెను. దానితో క్వీన్స్ థియేటరులోని సంయుక్త చిత్రసంఘము నకు జేరిన పెద్దచిత్ర క్వీన్స్ మహిళా పూర్తిగా నాశనమయ్యెను. మంటలు బ్లాండ్ మెంట్ లోనికి వ్యాపించి, ఆదారితోయి ను జ్వాలామయ మయ్యెను. కాని ప్రాణనష్ట మేమియు గలుగ లేదు.

రిఫుల పోరాటము

ఫ్రాంసు - స్పెయిను సంధిరాయ బారము

పారిసు, జూలై 6:—మాడిడులో స్పెయిను ప్రభుత్వములో సంధిరాయ బారములు నడుపుచుండిన యం. మాల్టెగా రితో గావించిన సంభాషణలను పత్రికలు ప్రచురించుచున్నవి. సంభాషణలకు ఫ్రాంసు స్పెయిను ఒకంబుకి శీఘ్రమయ్యెననియు సంధివరతులు చిత్తు తయారుచేయబడెననియు, ఫ్రెంచి ప్రభుత్వము విచరములన్నింటికి నొప్పుకొన్న పిదప అబ్బలు కరీంగారికి బహిరంగముగ బంపబడుననియు ఆయన చెల్లెను.

“శీఘ్రము” మాడిడులేఖరి వ్రాయుచు, అబ్బల కరీం గారితో, జేసికొను సంధి ప్రకారము మొదటిగా కోసుల్లాను ప్రభుత్వము క్రిందనే అభివృద్ధిగాంచుటకు రిఫులకు సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమొసంగబడుననియు, మొర్రాకోసుల్లాను పొంతునరిహద్దు లింకను నిర్ణయింపవలసియున్నదనియు, యీ సందర్భము కొన్ని ఆయనములను యిచ్చివేయవలెననియు, అటులే అబ్బల కరీం యుద్ధసామగ్రి నంతయు యిచ్చివేయ నక్కరలేదనియు, యీవరకులు అబ్బలు కరీం కోరిన ప్రకారములేదనియు తెల్పుచున్నాడు.

సంగ్రామపరిస్థితులు

తూర్పుమొర్రాకోలో టూజావై పున జరుచుచున్న సైనిక విశేషములగుర్తిన సందేశస్వరూపు లు నివేదికలపైని యుద్ధ మంత్రులకు మీవిధముగ ప్రకటించెను:—

“మొదటిలైనులో కొందరు భక్తితోనున్న జాతులవారే మోసపుచ్చి సందుజేరిరి. దానిగుండా రిఫులు ప్రవేశించి అసలు సైన్యము నెదుర్కొనెను. ఆ సైన్యము ప్రస్తుతము విరోధిని తరిమి వేయుటకు ఘోరమించిస్తాననుల నాక్రమించుచున్నది. కలలోని యిటు సంగ్రామములో నిట్టి విపత్తులు తప్పనిసరిగ జరుగుచుండునపుడు ప్రజలు కలవరపడ నక్కరలేదు.”

ఈ ప్రకటనమునందు ఫ్రెంచినారు శత్రువులసంఖ్యయు, చాతుర్యమును, సామగ్రియు పండితక్రిందకన్న యెక్కువగుటవలన కష్టముగలిగెనని తెలుపబడినది:—

“వారు” ఘోరమిటామిటో నెక్కివసారు లెదుర్కొనుచు న్నారు. వారు కండ్లముల దీయుచు, తీగకంచెలను వేయుచున్నారు ఈకాలపు సైన్యములు చెబ్బలువేయుటకే నియమింపబడినపుడు పద్ధతి ప్రకారము పనిజేయునెడల, వదిలిపెట్టి పోయిన వారు విరోధులై విరోధివర్తనలలో జేరవచ్చును. పెద్ద యుద్ధములో కొందరు పోయి కొందరుచేరి యేమేమో కష్టములుగల్గునపుడు భయపడరాదు. దానివలన మరింత యెక్కువ చెబ్బలుటకు సిద్ధము కాగలము.”

ఆ శోధ యము

పారిసు, జూలై 7:—నిన్న యుద్ధమునందు రిఫులపై నెక్కువగా బాంబులు పడుటచే ననుకముందు లాఠులున్న మిలిషన్లను నమృతము గల్గినని వార్తాపత్రికలు నమ్ముచున్నవి. ఇజాలో నున్న సైనికోద్యోగులు అనవముగ సభజేసి త్వరలో ప్రత్యర్థిపై బడుటకు మార్గముల విస్తారముగ వాలోచించిరి. అయితే టాంగెరులంతివార జూడ అంతర్జాతీయ ప్రదేశముమీదికి నందు నున్నవని అనటి పోలీసు సైన్యము భయపడుచున్నట్లును, అధికారు లింకను 7 వేల సైన్యము గానలేనని కోరినట్లును చెలియుచున్నది.

మాడిడు, జూలై 7:—స్పెయిను సైన్యములో కొంత ఉజ్జిలను దీసికొనుటకు పోలీసువారు సంఘటనముజేయగా రిఫులకు చాలి సమృద్ధి గల్గెననియు 10 మంది సంగ్రామలో చచ్చిపడి పోయిననియు ఒక ప్రకటనను చెల్పుచున్నది. స్పెయినువారు జల్లారు చనిపోయిరి. 81 మందికి గాయములు తగిలెను.

శ్రీ లక్ష్మణరాయోపన్యాసములు

జూలై 11 వ తేది మొదలు 16 వ తేది వరకు. బందరు

ఆంధ్రజాతీయ కళాశాలలో జరుగును. ఎల్లరు విచ్చేయ వ్రాధితులు

యూరోపు పరిస్థితులు

బెర్లిను విధానము

ప్రభువులసభలో చర్చ

లండను, జూలై 6:—ప్రభువులసభలో ఆక్స్ ఫర్డు ప్రభువు ఆస్పిక్టర్ గారు యూరోపులో ప్రభుత్వ విశేషాంగ విధానమునుగూర్చి చర్చ ప్రారంభించిరి. అందు కే ప్రభువు పాల్గొనెను. బెర్లిను దేశము యూరోపు స్వనహితములందు పాల్గొనకుండనుండుట సాధ్యముగాదను విషయమును ఆయన ప్రతిఘటించెను.

బాల్బరు ప్రభువు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు కొలీను ఖాళీజేయు విషయమున ప్రభుత్వమువారు క్రెంచి-బెర్లిను నిరాయుధ పత్రికనుకు జర్మనీ ప్రత్యుత్తరముకొరకై యెదురు జూచుచుండిరి చెప్పిరి. యుద్ధమునాటినుండియు యూరోపియను నాగరకత ప్రతిష్ఠ తగ్గిపోయె నను కే ప్రభువువాదము నాయన ఒప్పుకొనుట కష్టము గనుపడునని చెప్పిరి. జర్మనీ సలహాల మీద ఒకంబుకి కురకకపోయినయెడల అక్రమమును. జాతి సమితి నిర్ణయించినదానికన్న యెక్కువగా తూర్పు ఐరోపులో యెక్కువ బాధ్యతలను కేటు బ్రెటను వహించినెడల పరిష్కారధర్మములం దభివృద్ధిగల్గనని ప్రభుత్వము వారు చలంపలేదు.

చర్చను ముగించుచు వైకాంటు కేవుగారు యింకను ఒకంబుకి తయారుగాలేదనియు కొద్దిరోజులలో రాయబారము జరుగ ననియు చెప్పిరి.

బెజవాడ మారుతీ మోతేహాలులో శ్రీ సీతారామాంజనేయ నాటకసమాజము - ఏలూరు 11-7-25- శనివారము

ప్రచండ చాణక్యము

ప్రదర్శింపబడును.

M. N. Rao, Zamindar, PROPRIETER.

ఏలూరు తాలూకా పెదవేగిగ్రామ కాపురస్థుడు

అక్కినేని శ్రీరాములు

తెలియపరచే దేవునగా

అక్కినేని వేంకట సుబ్బారావు నాపెద్ద కుమారుడు యిప్పటికి ఘోరముగ 3 సంవత్సరముల నుండి దుష్టసాంగత్యముచేతను, వ్యభిచారము మొదలగు దురలవాటులకులోనై లోకులపక్ష చేబడుట నోట్లు వగైరాలవల్ల రుణములు తెచ్చుకొన్న కొద్ది సొమ్ము తెచ్చుకొనిన్ని, యెక్కువసొమ్ముకు నోట్లు పెద్దలు వగైరాలు వ్రాసిన్ని సం చరించుచున్నాడు. నాకు తోటలు భూములు యింట్లు వగైరా స్థిర చరాస్తులు యుండియున్నవి. అవి అన్నియు నాస్వాతితమనిన్ని నాకుమాళ్ళకు వదిలి మైన హక్కున్నా లేదనిన్ని యిదివరకే తెలియ చేసి యున్నాను. నడచు వేంకటసుబ్బారావుకు బదులు యిచ్చినవారున్నా యింకముందు యివ్వ బోయేవారున్నా. నడచు రుణములతో నాకుగాని నా ఆస్తికిగాని యెట్టి సంబంధమున్నా బాధ్యత యున్నా లేదని యిందుమూలముగా తెలిసికోవలసివది.

అక్కినేని శ్రీరాములు.

ప్రతి పరిశ్రమ

హైదరాబాద్ ప్రత్తి సంఘ సభ

బొంబాయి, జూలై 7:—హైదరాబాద్ ప్రత్తి సంఘ సభ వారు సోమవారమునాడు సెక్రెటేరియటులో సభ గావించిరి. డాక్టరు గొప్పనుగా రధ్యత తనహించిరి. రాజప్రతినిధి కార్యనిర్వాహకసంఘములో విద్యాంగసభ్యుడు గౌ|| సర్ వహా మ్మను హాజీ బుల్లాగారును వాణిజ్యకాళా కార్యవర్గి చాడ్వక్కుగారును నచ్చియుండిరి.

సభికులకు స్వాగతమిచ్చుచు

డాక్టరుగొప్ప మంగిలిరి:— ప్రత్తి సంఘము వారు చేయుచున్న పనిలో ప్రభుత్వమువారి కిష్టముగలవనుటకు సర్ మహమ్మదుగారు వచ్చుటయే నిదర్శనము. శాసనసభలలో గావించబడిన తీర్మానములను వెంటనే ఆమలులో పెట్టుటకై ఇండియా ప్రభుత్వమువారిని తయారుచేత ప్రత్తి పరిశ్రమాభివృద్ధికై చాడ్వక్కుగారు బాసగా పాటుబడుచున్నారు. హైదరాబాద్ కేంద్ర ప్రత్తిసంఘముయొక్క చరిత్రలో నీసభ వలన నూతన శక్తి మేర్పడుచున్నది. అసలు రిసర్చి ప్రాజెక్టులన్నియు అమలులోనికి వచ్చుటయేగాక ప్రత్తిపంట సభివృద్ధిజేయు విషయమున నూతన నూతనలుకూడ చర్చింపబడుచున్నవి. ఈసంఘమువారు నుసరించిన విధానమును ఇండియా దొరతనమువారు రంగీకరించిరి. కార్యవిధానమును క్లుప్తముగా చేప్పిన పీఠుట అధ్యక్షుడు సర్ మహమ్మదు హాజీబుల్లాను మాట్లాడఁటని ఆడిగెను.

సర్ మహమ్మదుగారు

ఇదివరకు ప్రత్తి పరిశ్రమ విషయమున శాసనసభలలో నంగీకరింపబడిన శాసనములను గూర్చియు ముందు చర్చింపబడ నున్న శాసనములను గూర్చియు అభివృద్ధికి మూలమైన పరిశోధన పనులను గూర్చియు సర్ మహమ్మదుగారు మాట్లాడిరి.

సాంకేతిక విషయములందు గూడ నీసంఘము వారంత ముఖ్యమైన పనులను చేయుచున్నారని చెప్పిరి. ప్రత్తిసమస్య విషయమున శాస్త్రజ్ఞానము కలిగి పనిచేయుటకు తగినముఖ్యులులేని కారణమున 6 గురు హైదరాబాద్ పట్టణములకు విద్యాధిశేతనములను గ్రాంటు చేయుటవలన యీసంఘమువారు దూరదృష్టిని గనబరచుచున్నారు.

ఇదివరకే సంఘమువారు రొనర్చిన పనులవలనను, ఇకముందును కొంత పనిచేయగలరు గావునను సంఘము చాల యువ యోగముగానున్నది. ప్రత్తిపరిశ్రమ విషయమై అన్ని పక్షముల వారును యుద్ధుట కలుసుకొని మాట్లాడవచ్చును. ఏపరిశ్రమకును అన్ని పక్షములవారు- పంటపండించేవారు, వర్తకులు, నూలు వడికేవారు- కలుసుకొని పరస్పరముగా ఒకరికివ్యక్తుల నొకరు గ్రహించి అభివృద్ధికి తగిన మార్గముల నవలంబించుటకు తగిన యేర్పాటులేదు. ఉపాధ్యక్షుడు

ప్రత్తి పరిశ్రమ విషయమున బొంబాయి సభ్యులనుగూరించి విద్యాంగమంత్రి దయతో చెప్పిన మాటలకు ఉపాధ్యక్షుడు జె. ఎ. కే. గారిట్లు నుడివిరి.

నేతపరిశ్రమ మిప్పుడు ప్రపంచముంతటను మందగించుచున్న సంగతిని మనము వినుచున్నాము. కాని ముహిన్ పు మిత హెచ్చిధరలో నున్నప్పుడు ప్రపంచముంతటినీ నూలుబట్టలు రేచురుకాజాలవని నేతకెక్కినట్లుయిన మీలో చాలవంది అంగీకరించెను. అందుకొరకే మేమీసంఘములో భిన్నోద్యమమన్నాము. పండించువిధమును అభివృద్ధిజేయుట యనగా నొక గాపండించుట బాగుగాఅమ్ముట అనగా పండించినవాని కెక్కువలాభము వచ్చుట మిల్లలకు వచ్చి ప్రత్తి రావలెననగా నూలువడికుట నేత నేయుట సులభముగా గురగనలెను. అందువలన జనులకుగడ్డ చాకగా దొరకవలెను. ఇదియే వర్తకసభ్యుల శాకర్షియము క్లిగినాస్రములు. ప్రభుత్వమువారు వనకల్ల ప్పుడును సహాయము చేయుదురని నమ్ముచున్నాను. (అ. ప్రె.)

నీకా 1-కి కు సు మ వి. పి. చార్జి 2-0-0. వేరు.

ఈపంచ గనేరియా అను పెగోగము 24 గంటలలో నిగారింది మూత్రద్వారమునండి వెలువడు ప్రావమును చూత్రము విడుచునప్పుడు గలుగు చురుకుపోటు, ఘోరలగ బాధలు వెంటనే నివేయెను. స్త్రీలకు గల్గును ధేమిగవయిన మనుమనాధులయినను ఆశ్చర్యముగా కుడుచును.

ఆనందకుటీరము, పోస్టుబాక్సు 246 18, బైరాగిమహావీధి, మదరాసు.

చెన్నపురి కార్పొరేషను

మరణముల సంఖ్య హెచ్చిపోవుచుండుట

సభ్యులలో ఆందోళన

చెన్నపురి కార్పొరేషను సభ నిన్నటి సాయంత్రము రిప్పునుభవములందు ౮-11 బి. 2. తదికాచలంకెట్టిగారి యధ్యక్షతన సమావేశమైనపుడు, నగరమునందు ప్రతివారమును హెచ్చిపోవుచున్న మరణముల సంఖ్యను గురించి, దీర్ఘమున చర్చ జరిగెను. ఆనందర్థమున సభ్యులు చాల ఆందోళనను వెల్లెబ్బించి మరణముల సంఖ్య హెచ్చుటకు కారణములగురించి ఒక నివేదికను తయారుజేసి పంపవలసినదని, ఆరోగ్య కాళాధికారిని గోరుచు నేకగ్రీనముగ తీర్మానించిరి.

నూతన సభ్యురాలు

డాక్టరు వెల్పుగారు వన సభ్యత్వమునకు రాశినామా నోసగులచే నాసానమునను, ఆంగ్లో హైస్కూలును చెన్ను కొనబడిన మిస్. ఆంజియోగా రీషనమున సభను ప్రవేశించి పాల్గొనిరి. డా॥ విజయరావులుగారు, సభ్యులతోపున నూతన సభ్యురాలునకు స్వాగత మొసగుచు, చెన్నపురి కార్పొరేషను నందు నిన్ను కొనబడిన మొదటి స్త్రీ సభ్యురాలిమెయే యని నుడిచి, ఆమె నెన్నుకొనినందులకు ఆంగ్లో హైస్కూలును నభి నందించిరి. డా॥ రామకామతుగారు ఆంజియోగారికి స్వాగత మొసగుచు, ఆమె నర్సు వృత్తి యందుండి వైద్య విషయములందు మంచి పరిచయముగలిగి యుండుటచే, నామె సలహాలు, మంచి విలువగలవిగను సభవారికి సహాయకర ములుగను నుండునని నుడిచెను.

ఫిరంగి వేయుట

పగలు 12 గంటలకు రాత్రి 8 గంటలకు ఫిరంగి నివేయుటకు తిరిగి ప్రారంభింపకుండుటచే ప్రజలకును, ఆఫీసునకు వెళ్లువారికిని సరియగు తైము దెలియకపోవుటచే గలుగుచున్న కష్టములను, కె. శ్రీరాములనాయుడుగారు సభవారియెదుటకు తిరిగిచెప్పిరి.

ఈవిషయమున నైనికాఖివారిని లొందరించుట కింకాక జాబును వ్రాయవలసినదిగా కమిషనరును గోరెనని అధ్యక్షుడు నుడిచెను.

జాబులు అందినట్లు అధ్యక్షుడు సభ్యులకు దెలుపవలెనా?

సామి వెంకటాచలం కెట్టిగారేచి, సభ్యులు అధ్యక్షు నకు వ్రాయుజాబులు అందినట్లు తిరిగి దెలుపుటను గురించి అధ్యక్షు డేవినిర్ణయించుకొనినదియు దెలుపవలసినదని గోరెను.

అధ్యక్షుడు ప్రత్యుత్తర మొసగుచు, డాక్టరు రామకా మతుగారు రెండు విషయముల గురించి మాత్రమే తనపేర జాబు లువ్రాసినని నుడిచెను. ఆందోళి గోవనుప్రభృతిగారి శిశు ఆరోగ్య ఉద్వేగమునకు సంబంధించినది. ఈరెండవది, మదరాసు మెయిలుప్రతిలో ప్రకటింపబడిన ఒక జాబును గురించినది. తాను జాబుల వ్రాసితి ననియు వానిపై కెట్టి చర్యదీసికొనిరో దెలుపవలసిన దనియు డా॥ రామకామతుగారు, దినమున, సభ వసారాయందు వర్ణించెను. అట్టి జాబేమియు నాకంవరే దని జవాబు చెప్పితిని. అప్పుడాతడు తనజాబుయొక్క పరియోగ ప్రతిని, ఒక హెచ్చరికను వ్రాసిపంపెను. ఈజాబులను మానే జరు తెరచి అవిషయములను నాకెరుకపరుపయే విచారణకొ రకు వేర్వేరు కాళిలకు సంపెను. రెండవవారు జాబువచ్చిన తరువాతగూడ మానేజరు జాబును గురించి నాకు దెలుపక పోవుటయేగాక జాబులందినటలూడ వ్రాయకపోవుట విచి త్రము. గతవారము సభలో రామకామతుగారి ప్రశ్నల తరు వాత నేను ఫైలులను దప్పించి జాడగా నాకు వైవిషయములు చెలిసెను.

అధ్యక్షునకు వచ్చిన జాబులను మానేజర్ జూదుల ఇది వరకు కార్పొరేషనునం దాచారములు. ఇదివరకెట్లుజరుగుచున్న ను ఇకమీదమాత్ర మిట్టి ఆచారమును సాగనీయకుండుటకు నేను నిశ్చయించుకొంటిని.

డా॥ రామకామతుగారు:— నాజాబులమీద చర్యదీసి కొనిరాయను విషయమును నేనడుగనేలేదు. జాబులందినట్లు చెలియజేయు మార్గదర్శకము, సభ్యులు అర్హులకాదా యను విషయమును మాత్రమే నేనడుగనది. అట్లుదెలుపుట మాభా గ్యుతగాదని మీరు గతసభయందు నుడిచితిరి. మేము వ్రాయు

జాబులు అందినట్లు ఇకమీద మీరు ప్రత్యుత్తరములు వ్రాయు చెప్పరా? లేదా యనిమాత్రమే నేనడుగుచున్నాను.

అధ్య:—తప్పక వ్రాయించెదరా

వ్యాసారావుగారు:—అట్టి వ్యాఖ్యకను అన్నిమనపై వేయుటకు శాసనమును సవరింప నక్కరలేదుగదా? (నవ్వు)

గౌ. జి. ఎ. నజీశుగారు:—జాబులు అందినట్లు దెలుపుటకు కొన్ని అమ్మవేయబడిన కార్డులనుమకొనిన యె డల, నిట్టి పో ర బా టు లు జ రు గు ట క వ లనైనను పొడమట సిక్కులధర్మముగాదు. సవరణను బ్రతిపా దించుటకు హిందువులు సిక్కులను బరికొల్పిరను ఆరోపణను జోధింపగూరని నిరసించిరి. కమిషనునందు సిక్కులేయందుగు గాన, పంజాబీభాష మాట్లాడువారు సిక్కులుగాన, గురుద్వార విషయములను బరిష్కారము చేయుటకు పంజాబీభాష ఉప యోగించినయెడ వ్యవహారములు సులభముగ జరుగను. కమిషను బనిగూడ సుభువుగనుండును. అదియుగాక యితరభాషలందు గల రికార్డునలే హైకోర్టు నిమిత్తము పంజాబీభాషనుండి రికా గ్డులు తప్పుమా చేయవచ్చును. గురుద్వారా సమస్యయందు మన ల్యానల కెంతమాత్రమును సంబంధములేదు. (మాకుగలదు) మాకుగలదు అని కేకలు) ఆయినప్పటికిని చట్టము ప్యాసుగానుండు పమామ్యదీయులు అనుకొట్టెను. వారు అట్లు అమ్రానందు లకు సభ్యుడు సంతసించుచున్నాడు. సవరణ సర్ ఫజ్లిహుస్సేను గారిని సందిగావస్థయందు బెట్టుచున్నందులకు నక్త విచారించు చున్నాడు. గురుద్వారా చట్టనిర్మామందు సర్ ఫజ్లిహు మిక్కిలి కుతంతితో మెలచి చట్టమును ఫలోన్ముఖమునకు చెప్పిరి.

మహమ్మదీయుల వైఖరి

మహమ్మదీయుల వాదములందు శంకలు గలుగుటకు అన కాశము గలదని మక్ బత్ మహమ్మదుగారు బ్రేరి. మంత్ర ప్రాప్తి వారిని యాజమయమై ప్రభుత్వము సంప్రతింప నయలకు సభ్యుడు విచారించుచున్నాడు. అనవసరముగ కొందరు మహమ్మదీయ సభ్యులు నిన్న తీవ్రవాదమునకు గడంగినందులకు విచారిం చెను. సవరణ అంగీకరింపబడినయెడ దొరతనము విధానమందు కోట్లభాష విషయమై మార్పు జరుగదని. అభయ మియవలసినదని తానును ఫోర్ట్ భానుగారును గోరిరి.

సర్ జాన్ మేనార్డుగారి అభయము

మహమ్మదీయసభ్యులు సంతసించుచుండ సర్ జాన్ మేనా ర్డుగారు దొరతనముపక్షమున కోట్లభాషవిషయమై అభయ మిచ్చెను. సిక్కుల ఆశీస్రాయమును మన్నించుటకు సవరణపరిమి తిని దగ్గించుటకు దొరతనము ప్రయత్నించుచుండెను. సవరణ అపాయకమైనదికాదు. సవరణ సంగీకరించుటచే భాషావిష యమై అనుమానములకు నెడమిమ్మచుంటిని. తాను దలంచలేనని సర్ మేనార్డుగారు వాక్రచ్చిరి. తాను బొరపాటుపడితి ననెను. ఈ విషయమై సభ్యులు సామరస్యమును జాపవలయునని హామీమొందరు గోరెను.

సవరణ అవసరములేకయే యిష్టమువచ్చినభాషను ఉప యోగించుటకు జాడిమలు కమిషనునకు కవకాశముగలవచ్చుడు కాసనూలమున పంజాబీభాష సుపయోగించవలయుననుటకు అవసరమేమిగలదని చాచరి మహబద్దీనుగారడిరి.

తన పక్షముతో సంప్రతించనందులకు తాను నిం దా ర్హు డని సర్ ఫజ్లిహుస్సేనుగారనిరి. ఈవి యమై అనుమానములు బయటజేగనని తానెన్నడును దలంచ లేదనెను. కమిషను కోట్లకాదు. సవరణ అనావశ్యకము. మేమూలు విషయమున మార్పులను సిక్కు లొడంబడినందు లకు కమిషను విషయమున సిక్కుల ఆశీస్రాయమును మన్నిం చుటకు సవరణ అంగీకరింపబడెను. జాడిమలు కమిషనునందు వాడవలసిన భాషను గురించి అప్పుడప్పుడు అది కమిషనుచే నిశ్చయింపవలసినదని తానొక నూతనపు సవరణను బ్రతిపా దించు చున్నానని సర్ ఫజ్లిహుగారు చెప్పిరి. ఈ సవరణయందు భాషలేరు చేర్చెననబడలేదు. భూతాంగిగారు తన అసలు సవరణకు బదులుగ డిని అంగీకరించిన పిదప మహబద్దీనుగారు రెండవార్డు అగ్రాసనాధిపతిదే నివారింపబడిన బిషప సవరణ నిరభ్యంతరముగ ఆమోదింపబడెను.

తనసంతకము ఒకటవమేమూలపై విచారణ ప్రారంభ మయ్యెను. అందుండి ఆయిదుగురు ద్వారములు గొట్టివేయబడినవి. మరి రెండవ మేమూలునందు జేర్చబడెను. సభ్యులు సామరస్యముచే నిది జరిగెను. బోర్డు నిశ్చయించినచో కేంద్రసంఘము చేరు శిరోమణి గురుద్వారా

ప్రబంధకమిటియని పిలుచుటకు ప్రభుత్వ మెంతమాత్రమును అభ్యంతరము గావించవని శాసనసభకు తైలుగల సిక్కుల భయ మును దాపుటకు సర్ ఫజ్లిహు దెప్పిరి. తానంతట తానే శిరోమణి గురుద్వారా ప్రబంధకమిటి రద్దెపొయి, అట్టి కేంద్రసంఘమున కప్పించి,గురుద్వారాలపై గల అధికారమును స్థానికసంఘములు నిర్మింపబడువరకును కేంద్రసంఘము పదము గావించినచో శిరోమణి గురుద్వారా ప్రబంధకమిటి చేరు శాంక్షను గావించకుండుటకు దొరతనమునకు సబబుగన్నించదు అని సర్ ఫజ్లిహుగారు చెప్పిరి. /

తారాసింగుగారి చట్టమును బ్రతిపాదించుట

సవరణ గావించబడిన గురుద్వారాచట్టమును ఆమోదించ వలసినదని సర్దారు తారా సింగు గారు ప్రతిపాదించి, విల్లు ను తయారు చేయుట యందును, వి కాశముండదు. అంతియకాక, అధ్యక్షునిపేర నచ్చజాబులను అసాధారణ సమయములందు తప్ప ఇతరులు తెరవరాదను నిబంధన నేర్పరుపవలెను.

అధ్య:— సామాన్యముగ అధ్యక్షుని స్వంత పేరుతో వచ్చుజాబులను మానేజరు జాడకుండగనే అధ్యక్షునికి పంపును. ఇతరజాబు లన్నిటినిగూడ అధ్యక్షుడే జాడవలెననినచో పని యేమాత్రము సాగను. ముఖ్యమైన జాబుల నన్నిటిని, అధ్యక్షు నకు పంపుటకును, అట్టిజాబులు ముట్టెన్ను చెలియజేయుటకును ఏర్పాటు లానప్పబడును.

నగరమున అనారోగ్యము

ఈసమయమున డాక్టరు విజయరావులుగారు నగర మునందు ప్రతివారమును హెచ్చిపోవుచున్న మరణముల సంఖ్య నుగరించిన విషయమును సభవారియెదుటకు చెప్పెను. ఈవార మున మరణముల సంఖ్య, వెనుకటివారముకంటె నూటికి 25 చొ॥ న హెచ్చెను. వన ఆరోగ్యకాళాధికారి, ఏయేవ్యాధు లు హెచ్చుచున్న కారణమో సరిగ విచారించి నివేదికగా గుం పకపోవుట కోచినీయన్. నగరమున వ్యాధులు వ్యాపింపకుం డనివారింపుటకు, ఆరోగ్యకాళాధికారి ఏమియు జేయుట లేదు. నగర ఆరోగ్యమును గాపాడుటకు ఎంత మొత్తమునైనను వెచ్చించుటకు కార్పొరేషనువారు సిద్ధపడలేదు.

విజయరావులుగారు ముగించుచు, రాబోవు ఆగస్టు సమావేశమునరికి నగర రోగ్యపరిస్థితులను గురించియు, మరి మల సంఖ్య అధికమగుటకు కారణముల గురించియు వివరముగ నొక నివేదికను తయారుజేసి సభ్యులందరేయవలెనని ఆరో గ్యాధికారిని గోరుచు నొక తీర్మానము నుపపాదించిరి.

డా॥ సి. నజీశుమొదలియారుగారు వైతిర్యాసమును బలపరుచుచు, నగర పారిశుద్ధ్య సదుపాయములు చాల అసం తృప్తికరముగ నున్నదనియు సన్నిహితజ్వర వందుచే చాల అధిక మగు వ్యాపించుచున్న దనియు నుడిచిరి. ఆరోగ్యకాళాధికారు తగు నివారణోపాయముల నవలంబించినయెడల నిన్న జరుగ కుండెడివి. తుయవ్యాధి ఇదివరకు కంటె చాల హెచ్చి పోయెను. ప్రేగుల వ్యాధులు దినదినము అధికమగుచున్నవి. నగరముయొక్క ఆరోగ్య మెట్లున్నదియు దెలిసికొనుటకు, రిజి ప్టర్లు మెడికలు ప్రాక్టీషనరులు దెలుపు వివరములు తప్ప, ఆరోగ్యకాళాధికారికి మరియొకమార్గములేదు. మరణముల సంఖ్య నగర పారిశుద్ధ్యముపై నాధారపడియుండును. ది న ది న ము ను క్రొత్త సారాయి దుకాణములపై నెన్నుల నొసగుచుండ గా నగరరోగ్య మెటల బాగుపడును! చాలగృహములకు ఇండ్ల లోని మురికి, కాలువలలోనికి పోవుట కెట్టి ఏర్పాటులును జేయబడలేదు. ఈవిషయమును ఆరోగ్యకాళాధికారికి దెలు పగా ఆరోగ్యకాళాధికారి, ఆపని ఇంజనీరింగుకాఖివారి దనియు వారు తానుగోరనదని జేయుచుండుటలేదనియు చెలిపెను. ఇట్టి నిదర్శనము లెన్నియో గలవు.

హమీదుఖాన్ గారు:—నగరరోగ్యము సరిగా లేదని, ఆరోగ్యకాళాధికారిని నిందించ లాభము లేదు. ఈవిషయమున కార్పొరేషను కొన్నిలువారే తిమభర్త్యమును నిర్వహింపలేదు. సభవారు తగినంతభనము నొసగినయెడల, ఆరోగ్యకాళాధికారి నగర ఆరోగ్యమున కెక్కుడు ప్రయత్నముల నొనర్చుట సాధ్య మగును. ముందు మనము మన ధర్మముల నొనర్చితరుచాత్ర, ఉద్యోగుల నిందింపవలెను!

సహకార భూస్వల్త

వ్యాసారావుగారు:—కార్పొరేషనువారి యుద్దేశములు సఫలమగుటకు వేర్వేరు కాళిలందు పరస్పర సహకారభావము సరమనియు అది ప్రస్తుతియు గాన్పింపకున్నదనియు నుడిచెను ఆరోగ్యకాళాధికారి దేవుడు. వాడు ఆరోగ్య ము నభివృద్ధి పరుచుటకు ప్రయత్నింపగలడే గాగ మృత్యుదేవతను శాసించబాడు. ప్రజలందరు కాఫీహోటలు లోనికి వెళ్లి విషముత్రాగినవచ్చుమండగా ఆరోగ్యాధికారి ఏమిజే

ఆంధ్ర విజ్ఞాన సర్వస్వము (The Telugu Encyclopaedia.)

ఇందు చరిత్రలు, ప్రకృతిశాస్త్రములు జీవితములు, నీతి, మత, సాంఘిక, వైద్య, రాజకీయాది విషయములు, భూగోళము, న్యాయము, శిల్పము, జ్యోతిషము మొదలగు సమస్త విషయములు చర్చింపబడును.

ప్రతిసంపుటమున, ఆరుసంచికలుగ పంపబడును. ఒక్కొక్కసంచికయందును రమారమి 100 పుటలుండును. ఆరు సంచికలకు చందా రూ. 5-0-0. అంచెకూలి అ. 0-8-0. మొదటిసంచికను ఏ. పి. గా పంపి రూ. 5-8-0. వసూలుచేసెడి మిగత ఐదును క్రమముగ ఒక్కొక్కసంచికకు పంపుచుండుము.

ఆరుసంచికలు ఒక్క సంపుటముగ చేర్చి బైండుచేయబడును. ఒక్కొక్కసంపుటమునకు అంచెకూలి 0 12-0.

ప్రస్తుతము నేలు (నగముతోలు) బైండు చేసినవి మూడుసంపుటములు సిద్ధముగనున్నవి.

ఒక్కొక్క సంపుటము వెల రూ. 6-8-0.

పుస్తకములను వి. పి. గా పంపగోరువారు ఒక్కొక్కసంపుటమునకు ఆద్యాయముగా రెండురూపాయలు పంపవలెను.

దొత్తువాట్లు:-

ఆంధ్ర విజ్ఞాన సర్వస్వ కార్యాలయము

7, తంబు శెట్టిపేథి, జి. టి., మద్రాసు.

ఆంధ్రకంపెనీ, 175, రెండవబహు, హైదరాబాద్, డక్కన్.

మగలకు బహుళము కుటుంబములను విక్రయించుచుండగా, గానిటి భక్త స్వేచ్ఛ రువెల్లి వానిని నిర్భూంబించుచుండగా కొన్నిలక్షల పాత్రాంతరమున నొనర్చుచుండగా సరిజేమించెనుగలదు? శిశువులు ముందు పుట్టినది ఏ. పి. ఎల్. లు పాత్రాంతరము వారు ఎం. 12 ఎం. ఎల్. లు పాత్రాంతరముగూడ వీధులలో అల్పవయస్కులు అధికవయస్కులముల చేయుచుండగా, పాత్రాంతరము అట్టి శిశువులములు పిల్లలలో జరుగకుండజేయక తూర్పుభాషముతో పండ్ల, ఆరోగ్యకాభిధికారి ఏమిజేయగలడు? గాంధీవహాజ్యు కుగూడ, చెన్ననగరపువీధులందు జరుగు ఇట్టి అసహ్యకరముగు పనులకు తనజుగుప్పను వెల్లబెట్టెను. విప్లవంబే ఆరోగ్యము ముఖ్యము.

గా. జి. ఎ. నరేశుగారు:- వ్యాసరావుగారు నుడివి కవియముల బలపరుచుచు, పాక్షిబండి పట్టపాఠమువెంటనే బాగుగా నవ్వుచే తుడుపబడినవీధులలో గృహములు తమగృహములలోని కళలమునంతకు జెచ్చిపోయియుండుననియు ఇట్టిఅలవాటును మాన్పించవలె ననియు నుడివెను.

రా. పి. టి. వరదరాజులాయుడుగారు ప్రజాసామాన్యమునకు మంచివిద్య నొసగునెడల ఆరోగ్యసమస్య సులభముగ పరిష్కరింపబడుననియు, ప్రజలకాథ్యమే అపారీక్షణీయకాదని మనియు నుడివెను.

ఎన్. వేణుగోపాలుచెట్టిగారు, రోడ్లపై నీళ్లు చల్లించుట మానివేయుటచే, ధూళి తేలి, వీధులందు నడచుప్రజల నాకారంధ్రములగుండ గాఢితులతో ప్రవేశించి క్షయవ్యాధి నతి త్వరితముగ వ్యాపింప జేయుచున్నదనియు, తిరిగి వీధులందు నీళ్లు చల్లించువద్దతిని తిరిగి ప్రారంభింపవలెనని నుడివెరి.

పి. రంగనాథముచెట్టిగారు:- పాక్షివాళ్లకు మల్లప్రదేశముల శుభ్రతయుటకు తగినంతలోమను నొనగుటలేదనియు, నగరమునందు 1/9 భాగము నాక్రమించియున్న నుంగంబాకమున కొక్క కానిటరీ ఇక్కాపైపురు మాత్రమే యొసగబడె ననియు, ఆప్రదేశ మంతటి ఆరోగ్యమును నొక్కరు కాపాడజాలరనియు ఆడివిజనునందు 12 మాసములె గలవనియు కాని ఒక్కపల్లెయందైన పైపేటు పాక్షివాండ్లు లేరనియు, ఇంక ను అదము 5 పల్లెకు పాక్షివాండ్లైన నీర్నింపవలెననియు, అంత వడకు నగరాలోగ్గ మధ్యస్థ వందజాలవనియు నుడివెరి.

సి. బి. జి. నారాయణామిచెట్టిగారు:- కొన్నిలరులు చెప్పినవనిని జేయవలసి కమిషనరుగారు తనక్రింద యుద్ధోగ్యులకు కుత్తరపుజేసెననియు, శుభ్రులయెడల కమిషన రీకీరిని వర్తింపనెడల కార్యోరేషను వ్యవహారములు సాగజాలవని నుడివెరి.

ఆక్కింకమిషనరు:- కాభాధికారుల అనుమతిని ముందు పుచ్చుకొనకుండ, కొన్నిలరులు చెప్పినప్రకారము మాత్రమే పని జేయరాదని నేను త్రువుజేసితిని. కాభాధికారులకు డెయిలీ మండ్ల కొన్నిలరు లుద్ధోగ్యులను తమంతట తాము దీసికొనిపోవు ముందుటచే చనినవలెను బొకయుద్ధోగ్యులు గన్నడులెడు. ముందుగా కాభాధికారులకు దెలిపి, కొన్నిలరులు ఉద్ధోగ్యులను దీసికొనినెల్లి తమతమ డివిజనులలోని లోపలను జూపింప వచ్చును.

జోస్యుగారు:- నగరఅనారోగ్యములకంటేకీరిని తగినంత నీరు లభింపకపోవుటయే కారణమనియు, రెడ్డుహిల్స్ చెరువు నందు తగినంతనీరుదొరకుట కష్టముగ నున్నదనియు నుడివి, రోడ్లలో నీళ్లుజల్లుట, పాక్షివాండ్లు కడుగుటమొదలగుపనులకు సముద్రమునీటి సుపయోగించునెడల నీటిసమస్య తీరుననియు నుడివెరి.

మదనగోపాలు నాయుడుగారు:- సముద్రమునీటి నుపయోగించువిషయము గతరెండువత్సరములుగా కొంతమంది సభ్యులు విచారించుచున్నారు. కాని ఇందుకు చాల లక్షలువ్యయ మగును. సముద్రమునీటిని పైకి పంపుజేయుటకు ఒక పంపింగు స్టేషను నేర్పరుపవలెను.

డా. మల్లయ్యగారు:- చక్కెరమునీటిని సింగపూరునందుపయోగించుచున్నారు. కాని ముంబాయి నందు సముద్రమునీటి సుపయోగములోనికి దీసికొని రావలెననినవో 65 లక్షల వ్యయ మగును. అమెత్తము రెడ్డుహిల్స్ చెరువుమీదనే ఫెర్టిలైజర్లు తీసిననీరు లభింపగలదు. అంతియగాక, ఉప్పునీటి కొక పంపులసభ్యులయొ, మంచినీటికొక పంపులసభ్యులయొ, మొత్తమురెండు పంపులు రెండుకాశులందు ఏనగరమునకును లాభకరముగా ని, ఉపయోగకరముగాని గాదు.

నగరమున భూమిలోగుండ ముసుగుకాల్గులనేర్పరుచుపని ప్రారంభించిన ప్రదేశములందు ఆపని ముగియువరకు 15, 20 దినములు మురుగు, కాల్గులోనిలచియుండుననివచ్చుచున్నది. దీని ఫలితము అట్టి ప్రదేశములందు దున్నిటియందును నన్నిపాత్రజ్వరము జనించి విజృంభించుచున్నది.

రా. వై. లుకాశములు, మొదలగునానిని ప్రజలు నిజ నేంద్రప్రదేశమున నుంచుటకు లైసెన్సుల నొసగరాదు. నా గృహముప్రక్కన నొక రొట్టెల తినుగూడేయు చేకరికి లైసెన్సుసగబడెను. అందుండి వచ్చు వాసనచేతను వేడి ఆరించెను నే వచ్చుట నివారించుటకేమాత్రము పిల్లలేకండనన్నది. ఈవిష

యమునుగురించి మా డివిజను ప్రతినిధికి నాల్గయిన జాబులు వ్రాసితినిగాని యుపయోగము లేకపోయెను.

పి. నువరరావు నాయుడుగారు:- మల్లయ్యగారు నాడివిజనులోనివారే. నేనా జేకీరిని పరీక్షించితిని, అందుండి వచ్చు పాగలు సామాన్యపు చిమ్మిలలోనుండి వచ్చువానికంటె నెక్కువగావు.

డా|| మ:- నాయుడుగారు రెండుదినమును మాగృహమున నతిథిగనున్నచో దెయ్యగలను.

సుం. నా:- రెండుదినములు గాదు. వారముదినములున్నను ఆట్లే చెప్పెదను.

సామి వెంకటాచలముచెట్టిగారు:- కాఫీహోటలులకు మీటరులపైటి వారుపయోగించు నీటికి రెండింతలు చార్జీజేయుచుండుటచే కాఫీహోటలులవారు భోజనపాత్రలు మొదలగు వానిని దినమంతయు నొక్క చిందెడు నీటిలోనే మంచుచు చాల అపరిశుద్ధముగ నుంచుచున్నారనియు నీటిచార్జీని తగ్గించినగాని ఇట్టినితీ తప్పవనియు అవసరమునచో నితర పన్నుల హెచ్చించి నీటివన్నుగాని తగ్గింపవలెననియు నుడివెరి. గో. సుబ్రహ్మణ్య చెట్టిగారు ప్రతిపాదనను బలపరుచుచు అనారోగ్యకరములగు శుర్రుకాలలందు చాలముంది ఒక్కొక్కడు 5, 6 కుటుంబములు గూడ నివసించుచున్నవనియు వానిని సరిగ పరీక్షింపకయే అధికారులు లైసెన్సు నొసగుచున్నారని ఆక్షేపించెను. ఇట్లు నివసించువారు ఇదివరకు రోడ్డుప్రక్కన మురుగుకాల్గు లుండుటచే వానిలో తమ శరీరభాషను తీర్చుకొనుచుండెదవారు. ఇప్పు డవి మాసివేయబడుటకు నోడ్ల ప్రక్కననే అల్ప, అధికవయస్కుల నొనర్చుచుండుటచే వీధులు చాల అపరిశుద్ధముగ నున్నవి. ఇట్టి ప్రజలకు తగినన్ని పాక్షివాండ్లు స్నానము జేయుటకు కుళాయిలను అందు పెట్టింపవలెను. ఇవిగాక లోకాస్కేర్లు, కొత్తలుబహు మొదలగుప్రదేశములవద్ద పాటకజనములను అన్నము నమ్మువారు, మురుగుకాల్గుల ప్రక్కన దుకాణములపెట్టుకొని అన్నము విక్రయించుచుండురు. పాటకజన మాధులలో, మురుగుకాల్గుప్రక్కనే భోజనముచేయుచుండుట చాల వ్యాధులకు కారణము. ఇట్టివారు భోజనము లానర్చుట కచ్చటచ్చట భోజనశాలల నేర్పరుపవలెను.

చక్కెరయ్య చెట్టిగారు:- సభ్యులు, నగరమునందున్న లోపములన్నిటిని పెదకి పెదకి యుపన్యాయముల నొనర్చిరి. ఈ విషయములన్నిటిని గురించియు నివేదిక సంపుటకు ఆరోగ్య కాభాధికారికి వ్యవధిచాలదు. ప్రస్తుతము పరణము లిదివరకుకంటె హెచ్చుటకు గల కారణములగురించి మాత్రమే ఆరోగ్యాధికారి తన నివేదికయందు చర్చింపవలెనని గోరుట విధముమహున్నారు.

తీర్మానము వోటునకు లెట్టగా: సేగ్రీవముగ నామోదింపబడెను.

నుందరిలైలము

డబ్బీ 1-కి వెల రూ 0-8-0

ఒక షెట్టిలైలము విడుదల చేసిన ముఖమున ఏర్పడు మొటిమలు ఖచ్చల మామను. ముఖము కాంతివారి, నున్నగా అద్దమునలె ప్రకాశించును. చర్మము మృదుత్వము కలిగి నాజుకు తేరును. ఈలైలము మంచి సువాసన దలిగి మిగడలె నుండును. అమృతాంజనం డిపో, మదరాసు - బొంబాయి.

వర్షపాతము

సింహ, జూలై 7- అరేబియా సముద్రపు వర్షపాతము సంయుక్తరాష్ట్రమునందును మధ్యరాష్ట్రమునందును చురుకుగనున్నది. కాని ద్వీపకల్పముందు నీరసముగ నున్నది. దక్షిణబర్మా నగర ప్రాంతముందును బంగాళాఖాతపు వాయువనమును బలహీనముగ నున్నది. దక్షిణ బర్మా, ఫోటానాగపురం, పశ్చిమ సంయుక్తపరగజా, పశ్చిమ మధ్యయుండియా, తూర్పు కొంకణములందు వర్షము సర్వసాధారణమంతకు గురిసెను. ఉత్తర బర్మా, అస్సాము, ఉత్తర కేము, తూర్పు, ఉత్తర పంజాబు, కాశ్మీరము, పశ్చిమాత్తర సరిహద్దు రాష్ట్రము, ఘాట్నగర్, తూర్పుమధ్యరాష్ట్రము, బొంబాయి, డక్కనులందు స్పల్పముగ వర్షించెను.

టానాయి, క్యాన్యా 8, రంగూను 1, అక్కాబ్ 2, సిలిగాంగరు, నాఖాతీ, ప్రెచ్చా 1 1/2, థే ప్రాధూను, మనోక్రీ, రావలిపిండి 1 1/2, డోహాచి 2, పరచివారు 1 1/2, మాత్సు, సియోడి, పంచమహారీ, ప్రోందా 1, నాగపురము, లందు 1 1/2 అంతరముల వానమరిసెను.

నూచన:- విశేషపు వార్షిక గలగజోడు. (అ. ప్రె.)

వీరవలిపాలెం

ఈశల 1 కేడిని జ్ఞాననోదయ గ్రంథాలయముందు సి. ఆర్. దాసుగారి మరణమునకు విచారమును తెలుపుచూ ఒక సభ గావింపబడెను. వర్షము తమకొట్టును ఉదయము లగాయతు సాయంత్రమువరకు కట్టిచేసిరి. రహితులు తమ పనులను మాని భజనలలో పాల్గొనిరి. సాయంత్రము 3 గంటలకు లగాయతు 7 గంటలవరకు భజనలలో దాసుగారి చాయాపలుమును ఊతే గింపు జరిపిరి. సాయంత్రము వారి కుటుంబమునకు సానుభూతిని తెల్పుచూ దాసుగారి చిత్రాంతికి దైవప్రార్థనలు గావించిరి. ముగ్రంధనియం శక్రటరీగాలగు మి 101 యేషి చలమయ్యగారు దేశబంధు దాసుగారియొక్క జీవితమును గురించిని వారు గావించిన హహా కావ్యమును గురించిని విపులముగా నుపన్యసించిరి.

పాలెపు సుబ్బారావుగారు.

కాకినాడ మ్యూనిసిపల్ ఎన్నికలు

కాకినాడ మ్యూనిసిపల్ నెం 1, 2, 3, 4, 12, 14, 17, 28, 24, వార్డులకు యిదివరకు సభ్యులుగ నున్నవారి మాదు సవత్సరముల గడువు రాబోవు అక్టోబరు నెలతో పూర్తయి గును. అవార్డులకు తిరిగి కొత్తసభ్యుల నెన్నుకొనవలసి యున్నది. అగస్త్య, నెట్టెంబరు, అక్టోబరు నెలలలో ఎన్నికలు జరుగవచ్చును.

కాల్ గెను పక్షమున యెన్నికలకు నెలుమవారిని జూలై నెల 15 వ తేదీలోగా కాల్ గెను సంఘమువారు నిర్ణయించెదరు.

కావున కాల్ గెను నిధింధనలకు లోబడి కాల్ గెను పక్షమున మ్యూనిసిపల్ సంఘమునందు సభ్యులుగ నుండి గోరువారు తమ అభిప్రాయములను జూలై నెల 10 వ తేదీనాటికి వాకు అందునట్లు పంప కోరుచున్నాను.

మొదపాక రంగయ్య,

కార్యదర్శి, నగర కాల్ గెను సంఘము, కాకినాడ.

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ వర్తన పరిశోధనాత్మక వార్షికోత్సవము - ఒంటిమెట్ట

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ వర్తన పరిశోధనాత్మక వార్షికోత్సవము, ఆంధ్ర ప్రదేశ్ వర్తన పరిశోధనాత్మక వార్షికోత్సవము, ఆంధ్ర ప్రదేశ్ వర్తన పరిశోధనాత్మక వార్షికోత్సవము...

నను విషయంబులను బహువిధముగా జేసి, పిమ్మట రిజిస్ట్రేరు గారగు వేంకటరంగరావుగారును బిల్లుల ఫలములను గురించి మునుపాటివలె బ్రతీకరించిరి. అనంతరము బహుమతులు తీర్చుటకు జాలరకుం బంచిపెట్టుటకు సభాధిపతిగారు ప్రారంభించిరి. ఈ సత్కర్మమున నుత్తమపరీక్షయందు ఉత్తమముగ నుత్తీర్ణుడైన నెల్లూరు మండల వాస్తవ్యుడు శ్రీ చూబంట-వేంకటకృష్ణమండల సభ్యుని, గాళిపాస్తి సర్కారువారి పాఠశాలయందు పాఠ్యాధ్యాయులుగా నున్న శ్రీ చూబంట వేంకటరమణయ్యగారికిని స్వర్ణపతకములను, బుస్తకములను నొసంగిరి. వీరిలో మొదటివారు వాచకపరీక్షయందును బ్రహ్మలైరి. తర్వాత గ్రహకృష్ణముగ ముగ్గును పరీక్షోత్తీర్ణులను, బ్రహ్మపరీక్షోత్తీర్ణుల ను వారికిని నుత్తమ ముగ్గుముకు రజతపతకములను బుస్తకములను, బహుకరించి పరీక్షయయిన సామాన్యులకు యోగ్యతాపత్రముల నొసంగిరి. అభ్యర్థులు కొందలు సభకు రానందున వారికి బహుమానముల బంపునట్లు చేయబడియె. అటుపిమ్మట సర్వాసభాధిపతిగారు లోకమున నీవరీక్ష జక్కగా వ్యాపింపజేయవలయుననియు, దీనివలన దైవభక్తి, దేశభక్తి, భాషాభక్తి కలుగునని వృద్ధుమధురముగ నుపన్యసించి సభకు జయప్రదముగ భగవన్నామసంకీర్తనంబుచే, బుర్జము గాంచిరి. సభ్యులకు జంపనపుష్పతాంబూలఫలంబు లాసంగబడియె. వచ్చినవారి కెల్లరకు మద్రాసోపేక్షముగనన్న దానమొనర్పబడియె. గోచితెప్ప తక్కిన వేషములు లేని వాసుదాసుని ప్రయత్నములు ప్రపంచమునకు నెక్కువగ నుపకారమును జేయుచున్నవి. ఎల్లరును నేయేవిధములగ సహాయము చేయగలవారో యట్లుపరీక్షించి సహాయపడి తదుద్యమము నభివృద్ధి నొనరించి స్తోత్రపాఠు లగుదురుగాక యనియు శ్రీకొండ రామస్వామి కృపాపూరిత హృదయమునై శ్రీ ఆంధ్రవాత్సక్తి వారి కొలను సుబ్బారావుగారిని జరకాలము మనునట్లు దీవించి లోకము నుద్ధరించునట్లు చేయుగాక యని ప్రార్థింపవలయుననియు గోరుచున్నాడ. ప్రశ్నోత్తరము లెంతయు గోనియాడఁ బనియున్నవని తెలుపుటకు సంకసపడుచున్నాడ. వారి యుద్యమము చిరస్థాయియై నెలయుగాక యని కోరువాడ.

జనమంచి వేంకటసుబ్బారావుశర్మ.

శ్రీ శ్రీ వేటూరి సుందరశాస్త్రిగారు

వివిధ తాలూకా పెదకల్లేపల్లి వాస్తవ్యులను ఆయుర్వేద ఘనవైద్యులను విద్వాంసులను అగు వేటూరి సుందరశాస్త్రిగారు పెదకల్లేపల్లియందు తమ స్వగృహమున ఆపాదకు ౧౪ ఆదివారము వరకు మాడున్న రంగంబులకు పరగించిరిని తెలుపుట కొంతయు విచారించుచున్నాను. అనేకమంది నిపుణులని పేరుగన్న ఆంగ్లేయ, ఆయుర్వేదవైద్యులు కుదుర్చలేని వ్యాధులను వీరు తమ అనుభవముచే కుదుర్చగలిగిరి. అనేకమంది రోగుల వీరి వైద్యమునగోరి పెదకల్లేపల్లి వచ్చుచుండిరి. వీరికి వైద్యమునందేగాక జ్యోతిషము, శాస్త్రము మున్నగువాటియందును మంచి ప్రవేశముగలరు. వీరికిపుడు సుమారు 80 సం॥లకు మించి వయస్సుండును. వీరికి 4 గరు కొమరులు, కొమార్తెలు గలరు. శ్రేష్ఠపుత్రుడు వెంకటేశశాస్త్రిగారు మచిలీపట్నం పోస్టాఫీసునందు దొడ్డిగ నున్నారు. వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు వీరి ద్వితీయపుత్రులు. ఆంధ్రసారస్వతమున పేరెన్నిక గన్నవారు. మాడవకొమరుడు చంద్రశేఖరశాస్త్రిగారు యల్. యం. పి. పరీక్షయంబు కృత్యంబైరి. నాల్గవకొమరుడు శంకరశాస్త్రిగారు ఆయుర్వేద విద్య నేర్చుకొని మక్త్యాలలో వైద్యులుగానున్నారు. కడపటి యిరువురు కన్యయులు తండ్రిగారి యభిమానవిద్యయన వైద్యము నభ్యసించి యుండుట శ్లాఘనీయము. మాకుటుంబముయెడల వాస్తవ్యులు గలిగిన సుందరశాస్త్రిగారు గతింబులవల మాకేగాక, మా గ్రామముకు పెదకల్లేపల్లికివి, వైద్యవృత్తిని లోపముగలిగిన దని చెప్పుట యతిశయోక్తిగాదు. వీరి కొమరులకు సానుభూతిని తెలుపుటయేగాక సుందరశాస్త్రిగారి ఆత్మకు పరమేశ్వరుడు శాంతి నొసంగుగాక యని ప్రార్థించుచున్నాను.

కొ. శివరామకృష్ణరావు.

కొకయినును దొంగతనముగా అమ్ముట

చాకుబజారులో కొకయినును దొంగతనముగా అమ్ముచున్నందులకై సుత్రాపూరు పోలీసుస్టేషనులోని అసిస్టెంట్ సబ్-ఇన్స్పెక్టరు గిరిశచంద్ర ఘోషను ఎక్స్‌ప్రెస్ పోలీసుగా రిజిస్ట్రేషన్.

చెన్న పురి బజారుధరలు

1925-వ సం॥ జూలై నెల 8-వ తేది బుధవారము

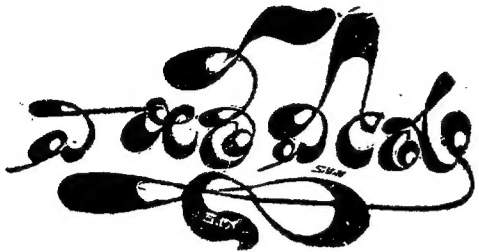
Table with market prices for various goods like rice, oil, and other commodities. Columns include item names and prices in different units.

Terrible Reduction in prices!

బుక్ డిపో.
బరంపురం (గంజాం)

ఆంధ్రదేశమున దెనుగున పథము నిరూపకనల యిదియే
యని యెంతో విన్నగన్న ఈ విజయవీర నిరూపక - నల
మూడుభాగములుగా విభజింపబడి ద్రోహులకు బట్టుటకు సాటి
లేని మేధాసామగ్ధ్యముంజూపిన, నిరూపకాధ్యక్షుండగు ఆరిం
దమ్మచేసిన సాహిత్యకార్యమును, ద్రోహిగాను పూర్వసాహిత్యము
చేసిన ఘోరతరకృత్యములను బండ్రింటికి దీసిపోక చదువరుల
యొద్దను పులకరింపజేయు కథావిధాన మిందుగలదు. కథాభాగ
ముతో సంబంధించిన హాఫ్టావ్ పటముతో మిక్కిలి ఆంద
ముగా నున్నది. వెల రూ 0-12-0.

ద్రోహిగాను పూర్వసాహిత్య భాగ్యమును జూమిలియ
యెత్తును, నిరూపకుని పైయెత్తును చదువరుల గుండెయిది
యజేయును. జూమిలియ యొనర్చిన ఆమానవ కార్యములు
చదివి తీరవలెను. జట్టిబాబు జుమలతో తెచ్చిన మోహపు
జట్టియును, యోగిలియైన జుమల చేసిన యంద్రజాలములును,
అరిందమ్మ చూపిన అపమాన మహేంద్రజాలములును, తెలిసి
కొనుట బుద్ధిమతులకు విధి కథాసందర్భముగల హాఫ్టావ్
పటముతో ముచ్చట గొల్పుచున్నది. వెల రూ 0-12-0.

నేనే తరవాయి భాగము
వాడేమిడు, నేనే, ఈ కథావాడుక, నాయులను పూర్వ
సాహిత్య జూమిలియలకు గుగవకు కాలారాయ నేసిన గర్భ
నిర్వేకకర్మకృత్యములను, తెలుగులో మున్నెండు నన్నియు
జుమ్మలు గలిగి, యెత్తు పై యెత్తుతో, నవరసభరితమై, నిం
తెంగలను పెడుకు పన్నాహములతో, హాసాంధ్యరసరస
తో, తప్పుల తిహాసాతో, చదువ వారంభించినది మొదలు
నంతమగువరకు వాసనీయ నల్లని యచ్చిత నిరూపక విడి
యే. ఆహూన శ్రీ పి ధీరహిమల జూపు కవిత్వ పుష్కల
సంపదలతో నిర జిల్లుము, నూకక్రమున మూడురంగుల హాఫ్
టావ్ పటముతో చుచ్చటగొల్పు నిరూపక నవలా కథామణి
యిదియే పోనేటియ ప్రత్యేకము వెల 1-0-0.

ఈ మూడు గ్రంథముల నొకేసారి గైకొనినచో
ఈమూడును రూ 2-4-0 కే యివ్వబడును.

ఈమూడు గ్రంథముల నొకేసారి గైకొనినచో
(Mysteries of Rama) ప్రభుమఖండిము జూకీరెంటి
కథలు పూయ విభ్రమములు అను పౌరాణిక నకలు (నాడే
వీడు, శోనీ, కాలారాయల గ్రంథకర్త విరచితమై, కేల
జుక్క చందాచారలకును, ఇట్టడే కొయిందు తదితరలకును
సంపద్య యున్నాయి. నేడు మొదలు ఒకమాసము ఎరకును
యీ గ్రంథమును కొను వారికెల్ల 1.4-0 కే పంపబడును.
పోస్తేటి ప్రత్యేకము.
డి. వి. కృష్ణారావు,
వేగుజుక్క బుక్ డిపో, బరంపురం (గంజాం)

ద్వంద్వ ప్రభుత్వ వివాదము

మార్క్సింగు పోస్టు ప్రతికవాసము

వి. రామస్వామి మొదల్యారుగారి జవాబు

జూను 16 వ రేడియో మార్క్సింగు పోస్టు ప్రతికయందలి ప్ర
ధానవాక్యము దానిపై వి. రామస్వామి మొదల్యారు ఎం. ఎల్.
సి. గారి ప్రత్యుత్తరము యాదినగలవు:—

ద్వంద్వ ప్రభుత్వము అంతరించుట,

మాంజేగు విధానము ప్రకారము దేశీయుల కొప్పరించ
బడిన ప్రాముఖ్యత కాఖిలను దెంగాలు ప్రభుత్వమువారు
తిరిగి తమ స్వాధీన మొనర్చుకొని రని వి నుటకు
సంతోషించుచున్నాము. విభజింపబడిన పథ యెన్నడు నిలువజాల
దు. అనుముఖ్యమూలమును యీవిధానము దెలుపుచున్నది. ఈ
విధానమును బొత్తిగా కాన్యసాగనజ్ఞానములేని లయనలు కర్మి
గారు కనిపెట్టిరి. లాంగనివారిని లాంగించుటకు, సమా
ధానపడ నసాధ్యముగనుండువారిని సమాధానపరచుటకు, యిది
ఉద్దేశింపబడినది. ప్రభుత్వమును ఆంక్షేయులు, భారతీ
యులు యిరువురి క్రిందనుంచుటకు
తలపెట్టబడినది. ఈవిధానము అపజయము గాంచనని యం
డెను. గాననే విఫలమయినది. దెంగాలులో ఆందోళనపరు లధిక
సంఖ్యాకులై కానననభలలో చేరి ప్రభుత్వవిధానమంతయు ఫంట్టి
భూతి మొనర్చిరి. ముగ్ధరాష్ట్రములలో గూడ నట్లే జరిగెను. కాని
అచ్చట కొంతకాలము క్రిందటనే ప్రభుత్వమువారు దేశీయుల
సహాయము లేకుండ స్వయముగ ప్రవర్తించిరి. ఈవిధానము సరిగా
నెరవేరుచున్న యితరరాష్ట్రము బాంబాయి, మదరాసు
పంజాబులలో నైనను, ప్రభుత్వోద్యోగులు తరచు మధ్యపడి,
అనేక అపవాదులకు ప్రత్యుత్తరమియవలసి వచ్చుచుండును.
ఈవిధానము కొనసాగుచున్నను, ఆర్థిక సామర్థ్యమునకు, ప్ర
భుత్వ గౌరవమునకు భంగకరముగ నున్నది.

దెంగాలు ప్రభుత్వమువారు ఇండియా కార్యాలయము
వారి అనుమతిలేనిది యీరుదీచర్యకు గడంగిరిని తలంపజాలము.
కావున భారతభూమి దక్కనలెనన్న రాష్ట్ర ప్రభుత్వముల గౌ
రవము కాపాడలెనని ప్లేటు సెక్రటరీగారు గుర్తించి యుండు
రు. ఇది యే నిజమగుచో బర్మి ను హేడు
ప్రభువుగారిని అభినందించెదము. దెంగాలులో కాంగ్రెసుపక్ష
మువారు సహాయముజేయ నిరాకరించుటచే ప్రభుత్వమువారి
చర్యకు గడంగుట భావ్యముగనే యున్నది. కాని మాంజేగుగారి
విధానము పూర్తిగా ఫంట్టిభూతిగాక నీచమార్గముబట్టి లోప
భూయిష్టమైయున్న యితరరాష్ట్రములలో గూడ యిట్లే ప్రవ
ర్తించవలెను. ఖడ్గముచే సంపాదించిన భారతభూమిని పరిపాలిం
చు అధికారము నిలపెట్టుకొనవలెనన్న మనము స్థిరముగ మంచి
సామర్థ్యముగల పరిపాలనావిధానము స్థాపించవలెనని బర్మి
హేడుగారు గుర్తించిరి. పరిపాలనయందు ప్రతికాఖిల ఆంధ్రవే
యులచే యీసంస్కరణములు మనహక్కును నీరసపరచినవి.

ఇదివరకు గోల్కొండయినది యిప్పుడు తిరిగి తీసికొను
టకు ప్రారంభించుటచే ఇండియాలోని బ్రిటిషు నిలదగూర్చి
అన్యాయమును వారందరు ధైర్యముగ నుండవచ్చును. ప్రా
ముఖ్యత కాఖిలను అధికారము 1927 సం॥ జనవరి 21 రేడియో
యండు నట్లు తెలియుచున్నది. అట్లు
గా కన్పిరముగ నుంచుకొనవలెనని యే
మేము గోచెదము. కాని ఒకసారి తీసుకొనిన అధికారమును
తిరిగి గోల్కొండదరని భావించును.

ప్రత్యుత్తరము

వి. రామస్వామి మొదల్యారుగారు యాదినగలిగిన ప్ర
త్యుత్తరమును ఆప్రతికయందే ప్రకటించిరి:— మిప్రతికలో
“ద్వంద్వ ప్రభుత్వ ఆంక్షేయము” గూర్చిన ప్రధానవాక్యమును
వదిలితిని. ఇండియా విషయముల గూర్చి సందేహపు వ్రాతల
వ్రాసి, భారతీయ రాజనీతజ్ఞుల యెడల సానుభూతి పలుకుల
దెల్పును తమలోని యభిప్రాయమును దాచియుండు వారాప
త్రికలే గాక, నిజముగ తమ యుద్దేశమును వెల్లడించు ప్రతిక
లుగూడ యున్నవని సంతోషించుచున్నాను. “నేటిపు పోలిటిక్స్
యను” (దేశీయ రాజనీతజ్ఞులు) లకు మీరు ఇండియాలో నిజ పరి
స్థితిగూర్చి విజ్ఞానము గలిగించుచున్నందులకు గూడ సంతోషించు
చున్నాను. మీరు తెలియకపోవచ్చును గాని, మీరు ఇంగ్లాండు
ప్రజలు ఇండియాను గూర్చి యేమి తలంచు

చున్నారో, ముందేమిచేయవచ్చునో, భారతీయులకు వెల్లడి
జేయుమని వారి ఆజ్ఞానమును గుర్తించగలగజేయుచున్నాను.

నేను కాన్పిటిట్టాను మ పర్తి ననుసరించు వాడను.
మదరాసులో మంత్రుల పక్షముకు చెంది, ద్వంద్వ ప్రభుత్వ
విధానము కొనసాగించ భక్తిపూర్వకముగ పనిచేసిన వాడను.
మాండేండ్లకాలము పార్లమెంటురీ కార్యదర్శిగా పనిచేయుటచే
పరిపాలనా విధానము లోపల విషయములు గూడ తెలియును.
మియొక్క తెలివైన సలహాను బర్మిను హేడ్ ప్రభువుగారు
అనుసరించి ద్వంద్వ ప్రభుత్వ విధానమును అంత మొందించినచో
అట్టే విచారమండవని నేను రూఢిగ చెప్పగలను మీరను
కొనిన కీర్తిగగాక, భారతీయ రాజనీతజ్ఞులకు చాల సహాయపడిన
వారగుదురు

యెన్నడు గోజులలో మిప్రధానవాక్యములు స్వయం
నిర్మాణముగ్రములు మన్నుగు పెద్దజుట్టు జెప్పవచ్చు పుడుమిగి
వ్యాసమునందు వ్రాసిన భావములను వెల్లడించిన బాగుండెడిది.
అప్పుడే “ఇండి గాను బర్మినుతో సంపాదించితి మని” నుడివిన
బాగుండెడిది. మీరు చరిత్ర విషయములగూర్చి సందేహములే
గాలికబాగులు, పుక్కిడి పుర్వములను చెచ్చి ప్రతికా
ప్రధాన వ్యాసమునం దెక్కించుచున్నారో ఇండియాను యెన్న
డైన యుద్ధము చేసి కత్తితో గచ్చిరా? ఒకవేళ ఖడ్గ సహాయ
మునే గచ్చివచో, అది యేవరి ఖడ్గ సహాయమా జ్ఞప్తి
యున్నదా?

నీచపు అసత్యము

“ద్వంద్వవిధానము కొనసాగుచున్న రాష్ట్రములలో
నైనను ప్రమాదకరముగ అపవాదులు అపహేళన బాటుటకు
బ్రిటిషు ఉద్యోగులు మధ్య పడవలసివచ్చుచున్నదని” మీరు
వ్రాసిరి. ఇండియాలోని అభివృద్ధినిగోధించు ఆంగ్లో ఇండియను
పత్రికలలో నేదియుగూడ యంత నీచపు అసత్యమును వ్రాసి
యుండదు. కాని, అజ్ఞానము “దేశీయ ప్రజల” నెదుట
యుంచుకొని ఇండియా రాజకీయములగూర్చి, మంత్రులగూర్చి
మీరు ఏన్నేని అసత్యములు వ్రాయవచ్చును. బ్రిటిషు ఉద్యో
గులు వారించిన ప్రమాదకరముగ అపవాదులేవో తెలియజేయ
గలరా? కలకత్తా ‘బ్లాకు హోల్’ కథనము మరచించు
నట్టి 70 మంది మాజీకొల్లెటలను గాలిచీరని రైలు పెట్టెలో
బెట్టి హత్యగావించుట మిఉద్యోగులు వారించిన వానిలో నొ
కటి గాబోలు నేమి?

ఈవిధానము భారతదేశ ఆర్థికస్థితికి వివాదకరముగ ను
న్నదని మీరు వ్రాసినారు. అందు మాత్రము మీరు నిజము పలి
కిరి. ఈవిధానము యండగనే 1919 సం॥ వ మాంజేగుగారు
ఇంపీరియలు సర్వీసు ఉద్యోగుల శీతములను అమిలముగ నెచ్చిం
చిరి. ఈవిధానమువల్లనే రికమిటివారు సాలునకు కోటిరూపా
యలకు పైగా వ్యయభారమును మాడేమునై. మోపిరి.

ఇప్పుడు, దేశీయ అధికార విషయము పోల్చి, కొనరా
దని జెప్పవ మీరు ముగించిరి మిహాటకు నేను లెఖాస్తు పలు
కుచున్నాను. ఏమన, మిరెంత బిరుగగా భారతదేశముపై స్వార్థి
చేయుచుండిన భారతదేశ మిఅధికారము నుండి విడుదల యగు
టకు అంతదగ్గర చేరుచుండును. మాకు ‘యధాధికారము’ మార్గలు
లా విధానము కావలసియున్నది. ఇతిర అసందర్భము లపునర
ము లేదు. నూతన మార్గినిపొమ్మ మకు సహాయము జేయు
గాక.

మాన స్థాల్లా సి నీ మాత్రలు
30 మాత్రలు 0-10-0 (పథి బిగాలు)
వెలసులభము! (పోస్టుఖర్చుల ప్రత్యేకము) గుణగ్రహీతము!
కీరీరములో ఉష్ణాధిగమ్యముచే కలిగిగి ధైర్యకాకల
కిమాత్రలు తివ్యావృత్తిము. అశీర్వము, అభిచి, బిభృతీయలు,
అగ్నిమాంద్యము, అతిదాహము, ఎక్కిట్టు, శర్యాంగముల
యందు బలక్షయము, పిక్కులు, పార్శ్వములు, శిరస్సు,
ప్రేక్షు, అస్థులు మొదలపావాయయ గలిగిగి నొప్పులను
బోగొట్టి దేహమును మంచి ఆరోగ్యమునకు ధైర్యము.
ఈమాత్రలు మేహపాతిశోషములను తెలుటనే నూన్మును.
ఇందు అనేక ఓషధులు చేరినవి. అనుభవముగగ్గ దోషధ
మునుటచేలను పరమహంసక్రియ యని చెప్పవచ్చును.
ఒక్కసారి వాడేమాచిన నిజము తెలియగలగి.
చిరునామా:— (1078)
ఆయుర్వేద వైద్యునిలయం,
పోస్టు నిమమోలు, ఎలకుర్రు, కృష్ణాజిల్లా.

వృత్తాంతలేఖలు

రాజమహేంద్రవరం

(ఒకవిలేఖరి)

జూలై, 8:— మ్యూనిసిపల్ ఆయుర్వేద భర్తవైద్య కాల తృతీయ వార్షికోత్సవమున్ను ఇన్నీసు కేటయందలి బ్రాంచి వైద్యశాల ప్రధానవార్షికోత్సవమున్ను మూడవయం హాలులో ది 2-7-25 వ తేది సుబహరం సాయంత్రం 5 గంటలకు మహారాజశ్రీ డిప్యూటీజడ్జిగారు గొల్లకోట గంగాధర సోమయాజులుగారి ఆధిపత్యమున జరిపబడినది.

రిలక్ సంస్కృత పాఠశాలయందలి విద్యార్థులచే భవ్యం తరి ప్రార్థన చేయబడినది.

అగ్గశిఖలు, శృతి, స్మృతి, ఆయుర్వేదప్రమాణములతో ఆహారవిహారములను గూర్చి విపులముగా నుపన్యసించిరి.

ఆయుర్వేద ప్రాశస్త్యమును గూర్చి ఆయుర్వేద విశారద, చావలి రామమూర్తి శాస్త్రిలుగారున్ను, ఉపాధ్యాయుల సూర్య చింతామణి శాస్త్రిలుగారున్ను, గరికపాటి శివపతి శిష్యులుగారున్ను విపులముగా నుపన్యసించిరి.

ఆయుర్వేదప్రచారమును గరించి శ్రీయుతి పి. నారాయణదేవు, నారాయణమూర్తిగార్లచే ప్రభావంజకముగా నుపన్యసించినది.

అగ్గశిఖని అంత్యోపన్యాసమున ఈ వైద్యశాలకు అనుకూల మయ్యి భవనమున్ను, దానికి సంబంధించిన సమూహికల తోటయున్న ఒక వైద్యపాఠశాలయున్న కాలిక్విలయునని పురపాలకసంఘమువారిని హెచ్చరించుచు ఉపన్యాసమును ముగించిరి.

కందుల లక్ష్మీపతిగారు పురపాలక సంఘము కేరవున అగ్గశిఖనికి వందనము లర్పించిరి.

హైదరాబాదులో

శకుంతలనాటకము

(ఒకవిలేఖరి)

25-6-25 తారీఖున శ్రీమైలవరం బాలభారతి సమాజ మువారు శకుంతలనాటకమును కనుమహాపరమగ బ్రహ్మచారి. మా హయిరరాబాద్ హాసులకు శ్రీయుత యడవల్లి సూర్యనారాయణరావుగారి యుత్సృష్టమయ్యంతేమము జూచుభాగ్యము గలుగజేయమని కోంటిమిగాని దైవ మనుగ్రహించి మాకాయవకాశముగల్గించి కన్నులుగిగిన ఫల మనుభవించజేసెను.

మహాభుజుల శ్రీరాజా సర్ కిపిప్రసాద్ బహద్దరు గారు దుర్గభూమిని తేవడివచ్చి నాన్విగ్గునుచే సభ నలంకరించిరి. శ్రీమతి సహజినీదేవి, శూమెరయయును గొప్పగొప్పజాగీరు దారులును, శ్రీ వెంకటరంగారెడ్డి కొత్తాల్లుగారు, దివాన్ బహద్దరు ఆంధ్రమదం అయ్యగారు బి. ఏ. బి.యల్. హయి కోర్టువకీలుగారును, మామపాటి హనుమంతరావు పంతులుగారు మొదలగు మహామహులును విశ్వేయముల యానాటిప్రేక్షక బృంద మెంత విలువగలిగియుండెనో తెలియనగును. చాలమందికి ప్రశ్న తమ దొరుకక నిర్విణ్ణులై తిరిగిపోయిరి. హాలు క్రొక్కిరింపొయెను.

రంగభూమి శ్రీయడవల్లి సూర్యనారాయణరావుపంతులుగారు తమవైజ్ఞానిక భావవిలాసాదులచే సభ్యుల నిమిషములలో వశపరచుకొనిరి. అంతట యూరకొనక మహావికారి రాసుని స్తోత్రములను మృదువగుర శారీరమున భావానుసార్యమైన రాగపాకడలతో జదివి వెంటనే తెలుగుపద్యములను నెమ్మదిగ, స్పష్టముగ పాఠ్యముగ బాడి సభ్యులకై తన్వవిరహితుల జేసి యనిర్వాచ్యమైన యొకప్రదేశమునకు గొంపోయి యదట బంధీకృతముగాంచి స్వస్థానమును దిగి జేరుటకు సాధ్యపడనియ కుండ జేసిపై తెను. ఈసందర్భమున సంస్కృతముందు నుంచి పాండితియు గంగాభిమానియు హైకోర్టువకీలును అయిన దివాన్ బహద్దరు ఆరావముదం అయ్యగారు వేదకాక్కి యీ తీరున గొనియాడిరి. "నేడు మన పురవాసులందరము శ్రీ సూర్య నారాయణగారికి యెంతయు ఋణపడియున్నాము. ఆయన మనలనందరిని యారోజన తరింపజేసెననుటలో సతితమోక్ష యిందుయ్యులేదు. సంస్కృ

తకవులలో కాళిదాసు మహామహుడు. ఆయన నాటకము లన్నిటిలో కాకుంటేలే శ్రేష్ఠము. అట్టిదానిని భావము జేడకుండు, రసాభాసము జేయక మిక్కిలి సామర్థ్యముతో వీరు ప్రదర్శించుచున్నారు. మనము నిజముగా భవ్యము. ఆంధ్రప్రదేశ్ లో సూర్యనారాయణగారికి సరితూగగలవారు లేరను నిశ్చయము. ఆయనకు సాహిత్యజ్ఞానము బాగుగానున్నట్లుగపడెడిని. లేకుంటే యీయద్భుతభావ ప్రకటనాతీతయము లభింపదు. కాళిదాసుని యుత్తమకృతియొక్క గొప్పతనము నేడీయనద్యారా విదిత మగుచున్నది. శకంతల పాత్రధారి సంకీర్తరావుగారును మిక్కిలి శేష్యులతోను, రసజ్ఞులతోను పాత్రాచిత్త్యమును గాపాడి మనఃసంతోషనిమగ్నులజేరిరి. వీరిరువురకు మన మెంతయో కృతజ్ఞులము."

శకుంతలను గాంధర్వవిధిచే వివాహము గావించుకొను దృశ్యమునందు శ్రీ సూర్యనారాయణగారు మిక్కిలి సరసముగ, మిక్కిలి చమత్కృతిగ, మిక్కిలి రమ్యముగ, మిక్కిలి అద్భుతముగ వ్యవహరించి దత్తులని మెచ్చుచుండిరి. శకుంతలను ఆనవాలు పట్టలేని సమయమునందు కన్యశిష్యులతోను, శకుంతలతోను సలిపిన సంభాషణవైఖరి వారి ప్రతిభావిశేషమును వెల్లడించినది. చివరకు భార్యను, కొమరుని మరల కలిసికొను సంవర్ణములో

వీరి మేధాశక్తి, పాండితి, లోకానుభవము, పాత్రాచిత్రితకటమై విద్యాన, నటశిఖాహానియును విరుదముల శబ్దార్థములను అపుడు తెలిసికొన నవకాశము గల్పించెను. తన కొమరుడని యనుమానము, కాదని యనుమానము, ఇట్టి అంతర్ద్వందములు యాదృశ్యమున బనిచేయును.

శ్రీరాజా కిపిప్రసాద్ బహద్దరుగారు ఒక వెండిపీల్లును కంపెనీవారికిని పొరులు కొన్ని పతకములను కొందరి నటులను బహుమానముజేసి కృతజ్ఞత వెల్లడింపజేసిరి.

శ్రీ సూర్యనారాయణరావుగారు మరల యె ఘ ఘ వతులో? రామదాసు వేమము వారికి పెట్టినది పేరని వింటిమి. వారిని రామదాసుగాజూచు భాగ్యముకై యువ్విశులూరు చుంటిమి. కాని మా కాయదృష్టప్రాప్తి గల్గింపకుండనే వారు మరలిపోయిరి. అందుకై హైదరాబాదు సికింద్రాబాదులు యెంతయో పరితపించుచున్నారు. వారిని మా కాఫలానుభవము గల్గజేయవలయునని బ్రాధించుచున్నాము.

వేలకునుందు వెల సీసా 1-కి రు. 0 4-0

ఈ నూనెను తలకురాచిన పేలు ఈపి నశించును. చర్మమునకు వెండ్రుకలకునీ యుండక వెండ్రుకలు పెరుగును. అమృతాంజనం డిపో, బొంబాయి - మదరాసు.

వేగుజుక్క బుక్ డిపో, బరంపురం, (గంజాం)

వెల రు
1-8-0.

పోస్టేజీ
ప్రత్యేకము.

గ్రంథకర్త:— 'వాడేవీడు' 'నేనే', కాలూరాయి, అను నపు ర్య నిరూపమాన నిరూపక నవలాతిలకముల వ్రాసి మెప్పు వడసిన మ. శ్రీ. దేవరాజు వేంకట కృష్ణారావు పంతులుగారు.

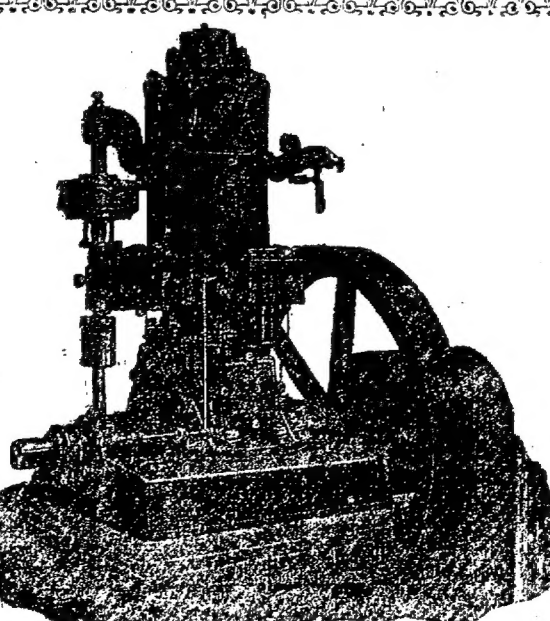
ఆకాశము బలె నిర్మలంబగు రామాయణ కథావస్తువునం దెట తప్పుల ఎమఁజాలు, రాగల వక దిగ్భిమ యీ పుస్తకము చదువు వరకును మా చదువరులు దెలిసికొనజాలరు. చదువ నారంభించిన విద్యువజాలరు.

శ్రీరాము వివాహమునకు బూర్వము జనక ప్రార్థనకు నీతారామల నెటులైన నగలప నుద్దేశించిన విద్యావిక్రమి కల్పిత యజ్ఞమునకు రాణుడు సారణప్రేరుడై, నీతావహరణమునకు వచ్చి యొ దెన్న గానక, దారాము వేసమున నీతను గొనిపో జుద్దేశించి మాయనీతను గాంచి నిజ నీత యని భ్రమజెంది మోసపోయి సంగంకృతాపరాధము నకుఁ జిందించి, పగసాధింప పాతాళ లంకేశ్వరుని సహాయ మభిలషించి, తుద కాతండును చె జిక్కిన నీత స్వచక్ర భయమునలన మాయముగట రావణునికంటె వేయుమడుంగు లధికముగ మోసమునొంది, చిఱిచి, లంకేశ్వర పాతాళ లంకేశ్వరులు రాముడు హరువిల్లు విరచుటయందును, నీతాకర్ణాణ సమయమునను, పంతులన నెన్నియో యుపములు వన్ని, విఫల మనోధ్యుగుటయు, లోనగు భయానక విషయములతో, నసంఖ్యాక రామాయణ సారాంశములతో, శ్రీరాముకాలపు, ఆర్థిక, చరిత్రాత్మక, భూగోళ విశేషములతో వివిధరంగుల చిత్రపటములతో, నపూర్వమై, నవర సభరితమగు కథావిధానముతో త్వరలో మిమ్ముల దర్శింప నున్నది.

ప్రశులు స్వల్పముగటా జేసియు, పుస్తకము గొరువా రధికముగుటను, గ్రంథమున కథా సందర్భానుసారముగ బొంధపరుపబడు పెన్సిలంల పటముల కగు వ్యయ మధికముగుటను, ముందుగ నొక రూపాయి అడ్వాన్సు నిచ్చిన వారికి రజీదు నిచ్చి, ముమ్మందు నిర్ణయించబడబోవు ఆసలు ఖరీదున 0.40 తగ్గించి, తప్పక వారికి ప్రతుల పంపజేయు పూచీపడగలవారము. శీఘ్రకాలములోనే ప్రచురింపబడును. (వైండులో నున్నది)

1921 జూలై నెలాఖరులోగా అర్డర్లను పంపు వారికి పంపాదాదుల కొసంగు వెలలకే లభించును.

డి. వి. కృష్ణారావు, బరంపురం (గంజాం)

ది "టక్సు హామ్" (క్రాడుఆయిట్ ఎంజి నెలు 7½ డి. హెచ్.

పి. మొదలు 240 బి. హెచ్. పి. వరకు తయారు చేయబడును. మిక్కిలి సామాన్యమైన మాదిరిది. పని చేయుటకూడ సులభము. చతురత లేనివారుకూడ దీనిని సులభముగా గ్రహించి నిర్వహించుటకు పిలు గలదు. ఎంజనులలో చిత్తకనభాగములు లేవు. అన్నిభాగములను పూరిగాను సులభముగాను ప శి లించుటకు పిలుగలదు. ఈఎంజనులు బ్రిటిష్ యద్ధ నావలకు సరఫరా చేయబడినవి. 1923 యెడా జులైలో జరిగిన ప్రపంచ ప్రదర్శనమునందు ఈ ఎంజనుకు "గ్రాండ్ ప్రెక్సు" అ గొప్ప బహుమతి నియ్యబడినది. 7½ బి. హెచ్. పి. ఎంజనులు ప్లాకులో సద్దముగా నున్నవి.

ధరకు, ఇతర వివరములకు ఈదిగువ విలాసమునకు వ్రాయవలెను

Sole Agents:— V. RAMAKRISHNA & Co., 2/2 9 Angappa Naick Street, Post Box No. 169 MADRAS.

ఆంధ్ర ఆయుర్వేద విద్యాపీఠము

ఈ సంస్థ ఆంధ్రదేశమున ఆయుర్వేద విజ్ఞానమును వ్యాపింపఁ జేయునట్లు నిర్వహించుటకు ఆంధ్రవైద్య సమ్మేళనాంతర్గత సమితిలో నొకటిగా ప్రతిపాదించి మొదటి నిధి భారత వర్షమునకును సంబంధించి ఆయుర్వేదవిజ్ఞానమువిషయమున పనిచేయునట్లు యొకటి ఏర్పడి యున్నను, ఆంధ్రదేశమున జాతీయ ఆచరణమున నుండి వచ్చుచుండు వైద్యసంప్రదాయమును బాగుచేసి అభివృద్ధికి తెచ్చుటకును ఆంధ్రదేశమున వాయుర్వేద విజ్ఞానము బాగుగా పెంపొందించు పనులను ప్రత్యేకముగ నిర్వహించుటకును ఆంధ్రదేశమునకు మాత్రము సంబంధించిన ప్రాంతీక సంస్థ యొకటి యుండుట ఆవశ్యకమని తలచి ని భా ఆయుర్వేద విద్యాపీఠపు టుద్దేశములకు భంగము కలుగకుండు పనిచేయు పద్ధతిలో 1910 వ సంవత్సరమున ఈ సంస్థ నెలకొల్పబడి 4 సంవత్సరములనుండియు పాగుగ పనిచేయుచున్నది.

విద్యాసంస్థలు-గురువులు

ఈ విద్యాపీఠము ఏర్పరచిన పాఠ్యవిధానము ననుసరించి ఆంధ్రదేశమున కొన్ని విద్యాసంస్థలను కొందరు గురువులును విద్యార్థులకు విద్యాశిక్షణము నొసంగుచున్నారు. బెజవాడ యందలి రామమోహన ఆయుర్వేద కలాశాల ధర్మవైద్యశాలల పాలక సంఘమువారు బెజవాడయందొక ఆయుర్వేద విద్యాలయమును స్థాపించి మన విద్యాపీఠమున కప్పగించి యున్నారు ఇట్టి యాదార్యమును చూపిన తత్ఫలక వర్గమునకు కృతజ్ఞతను విద్యాపీఠమున నందించు చున్నాను ఈ విద్యాలయము ఈ జూలై మాసము మొదటినుండి తెరవబడి పని జరుగుచున్నది. సమగ్రముగ వర్ణనము లభ్యయినను చేయించుట కేర్పడి యున్నాడు విద్యార్థులు వచ్చి చేరుచున్నారు. నిఖిలభారత ఆంధ్ర ఆయుర్వేద విద్యాపీఠముల విద్యావిధానములు తెలియందును గల పద్ధతుల ననుసరించి విద్యాశిక్షణ విస్తృత జరుగును. దీనిని నడుపుబాధ్యత మనవిద్యాపీఠమున కప్పగింపబడినది. ఆంధ్రుల వైద్యులందరును మన ఈ విద్యాలయమున తమవిద్యులకు విద్యాశిక్షణము నిప్పించుటగాక!! మరియు నెల్లారనంతటి సంస్కృత పాఠశాలయందును తెనాలి జాతీయ విద్యాలయమునను పికిందరాబాదు ఆయుర్వేద పాఠశాలయందును ఏలూరు గాంధీ ఆంధ్ర జాతీయ విద్యాలయమునను మన పాఠ్యక్రమము ననుసరించి విద్యాశిక్షణ మొనంగుచున్నారు. శ్రీకాకుళమువాస్తవ్యులు వైద్యశాస్త్ర ఈశ్వర సత్యనారాయణ శర్మగారును కాకినాడ వాస్తవ్యులు వైద్య నిష్ఠాతమర్ల నారాయణశాస్త్రిగారును కుమారదేవనవాస్తవ్యులు రాజవైద్య వంగల సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారును తాడేపల్లి గూడెంవాస్తవ్యులు ప్రాణాచార్య చీమలకొండ సూర్యనారాయణశాస్త్రిగారును నూజివీడు వాస్తవ్యులు చివుకల సత్యనారాయణ శాస్త్రిగారును తెనాలి వాస్తవ్యులు ములుగు రామలింగయ్యగారును బందరువాస్తవ్యులు రాజవైద్య అగ్ని హోత్రం విజయపాఠశ్రీ ఆచార్యగారును కలిగిరివాస్తవ్యులు లేఖరు వెంకట శివశర్మగారును మనపాఠ్య క్రమము ననుసరించి విద్యార్థులకు విద్యాదాన మొనంగుచున్నారు. ఇంకను ఆంధ్రదేశమునందలి వైద్య విద్యాసంస్థలను వైద్యగురువులును ఈ సంస్థకు సంబంధము కలుగజేసుకొని దీనికి అభివృద్ధి కృషి వలయునని కోరుచున్నారు.

కీర్తనలు

పై సంస్థలయందును గురువులందఱు వైద్యవిద్యాశిక్షణ మునందుచుండు శిష్యులను పరీక్షించి అందు తీర్ణులైనవారికి సన్మానముచేయుట కేర్పాటుచేయబడినది. మనవిద్యాపీఠపరీక్ష యందు తీర్ణులైనవారికి "వైద్యవిద్యా" అనువిరుదము నిచ్చి సత్కరింతురు. ని. భా. విద్యాపీఠపు పరీక్షలయందు తీర్ణులైనవారికి "భిక్ష" "ఆయుర్వేదవిశారద" అనుభిక్షము లియబడును. మనవిద్యాపీఠపరీక్షలలో సర్వోత్తములుగ తీర్ణులైనవారికి బందరు వాస్తవ్యులు రాజవైద్య అగ్ని హోత్రం విజయపాఠశ్రీ ఆచార్యులవారు రు 50-0-0 నెలగల యొకస్వర్ణపతకము నొసంగి సత్కరింతురు. ఇట్టిమనసరీక్షలు మాడునవత్సరములనుండియు జరుగుచున్నవి. కొందరు ఉత్తీర్ణులై సత్కారముల నందుకొనియున్నారు. అట్టివారికి మనఆంధ్రదేశపు స్థానిక సంస్థలును ఉదారులును స్థాపించు వైద్యాలయములయందు వైద్యోద్యోగములలో సంగి ప్రోత్సహించుటగాక యని వేడుచున్నాను. ఈసంవత్సరమున జూలై ఆఖరువారమున పరీక్షలు జరుగును. పరీక్షార్థులకు ఈ 15 వ తేదీకి వివరములు తెలుపుదును.

పరిషత్తు

విద్యాశిక్షణము నొసంగుచుండు గురువులను పాఠశిష్యులను ఇరవైవైద్యులను పంపింతులను ఒక్కొక్కచేరి సంస్థాపనములను గురించి పూర్వపక్ష సిద్ధాంతరూపములను చర్చలు ననుమాతన విరచి గ్రంథముల పరిశీలనములను ఓషధుల వివరములను చేయుచు "విద్యాసంస్థాపన"నుజరిపించుటకు ప్రతి సంవత్సరమునను కార్తీకమాసమున భన్వంతరిజయంతిరోజులలో ఒకవారము "ఆంధ్రవిద్యవైద్యపరిషత్తు"నుజరుపుటకేర్పాటుచేయబడినది. ఆవిధానము ననుసరించి రెండుసంవత్సరములనుండియు పరిషత్తుసమావేశములు జరుగుచున్నవి. ఈవర్షమునను జరుగగలదు. ఆంధ్రఆయుర్వేద విద్యాపీఠపరీక్షలలో ను తీర్ణులైనవారు పరిషత్తున నిర్ణీతవిషయములలో పాల్గొని పూర్వపక్ష సిద్ధాంతములు జరిపి విజయము నందినయెడల అట్టివారికి తెనాలివాస్తవ్యులు శ్రీయ్యం వైద్య ములుగు రామలింగయ్యగారు స్వర్ణపతకము నొసంగి బహూకరింతురు.

గ్రంథ ప్రచురణము

ఆంధ్ర ఆయుర్వేద విద్యాపీఠపరీక్షల వాక్యక్రమమున కేర్పడియుండు 1 శాస్త్రము, 2 స్వస్థ్యవృద్ధి, 3 నిదానము, 4 చికిత్స, 5 ద్రవ్యగుణము, పరిభాష, 6 రసతంత్రము అనువిషయములను గురించి ప్రత్యేక గ్రంథములను తేట తెనుగున వ్రాయించి ప్రచురింపవలయునను మాహ విద్యాపీఠసభ్యులకు కలిగియుండెను అట్టి ప్రయత్నముమాడ కొంతవరకు జరిగి యున్నది. ఈసంవత్సరమున నట్టి గ్రంథములు ప్రచురింపబడగలవు. ఈగ్రంథములును ఇంకను చరక సుశ్రుతాది ఉద్గ్రంథములును ఆంధ్రోపియందును ఆంధ్రవాక్యశిల్పము చేర్చి ప్రచురించుట కొకయేర్పాటు విద్యాపీఠమున జరుగగలదు. మహా జనులును వైద్యులును వైద్యాభిమానులును ఈమహోద్యమమునకు తోడ్పడ వేడుచున్నాను.

ప్రార్థన

పై చూపబడిన ఘనకార్యములను నిర్వహించి ఆంధ్ర ప్రాంతమున వాయుర్వేద విద్యాభివృద్ధి కలుగుజేయు సుదృఢ్యముతో నీసంస్థ ప్రతిపాదించబడి అసమానముగ దీక్షతో పనిచేయుచు పై చూపబడిన ఘనకార్యముల నిర్వహించుచున్నది. ని. భా. వర్షీయ సంస్థకు సంబంధించిన అన్ని ప్రాంతములలో ఆంధ్రప్రాంతము మిన్నయని వర్షీయు వాసియుగనునట్లు మన

విద్యాపీఠము పనిచేయుచున్నది. కాని మహాజనులలో దాట్లు కలుగవలె చాల శ్రమయగుచున్నది. పై చూపబడిన పనుల నిర్వహించుటకు సహనశక్తికముకదా? ధనములేమిచే వై కార్యములను నిర్వహింపజాలక శ్రమపడుచున్నాము. కావున ఆంధ్రదేశమునందలి తెలంగా జిల్లాబోర్డులను జమీందారులును భూస్వాములును పాక్షిపుంగవులును మహాజనులందరు వారి వారీకి తోచిన ధనసహాయము నొసంగి మా యీమహోద్యమమును కొనసాగింపవలయునని విద్యాపీఠమున ఈప్రార్థన నందించుచున్నాను. ఆంధ్ర మహాజనులందరును మా యీకోరిక నాలింతురుగాక!!

విశేష సూచన

బెజవాడయందు స్థాపించబడిన రామమోహన ఆయుర్వేద కలాశాలను నిర్వహించు సంవత్సరమున నేను ప్రస్తుతము నా నివాసమును ఏలూరినుండి బెజవాడకు మార్చుకొనియున్నాను. కాబట్టి వివరములు తెలియగోరువారు శ్రీమాన్ కవిరాజు ప్రతిపాదించిన కృష్ణమాచార్యులు రామమోహన ఆయుర్వేద కలాశాల గవర్నరుజేట, బెజవాడ అని వ్రాయవలెను.

ప్రొ. కృష్ణమాచార్యులు,
ఆం. ఆ. వి. పి. మంత్రి.

కామామృతము

ఒక కేమాత్ర! 1 గంట కేగుణము!!

ఈ యామృతము శుక్రధాతు బలమునకే నిర్మింపబడినది. రాత్రిపూట నొక మాత్రం దీనికొనిన ఎంతయుపీసమైన కుక్కమైనను బెంటుకే సంసారసుఖము నీయగలదు. 5 దినములు పుష్పకొనిన మూత్రములోఁగలిసి గాని మూత్రమునకు ముందు వెనుకలఁగాని నిద్రలోఁగాని పోయెడి శుక్రనష్టము దృఢముగా నివారణయగును. మధ్య నపుంసములు, నరముల బలము తగ్గినవారు ఈ మాత్రలనే పైకి పూతగాఁగూడ సుపయోగించిన విక్రీణి శక్తివంతులు కాఁగలరు. ఆశేతులకు వాడి దృష్టాంతము చూచిన యామృతము, వియ్యతిరగులు రహస్యముగా నుంపఁబడును. 20 మాత్రల సీసా రు. 20-0 అమృతాశ్రమము, నెం 1. ఏలూరు, కృష్ణాజిల్లా.

కామినియా నూనె వెంట్రుకలే అందము. రాలిపోకుండ జాగ్రత్తపడుడు వెంట్రుకలు దువ్విసపుడు ఊడకమున్నే త్వర పడకపోయిన ఊడ మొదలుపెట్టి పూర్తిగ పాడగును అట్లుకాకుండ నేడే కామియా నూనెను వాడి సత్వరముగా శిరోజముల గాపాడుకొనుడు. వెంట్రుకలకే జాడ్యమున్నను మాన్చి ఈ దివ్యోపధము వానిని మొత్తముగా పట్టువలె నెదుగునట్లు చేయును ఒక పరీక్షనల్ల మీకే తెలియగలదు. మీ శిరోజముల నతి శుభ్రపరచును బుడ్డివెల 1 రూపాయ. 3 బుడ్ల ఖరీదు రూ 2-10-0. వీపీచార్జీలు ప్రత్యేకము.

ఆటో దిల్ బహారు మీకు ఏ సువాసన ద్రవ్యము లేక అల్లరు కావలసియున్న ఆటో దిల్ బహారుకు వ్రాయుడు. 1 అవున్సు బుడ్డి ధర రూ. 2-0-0 1 డ్రాం బుడ్డి 0-12-0 1 డ్రాం బుడ్డి 0-8-0 మీ చేతిరుమాలునందు చుక్కలు వేసికొన్న పరిమళి మన్నిచితలను వ్యాపించును. పై కామినియానూనె, ఆటోదిల్ బహారు మందుసరకులను ప్రతిచోటను విక్రయింపబడును. లేకున్న సోల్ వేంట్లగు:— ఆంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్స్ అండ్ కెమికల్ కంపెనీ, 155 జమ్నామఠీదు, బొంబాయి అని వ్రాసిన బడజుగలది.

అమృతాంజనము

చక్కనిదబ్బితో సహా సీసా 1-కి రు 0-10-0; డజన్ 1-కి రు 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.
అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుశెట్టి వీధి, మద్రాసు లేక, బొంబాయి.

ద్వితీయాముద్రణము! త్వరపడుడు! త్వరపడుడు!! కొలదిప్రతులు మాత్రమే!!

శ్రీయత శ్రీరాముల సచ్చిదానంద శాస్త్రిగారి విరచితము
సావిత్రి నాటకము పేలరు 1-0-0

ఇదివరకు ఆర్థరులకు సప్లయికానివారు తిరిగి ఆర్థరులను సంపదలయిన
శ్రీ మైలవరం బాలభారతీ సమాజమువారును,
శ్రీ సీతారామాంజనేయ నాటకసమాజమువారును ప్రదర్శించిన
దీ నాటక రాజ మే
వలయువారు:— వ్రెండ్సు అందుకో, బెజవాడకు వ్రాయవలయును.

MAN REPAIRING TABLET "నెల్" "నెడన్"

ఈ దివ్యమధము శ్రీ
పురిమ జాతులకు సంభోం
తరీర బహివత, ముక్తవప్తము
నపుడనే త్వము, స్వప్నకృలనము, అతీత శ్రీ సంభోగము వగైరాల
వల్ల కలిగే చిక్కిన వ్యాధి చిహ్నులకు నివృంకయ నివారణి,
ఇందులో బ్రిటిష్ (ఫార్మకోపీయ) ఔషధగ్రంథములల్ల బహుళపజిన
మిక్కిలి గుణమార ముద్రసిద్ధ బలవంకావధముల (టానిక్కులు) ముఖ్యుగా
పరిహారముల గ్రహించి చేర్చబడియున్నది. అట్టికలముచే శుద్ధయైన యీ
"నెల్" అని సిద్ధపదము, నవీన రసాద (Chemistry) వైద్యచికిత్స
శాస్త్రము Therapeutics)
ల విమను చక్కలతో బహు
లుపడిన నరములకు కలువ్వ
మును కలిగించు టానిక్కు
లలో మిక్కిలి శ్రేష్ఠమమైన

Sold Everywhere

చనిన సంపూర్ణముగా నబ్బదగినది.
అతిబహివతగా నన్ను త్వరు "నెల్" అనునది ప్రైవేటుగా యుపయోగించ బడవలెను.
ఇది యీ క్రింద కనినవారివద్ద కొరకును—
మదరాసు రాజధాని సోల్ మేజెంటు అయిన దాదా అండ్ కో., కె మి స్టెన్.
ఎన్ స్టేట్, మదరాసు.

అశ్వన్ | అశ్వగంధిచే తయారుచేయబడిన నంబీవి.

బలహీనమైన నరములకు, దుర్బలమైన మెదడుకు, బలములేని కండరములకు,
ఈ అమోఘమైన ఔషధము శశావరి, బల, తల్మభానా, గ్లినోఫాన్స్ రేటులు,
ఇతర మామూలు ఔషధులచేర్చి తయారుచేయబడినది. అందుచే కలిగిన దుర్బలత్వమునకు
ఇది తప్పక మంచిగుణ మిచ్చును
ఇది రహస్యమైన ఔషధముకాదు.
కావలసినవారు వ్రాసిన ఔషధము
సూత్రముకూడ తెలుపబడును.

Bengal Chemical & Pharmaceutical Works Ltd. CALCUTTA

ఇప్పుడే అచ్చయినది! నచ్చుచిహ్న సామ్య వాసమచేయుదుము!!

జాతకరత్నము II భాగము

ఇది సుమారు 250 పేజీలుగల యద్భుతగ్రంథము. అగ్ర
స్థులు, భావస్థులు, గ్రహస్థులు, అష్టకవర్ణహాడశం
వర్ణ, ద్వాదశభావఫలితములు, దశాంశర్థశాఫలితములు, మున్న
గు పెక్కుహంశములతో శ్లోకతాత్పర్యదూషమున ఈగ్రంథము
వ్రాయబడియున్నది. పెక్కుజాతకము లుదాహరణగా కలిగి
ద్వాదశభావములు చర్చింపబడినవి. శ్లోకసంకేతములన్నియు
చక్కగా ఇయ్యబడినవి. ఇది యింటిశ్లోకముగ్ధుడు,
పేల 2.0 0. మొదటిభాగము రు 1.0-0. పోస్టేజీ ప్రత్యేకము.
గ్రేట్ యిండియా బోక్స్ షాల్ వాలయము,
కళింగోట, విశాఖపట్నంబిల్లా.

ప్రతాపకస్తూరిమూత్రము

మిక్కిలిహుతును గుహాన గలది. శాం
బూలములోగాని విడగా గాని 1.2 మాత్ర
లను పుచ్చుకొనిన మిక్కిలి రుచికరముగా
నొండుటయేగాక, అజీర్ణము, వాయువు, జ
లు, జ్వరము, దగ్ధ, ఉబ్బునము, కలరా,
పేగు మొదలగు వ్యాధులకు ఖండించును.
ప్రతి గృహమందుండ దగినది. వి. పి. ఆ. రి
250 మాత్రల సీ 0.4-0 డజన్ సీ 2-8-0
పి. సి. ఏ. అందుకో,
అయ్యర్వేదమహాజం, పెరిదేవి. (నల్లూరుబిల్లా)

**అందరితోను శాంతముగానుండిన
మీరు తప్పక నిర్దుళముగా
నుండెదరు**

అయితే నిర్దుళమైనమనస్సు లేవునడు శాంతముగా నుం
డుట అసాధ్యము. కలకలుగలమనస్సు ఉండిన వ్యక్త హడ
నొండడు.
శాంతమైనమనస్సు గలిగియుండుటకు, సుప్రసిద్ధమైన మా
ఆతంక నిగ్రహమాత్రలను వాడుడు. అది తప్పక గుణమిచ్చును.
ఇంతేగాక వరములబహివత, మెదడు అలసిపోవుట, అజీర్ణము
మొదలగు వ్యాధులు కూడ గుణమును. 82 మాత్రలు గల బుడ్డి
కి ధర రు 1 మాత్రమే పూర్తివివరములు గల మాత్యులలా
గునకై వ్రాయుడు.
ఆతంక నిగ్రహ ఫార్మసి
26, బ్రాడ్వే మద్రాసు

గజ్జి కి తైలము
పేల డబ్బీ 1-కి రు 0-4-0

గజ్జి, చీడ తరీరమంతట వ్యాపించి ముఖ్యముగ చిన్న పి
ల్లలకు విశేష బాధను గలిగించుచున్నది. ఈ తైలమును వాడుగు
పూలులరాచిన గజ్జి, చీడ, బిలుము, జిల మొదలగునవి నశించును.
తప్పక పనిజేయును. పేలకన్న పొక్కుఖర్చు లభిష్ఠుగును గాన
ఇతరమందులతో కలిపి తప్పించుకొనుట యుక్తము.
అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి, మద్రాసు.